eadem infirmitate durãte·et poſtmodum
ad ſimilem ſtatũ reducatur·iterũ põt iũgi·
qꝛ tũc eſt ali⁹ infirmitatis ſtatuſ·q̃uis ea‐
dem ſit infirmitas. Notandũ ꝙ mgr̃i
cõpẽdio theologice veritatiſ dicit. Nõ ſepe
quis infirmat᷑ ad mortẽ ſepe poteſt inungi
ſed in vna infirmitate nõ debet bis inungi
niſi eadeꝫ infirmitas vltra annũ ꝓtrahat᷑
ita ꝙ in vno anno ꝓpter vnã infirmitatẽ
nequaq̃ bis inungat᷑. Sꝫ Bonauẽ· ſup
iiij·ſententiaꝝ redarguit dicens: Abſurdũ
eſt ꝙ ſacramẽta regulent᷑ ſm motũ aſtroꝝ
Sed q̃ritur q̃s ſit effectus extreme vncti
onis. Rñdeo·ꝙ eſt quadruplex· quorum
duos ponit ſãctus Tho·ſup·iiij·diſ·xxiij·
et alios duos magiſter in cõpendio theo‐
logice veritatiſ. Primus effectus et ꝑn‐
cipalis ſm ſcm̃ Tho·eſt ſanatio quedam
ſpũalis·q̃ datur ꝯtra quandã debilitatẽ
vel ineptitudinem·q̃ in nobis relinquitur ex
peccato actuali vel originali·cõtra quam
debilitatẽ hõ roborat᷑ ꝑ h̃ ſacramentũ. Et
qꝛ h̃ robur gratia facit·q̃ ſecum non cõpa
titur pctm̃·ideo ex cõſequẽti ſi inuenit pec
catum veniale vel mortale·q̃ ad culpã tol
lit ipſum·dũmodo non opponat᷑ obex ex
ꝑte recipiẽtis. Secundarius aũt effe
ctus eſt ſanitas corꝑalis·hãc tamẽ non i‐
ducit niſi ſm ꝙ expedit ad finẽ ꝑncipalẽ·ſ·
ſpũalem ſanationẽ·et tunc ſemper eã indu
cit dũmodo non ſit impedimentũ ex parte
recipiẽtis. Et licet in ipſo mul e fiant inun
ctiões·vltima tñ eſt formalis reſpectu om
nium p̃cedentiuꝫ et agit in ꝟtute eaꝝ. Et
ideo in vltima vnctione gr̃a infunditur q̃
effectũ ſacri p̃bet·h̃ beatus Tho. Terti⁹
effectus ſm mgr̃m in cõpen·theo·veri·ẽ ꝙ
h̃ ſacramentũ valet ad excitandũ deuotio
nem. Quartus effectus eſt ꝙ valet ad
velociorẽ tranſitũ ad celũ. Sextum eſt
ſacr̃m Ordinis·quõ aũt ſacerdotes ſũt
ſil̃es angelis·et aliq̃ modo ſil̃es beate Ma
rie·et quõ g̃uiter peccãt qui eis detrabunt
Iſtam materiã q̃re ſupra·vbi dĩ de nouẽ
choris angeloꝝ·q̃bus aſſimilãtur nouem
dignitates ſacerdotũ·ſer·cxj·L·V·X·Y
Septimũ eſt ſacr̃m Matrimonij

Quõ autẽ deus multipliciter honorauit
mr̃imoniũ·et quõ debent viuere q̃ ſunt in
mr̃imonio cõſtituti. Hoc q̃re ſup in ſer·
vbi dĩ. Nuptie facte ſũt in chana galilee·
ſer·ſcꝫ·xxv·B·vbi inuenies ꝙ legitime ꝑ‐
ſone debẽt hr̃e dilectionẽ ad inuicẽ. Eph·
v. Viri diligite vxores vr̃as. Et ſic finiũt
ſermones cõmunes ad vulgum omni tp̃e
p̃dicabiles.

¶ Sequuntur ſermones cõmu‐
nes de ſanctis· Et primo de apo
ſtolis. ¶ De Apoſtolis.
Sermo cxlix· que ſint ſigna ele‐
ctionis ſiue predeſtinationis·

EGo vos ele
gi de mũdo Joh·xv·Ex q̃
chriſtus dicit in euangelio
Math·xx· Multi ſunt vo
cati pauci vero electi·ꝛ nul
lus ſcit an ſit elect⁹·ſm illud Eccs·ix· Ne‐
ſcit hõ an odio vel amore dei dign⁹ ſit·ne
ſcit quidẽ ſcientia certitudinis·ſ3 cõiectu‐
ratiue põt bñ ſcire. ¶ Nam ſunt nouẽ ſi‐ A
gna p̃deſtinationis·ꝑ q̃ cognoſcit q̃s an
ſaluari debeat an dãnari· Et q̃to plura
de his nouẽ ſignis in ſe inuenerit·tãto ma
iorem ſpem in ſe hr̃e debet ad deũ·etiaꝫ ſi
iaꝫ peccator ſit·ꝙ de⁹ ordinabit ꝙ erit de
ſaluãdis· Primum ſignũ p̃deſtinatio
nis eſt Aduerſitas in hoc mundo·ſcilicet
pati patienter infirmitatẽ corꝑis·ꝛ pauꝑ‐
tatem reꝝ. Heb·xij. Flagellat aũt omneꝫ
filiũ quẽ recipit. Apoc·iij. Ego quoſ amo
arguo·ẽ qñ accidũt alicui infortunia i re‐
bus·vt qꝛ captiuat᷑ vel ſpoliatur vel fures
furãtur ſibi·vel etiã cum deus ꝑmittit in‐
fortunia ſup ipſum·vt equi vel vacce eiuſ
moriant᷑·vel tẽpeſtas deuaſtet ſibi ſegetes
vel ignis cõburat ſibi domũ·et ſic de alijs.
h̃ eſt bonũ ſignũ ſi hõ patienter ferat illa i‐
fortunia·qꝛ forte deũ antea offendit cũ re‐
bus tp̃alibꝫ·ſ·ꝑ ſupbiam·vel ꝑ gulã·vel
qꝛ deo ingr̃tus fuit q̃ ſibi iſta tp̃alia tribuit
Ergo dñs ꝓuat eũ iſtis bonis aũ cõceſſis

Vñ Berñ· ſup Cant. Ingratitudo īimi
ca eſt aīe· exinanitio meritoꝝ· ꝟtutū diſper
ſio· bñficioꝝ ꝑditio· ğ tales q̇ ſic īfortunia
reꝝ ſuſtinent· de neceſſitate dñt facere vir/
tutem· et cum patiētia cordis iſta bona ſic
amiſſa ꝑ infortuniū deo offerre. Tūc ipſe
omnipotēs de⁹ in vita eterna remunerabit
⁊ retribuet iſta bona ꝑdita· dādo ſibi eter
na bona. Silr̄ qñ quis in corpe infirmat᷑·
ſiue in oculis ſiue in pedib⁹· et ſic de alijs·
vel ſi leditur in corpe cadēdo vel ſeipſum
trudēdo ⁊c· Cū q̇s enī tales dolores pati
enter ſuſtinet· et cogitat ꝙ deus cū eiſdē
mēbris ſepi⁹ ꝑ ipſū ē offēſus ſaluꝗ ſue ſpē
hre p̄t Vñ Greg· Diuīa diſpēſatiōe agit᷑
vt prolixiori vitio ꝓlixior egritudo exiſtat.
Vñ etiā Aug· in ſer. Adūſa corpis aīe re
media ſunt· egritudo carnē vulnerat· ſed
mentē curat. Silr̄ eſt bonū cū q̇s ab intra
patiēter ſuſtinet tribulationes cordis· tem
ptationes a carne et diabolo et ꝑſecutiōes
a malis hominibus in mundo. Joh· xv. Si
me ꝑſecuti ſunt· et vos ꝑſequent᷑· Apl's.
Qui pie volūt viuere ꝑſecutiones patiūt᷑
Et ratio omniū p̄dictoꝝ eſt· q꞉ tribulatio
via eſt ad celū. Vñ Act· xiiij. Per mul/
tas tribulatiōes oportet nos intrare in re/
gnum celoꝝ. Math· vij. Arta eſt via q̄ du
cit ad vitā. Itē Luc· xxiiij. None oportu/
it chriſtū pati et ſic intrare in gloriam ſuā
Ex q̇bus p3 ꝙ bonos hoīes q̇ ſunt ī via
dei· oportet pati et ſic intrare celū ſi volūt
eternaliter cū chriſto regnare. Apl's. Si cō
B patimī et cōregnabim⁹. ¶ Sed econūſo ē
ꝯtinua ꝓſperitas in reb⁹· in ſanitate corpo
ris· in honore· in delitijs. Eſt enī malum ſi/
gnum cū hō nulla aduerſa ſuſtinet· nec ab
intra nec ab extra· ſ3 in oīb⁹ factis ſuis ꝓ/
ſperitatē habet. Eſt enī ſignū dānationis
Vñ Greg· Cōtinuus ſucceſſus reꝝ tpa/
liū· eterne dānatiōis eſt indiciū. Idē Greg.
Si exemptus es a paſſione flagelloꝝ· eris
except⁹ a numero filioꝝ Ergo multū timē
dūt hoīes q̇ ꝓſperitatē hñt in omnibus
q꞉ h̄ eſt ſignū ire dei· Vñ Origenes ſuper
Oſee· viij. Qui diligit᷑ corripit᷑· q̇ nō dili/
gitur in pctīs ſuis dimittit᷑. Sed diceres
q̇d faciet talis q̇ ſic a deo non corrigit᷑· nec
aliquid adūſitatis ſuſtinet vt ſaluari poſ/
ſit. Rñdeo ꝙ debet ſe corā deo humiliare
et de pctīs ſuis penitere· vt puta ꝑ oris cō/
feſſionē· ꝑ cordis cōtritionē· et opis ſatiſfa
ctionē· et d3 ſeipſum punire et ſibiipſi tri/
bulatiōes inferre· ſ· corpus ſuū caſtigādo
et flagellādo cū ieiunijs et veſtib⁹ aſperis
et cū oronib⁹ et vigilijs· et alijs bonis exer/
citijs. q꞉ ꝑ multas tribulationes chriſtus ⁊
cōſequēter oēs ſctī celū intrauerūt· ſic ⁊ q̇/
libet ꝑ tribulationes et paſſiones celū ī/
trabit· q꞉ nō ſunt cōdigne paſſiones hui⁹
tpis ad futurā gl'iam q̄ reuelabit᷑ in nobis
S3 q̇ viuit in ꝓſperitatib⁹ et voluptatib⁹ ⁊
gaudijs mūdi· ꝑ talem viam nullo modo
celū intrabit. Vñ Hiero· in ep'la. Impoſ/
ſibile ē vt p̄ſentib⁹ q̇s et futuris fruat᷑ bo/
nis· vt h̄ ventrē illic mentē impleat· ⁊ d̄ de/
litijs trāſeat ad delitias. Etiā de voluptu
oſis dicit Berñ. Qui corꝑalib⁹ volupta
tibus paſcit᷑· eternaꝝ delitiaꝝ epulis indi/
gnus habet᷑. Silr̄ eſt de his q̇ gaudēt ī vo
luptatib⁹ et vanitatib⁹ huius mūdi. Vñ
Greg. Nemo pōt h̄ gaudere cū h̄ ſeculo·
et illic regnare cū deo. De his legit᷑ tale ex/
emplū in vitaſpatꝝ Qꝫ erat q̇dam ſolita/
rius in heremo bonus et deuotus cui mini
ſtrauit vir q̇dā ſingularis ei ꝓpter deū por
tando ſibi cibaria. Erat aūt in eadē ciui/
tate vnus diues q̇ habuit ſemꝑ magnam
fortunam in vita ſua· ſilr̄ et in eius morte
q꞉ ducebāt eū cū magno honore ad ſepul/
crum tota ciuitas· et ep̄s cū toto clero cum
multis cādelis. Egreſſus eſt aūt ille ciuis
q̇ miniſtrauit illi ſolitario ꝓut ꝯſuet⁹ erat
portans ei cibaria qñ venit ad cellā ſuam·
inuenit eū deuoratū a beſtijs· et cecidit in
faciem in cōſpectu dñi dicēs: Nō ſurgam
hinc donec mihi notificabit᷑ a dño q̄ ſint
h̄ ſua iudicia· q꞉ ille diues et impius talē
appatum habuit in ſepultura ſua· h̄ vō q̇
ſeruiuit deo die noctuꝗ iā deuorat⁹ ē a be/
ſtijs. Et ecce angelus dñi venit et dixit ei:
Ille diues habuit ꝑuū bonū in h̄ ſeculo· ⁊
de h̄ recepit h̄ mercedē· vt in alio ſclō nul/
lam inueniat requiē. Iſte autē ſolitarius

quia hō erat ornatus ad omnē ꝟtutē· ha
bebat ꝟo ipſe modicũ de culpa· de q̄ hic
pn̄ituit· vt ibi veniat pur⁹ corā deo· ⁊ ita
cōſolatus in his ꝟbis abijt glificans deũ
C ſup iudicia eius q: vera ſunt. Secũdũ
ſignũ p̄deſtinationis eſt Cũ q̄s libēter au/
dit loqui de deo· et de ſalute ꝓpria· et de vi
ta futura q̄ erit vel in penis inferni vel in
gaudijs celi. Vñ Ioh· viij. Qui ex deo ē
ꝟbũ dei audit. Sed vos nō audit̄ · q: ex
deo non eſtis. Nā ꝟbũ dei eſt cib⁹ anime.
Math· iiij. Nō ī ſolo pane ⁊c. Modo q̄
corpalem cibũ nō recipit· vel q̄ ſumit ⁊ nō
cōtinet· ſignũ eſt mortꝭ. Greg. Quiſq3 ali/
menta non recipit nec retinet· de huius vi/
ta ꝑfecto deſpat̄. Unde ſciendũ ꝙ q̄ ver
bum dei libēter non audit eſt malũ ſignũ
q: tl'is hō nō ē ex deo. Ioh· viij· Propt̄ea
vos non auditis· ſ· verbũ dei· q: ex deo nō
eſtis. Ex q̄ ptꝫ· ꝙ illi q̄ potius ſtāt in cemi/
terio vel in foro et de īutilib⁹ et nociuis lo
quunt̄· et tabernas citius intrāt q̄3 eccl'iā3
vt verbũ dei audiāt· h̄ eſt ſignũ eterne re/
probatiōis· Sicut illi q̄ libēter audiũt ver
bum dei hñt ſignũ electiōis. Vñ Ariſ· iiij
topicoꝝ. Sicut ꝓpoſitũ in ꝓpoſito· ſic op/
D poſitum in oppoſito. Tertiũ ſignũ ē: Si
quis timētes deũ et honorat et glorificat·
ps· Dñe q̄s habitabit in tabernaculo tuo
Et ſubdit: Timētes autem dñm glificat.
Vñ ptꝫ qđ bonũ ſignũ eſt in hoīe etiā cu3
ſit peccator cũ diligit bonos et fouet· q: ſic
q̄nq3 denari⁹ falſus inter bonos cōputat̄
ꝓ bono· et ſoluit ſicut bon⁹· Sic q̄nq3 de
hoīe peccatore q̄ diligit bonos et fouet· cō/
tingit ꝙ cũ ipſis celũ intrabit ex eo ꝙ dñs
ꝓpter bonos ſibi grām cōtritionis tribuet
et ſalutis. Nā ſi dñs voluit oīb⁹ ſodomitꝭ
qui fuerũt in q̄nq3 ciuitatib⁹ et in omi ter/
ra circũiacenti ꝑcere ꝓpter decē bonos qui
ibi inuēti fuiſſent: Nōne tũc deus deberet
miſereri vni peccatori ꝓpter multos bonoſ
q̄s fouit et dilexit· dādo ſibi añ exitũ vite
ſue veram cōtritionē et pctōꝝ remiſſionē?
Nā ille hō naturaliter eſt ꝟtuoſus· q̄ ꝟtu
tes ī alijs diligit. Vñ Seneca. Scias eũ
multis ꝟtutib⁹ abundare· q̄ alienas amat

Sic ecōuerſo eſt ſignũ reprobatiōis cum
q̄s bonos odit· et ſic in ſeipſo deputat⁹ eſt
ꝙ nec bonũ in ſeipſo diligit· nec etiā ī alijs
videre pōt· h̄ ꝑſequit̄ bonos ꝟbis et factiſ
exemplo diaboli p̄ris ſui· q̄ obſtinat⁹ eſt in
malicia· et ſp ꝑſequit̄ ꝟtuoſos et bonos· ⁊
h̄ eſt valde grāde pctm̄· q: chriſt⁹ reputat
h̄ ſibi eē factũ q̄cquid bonis fit· Mat· xxv
Qđ vni ex mi· me. ⁊c. Quartum ſignũ E
p̄deſtinationis eſt Humilitas· et ecōuerſo
ſupbia ſm Greg̃· eſt ſignũ euidētiſſimũ re
probationis· q: reproboꝝ ē ſupbia· electo/
rum ꝟo humilitas. Aug̃· in ep'la. Quem
ſupbum videris· filiũ eſſe diaboli nō dubi
tes. Ex his ḡ q̄ quiſq3 habet ex h̄ cognoſci
pōt ſb q̄ rege militet· ſic ꝑ arma et ſcuta mi
lites cognoſcũtur ſub q̄ rege militāt· ſic ꝑ
humilitatē vel ſupbiam cognoſcit̄ miles
chriſti vel diaboli. Sciendũ ꝙ ſtultũ ⁊
piculoſum eſt diabolo ſuire in ſupbia· et
a deo recipere ſtipēdia· q: nullus rex terre/
nus hoc ꝓ bono hr̄et· ſ3 grauiter in ſuo ſub
dito puniret· ſi ab eo reciperet equum ar/
ma et ſtipendia· et cum eiſdem ſuo inimi/
co ſeruiret· et dominum ꝓprium impugna
ret. Sic et de chriſto et diabolo et de hoīe
qui omnia bona a deo habet et cum eiſdē
bonis diabolo ſeruit cum quo deprimetur
ad profunda inferni· Nam q̄ in p̄ſenti eſt
ſupbior· in futuro lucifero erit ꝓpinquior
et qui h̄ eſt humilior· erit chriſto in celo vi
cinior· Luc· xviij. Omnis q̄ ſe exaltat· ⁊c.
Quintũ ſignũ p̄deſtinationis eſt Qñ F
quis non libenter audit mala loqui de pxi
mis. Et inſuper omnia dicta vel facta pxi
mi ex corde in bonum exponit et conuertit.
Sic econuerſo eſt ſignum reprobationis
qñ quis libēter audit detractores· et oīa
que videt vel audit de pximis interp̄tat̄ ī
malũ. Vñ Chryſo· ſup Math. Sic diffi
cile aliquē ſuſpicatur malum qui bonus ē
ſic difficile aliquem ſuſpicatur bonum qui
malus eſt· Unde querit̄ vtrũ audire ob/
loqui et verba detractoria ſit pctm̄ morta
le· Rñdet̄ ſm ſctm̄ Tho· Si aliq̄s detra/
ctionem audiat abſq3 reſiſtentia· videtur
detractori cōſentire· vnde fit p̄ticeps pcti

illi⁹. Et ſiquidē inducit eū ad detrahēdū
vel ſaltē placeat ei detractio ꝓpter odium
ei⁹ cui detrahit· non min⁹ peccat ꝙ̄ detra/
hens· et qn̄q̄ mag. Vn̄ Bern̄. Detrahe/
re aut detrahentē audire · q̇d horū dāna/
bili⁹ nō facile dixerim. Si ꝟo ei pctm̄ de/
tractiōis nō placeat· ſ; ex timore vel verecū
dia quadā obmittit detrahentē repellere·
et oñdere ꝙ ei detractio diſpliceat· tūc pec
cat q̇dē· ſ; multo min⁹ ꝙ̄ detrahens et ple/
rūq̄ venialit. Exemplū legim⁹ de illis q̇
libēter audiūt detractiōes· q̄re ſup̄ vbi di·
ꝙ ꝑiculoſum ſit audire detractiones d̕ ꝓ/
ximis· ſer· xcj. J. Similiter ſciendū ꝙ ī
iudicādo ꝓximos· aliq̄n q̇s ꝗuit delinq̄t
Nā q̇libet tenet dubia in meliorē ptē int̄/
ꝑtari. Verbi gr̄a. Si q̇s videret duas ꝑ/
ſonas ſimul loq̇· vel ſe mutuo arridere · et
diffinitiue teneret illas ꝑſonas loq̇ de ma
lis· vel ꝓpter malā cōplacentiā vel ꝯcupi/
ſcentiā ſe mutuo arridere · peccaret morta/
liter· qꝛ forte loquūtur bona ſimul · vl̕ for/
te ex āmiratione ſe mutuo arridēt et nō in
malo. Luc· vi. Nolite iudicare et nō iudi
cabimī. Apl's. Quo iudicio aliū iudicas·
teipſū cōdēnas Niſi q̇s videret manifeſtū
malū fieri· ſicut occidere homīnē ſine iuſti/
cia· vel etiā videret euidētia ſigna· ſic nu/
dum cū nuda· et ſoluꝫ cū ſola. Vn̄ Aug⁹·
In his q̄ nō poſſunt bono animo fieri · ſic
ſunt blaſphemia· ſtupꝝ· et hmōi nobis iu/
dicare ꝑmittitur· De factis aūt medijs q̄
pn̄t bono vel malo aīo fieri· temerariū eſt
iudicare maxime vt cōdēnem⁹. Sed di/
ceres· vnde orit̕ ꝙ aliqui oīa q̄ vidēt vl̕ au
diunt in maluꝫ interp̄tant̕. Hoc q̄re ante
G ſer· Nolite iudicare· ꝛc. ¶ Sextum
ſignū ꝑdeſtinationis eſt: Cū q̇s eſt cōpaſ/
ſiuus et miſericors. Math· v. Beati miſe
ricordes qm̄ miam cōſequent̕. Ergo bonū
ſignū eſt cū q̇s cōpatit̕ ꝓximo tribulato et
infirmo· Greg. Nō aliter redēptoris nr̄i
mēbra efficimur niſi adherēdo ⁊ cōpatiē/
do ꝓximo. Et q̄to maiorē cōpaſſionē q̇s
habet cū ꝓximo tribulato· tāto mai⁹ ſignū
bonitatꝭ hꝫ. Vn̄ Greg· xxiij· moral̕. Tan/
to enī q̇s ꝑfectior eſt · q̄to ꝑfecti⁹ alienos

dolores ſentit. Talis cōpatiens meret̕ cuꝫ
oībꝫ quibꝫ in charitate fraterna cōpatit̕
Sꝫ ſignū vere cōpaſſiōis eſt· cū q̇s ꝓximo
ſbuenit. Vn̄ Greg. Nūq̄ vere cōpatit̕ q̇
q̇d neceſſe ē ꝓximo denegat. Vn̄· j· Joh·
iij. Qui habuerit ſubſtātiaꝫ hui⁹ mundi
et viderit ꝓximū ſuū· ꝛc. Vn̄ etiā Hiero·
in ep̄la. Vult enī de⁹ vnūquēq̄ alteri⁹ an
guſtias vt ꝓprias ſentire· et quō ſi ipſe ī tlī
tribulatione eſſet ſubueniri ſibi cupet· ita
ipſe alteri ꝓpter deū ſubuenire non poſtpo
nat. Sic econuſo duri corde exn̄tes hn̄t
ſignū reprobationis ex eo ꝙ ꝓximis tribu
latꝭ nō cōpatiūtur· nec miāꝫ exhibēt · Vn̄
Greg. Dei miām non pōt ꝓmereri qui ħ
miſericors non fuerit. Jacobi· ij. Judiciū
ei fit ſine miſericordia qui hic non facit mi
ſericordiam. Vn̄ aliqui nō cōpatiunt̕ ꝓ/
ximis defectuoſis· ſed eos ſpernunt· et ve/
recundantur loqui cum eiſdem paupibuſ
et infirmis· tl̕es deberēt cogitare ꝙ poſſēt
illis defectuoſis hoībꝫ ſil̕es effici· ſi deus
permitteret· quia vnuſquiſq̄ q̄tumcūq̄
diues vl̕ pulcer ſit et ſanus· pōt aliq̄n fieri
leproſus· claudus· nudus· ſurd⁹· et ſic de
alijs. Ergo hoc deberet eos īducere ad hu
militatem· quia ſicut tūc vellent ſibi cōpa
ti· ſic et ꝓximis debent facere. Math· vij.
Que vultis vt faciant vobis homines· ħ
eadem facite illis. Greg. Minus ꝓximū
amare conuincitur· qui non cum eo in ne/
ceſſitate illius ea que ſunt ſibi neceſſaria
partitur. Miſericordibꝫ enī dicit chriſt⁹ ī
extremo iudicio illud Math· xxv. Eſuri/
ui et dediſtis mihi mādūcare· ſitiui et de·
mihi bi· venite bn̄dicti pr̄is mei· ꝛc. Sed
ſeueris duris et immiſericordibꝫ dicet: Ite
maledicti in ignem eternuꝫ· Eſuriui et nō
dediſtis mihi manducare ꝛc ¶ Septi/ H
mum ſignum eſt Iniurias cito dimitte/
re· nulla enī virtus tam celeriter deo recō/
ciliat et peccata relaxat· ſicut ledentibꝫ ⁊ ī/
iuriātibus fore placabilē. Math· vj. Si
dimiſeritis ex cordibꝫ veſtris· et pater ve/
ſter dimittet pctā vr̄a. Vn̄ etiam Aug⁹·
Vnuſquiſq̄ talem indulgentiā acceptu/
rus eſt a deo· qualē et ipſe dederit ꝓximo

Vñ q̇ faciliter pōt indulgere inimicis ſuis
ſignū eſt ꝙ electus eſt a deo· ſꝫ q̇ ſunt obſti
nati et rancoroſi et nolūt indulgere· hō eſt
ſignū reprobatiōis. Greg. Qui motū no
I cendi habet in aīo debet ſe reum iudicare.
¶ Octauū ſignū p̄deſtinatiōis eſt Si q̇s
cupit ſe ſp̄ emendare et ſe meli⁹ regere ī fa
ctis v̄bis et moꝛib⁹. Math. v. Beati qui
eſuriūt et ſitiunt iuſticiā. Ubi dicit glo. oꝛ
di. Eſurire et ſitire iuſticiā· eſt ſp̄ hr̄e deſi
derium pficiēdi. Bern̄. Qñ nobis d̄ nr̄o
obſeq̇o ſufficimus tūc ſtatim coꝛā deo de
ficim⁹. Vñ Aug. Semꝑ ambulare pſpe
in via dei· eſt ſtare et nō retroire. Nā nul
lum mediū pōt eſſe vel opoꝛtet hoīeʒ pfice
re vel deficere· ⁊ q̄ʒcito nō pficit hō· tūc de
ficit. Job. xiiij. Nunq̄ʒ in eodē ſtatu ꝑma
net. Sʒ qñ incipit tepeſcere et d̄ mane diu
doꝛmire et breue ē ſibi tēpus ſedere ī taber
nis et potare· ſꝫ in his q̄ dei ſunt hr̄e tediū·
hō eſt malū ſignum. Vñ Leo papa in ſer.
Nō doꝛmiētib⁹ pue nit regnum celoꝝ nec
K ocio nec deſidia toꝛpentib⁹ btitudo ętna
pmittitur. ¶ Nonum ſignū eſt Cū quis
moꝛtē chꝛiſti et paſſionē ei⁹ frequēter et li
benter meditat᷑· et regrat᷑ paſſioni chꝛiſti·
ſperandū eſt ꝙ ille non dānabit᷑. Inſuper
nihil tam acceptū eſt deo et hoī ita vtile ſicͭ
memoꝛare paſſionē chꝛiſti. Vñ Albertus
magn⁹. Simplex recoꝛdatio paſſiōis chri
ſti intantū valet· ſicͭ ſi totū annū ieiunaret
in aqua et pane· vel ſi q̇tidie v̄gis et flagel
lis cederet᷑ vſq̄ʒ ad effuſionē ſanguinis· vl᷑
ſi q̇tidie legeres vnū ītegrū pſalteriū. Fru
ctus q̇s q̇s ꝯſequit᷑ ex meditatione paſſio
nis chꝛiſti q̄re ſupra in ſer. O vos oēs qui
trāſitis· ſer. xlviij. I. Hec ſūt nouē ſigna p̄
deſtinationis ꝑ q̄ q̇s cōiecturaliter cogno
L ſcere pōt an ſit p̄deſtinat⁹ an p̄ſcit⁹. Ulti
mo notandū eſt exemplū· ꝙ multi ſūt vo
cati pauci v̄o electi. Legitur in vita beati
Bernardi· ꝙ vn⁹ heremita q̇ quondā fu
it decanus ligonenſis· q̇ cū fuiſſet viginti
q̇nq̄ʒ annis in heremo· tūc poſt moꝛtē ap
paruit ligonēſi ep̄o in gloꝛia magna· ſic ꝙ
ep̄s admirabat᷑. Tunc dixit ep̄o ꝙ ī hoꝛa
moꝛtis ſuę triginta milia hominū deceſſerūt
de quib⁹ oīb⁹ niſi ipſe et btūs Bernard⁹ ī
celū aſcenderūt· et tres in purgatoꝛiū vene
runt· ⁊ alij omnes ad infernū deſcenderūt

¶ De apoſtolis. Sermo. cl. Cum rebus temporalibus mereamur quinq̄ʒ.

POſui vos vt
eatis et fructū afferatis· et fru
ctus veſter maneat. Joh. xv.
Iſta verba q̄ dñs locutus eſt
diſcipulis. Jaʒ loquit᷑ nobis dicēs: Po
ſui vos. ꝛc. ſ. in hūc mūdū· vt eatis et fru
ctum afferatis· ſupple ꝑ bonā oꝑationē· et
fructus veſter maneat· ſupple in ęterna re
muneratione. Et vt fructū afferam⁹ chꝛi
ſtus ꝯtulit nob tria. ſ. res coꝛp⁹ et aīaʒ. Et
cū vnoquoq̄ʒ p̄dictoꝝ mereri debemus et
fructū ferre· q̄ fructus maneat in ętna retri
butione. Vñ in p̄ſenti ſmone tria ſūt di
cenda. Primo quō mereamꝰ cuʒ reb⁹ tpa
lib⁹. Secūdo quō cū coꝛꝑe. Tertio quō ī M
aīa. Circa p̄mum ſciendū ꝙ in reb⁹ tpa
lib⁹ q̇nq̄ʒ modis meremur. Primo lar
giēdo pauꝑib⁹ et oꝑa mīę exercēdo. Vñ
Luc. vj. Eſtote miſericoꝛdes ꝛc. Item
ſciēdū vt q̇libet libēter det elemoſynas ad
hō eum dñt īducere tria q̄ cōſiderare debet
Primo q̇s petat· q꞉ ille eſt ipſemet chꝛi
ſtus in ſpecie pauꝑis. Mat. xxv. Q̄d vni
ex mi. me. ꝛc. Ergo q̄liter velles chꝛiſtū re
cipe ſi veniret ad ianuam tuā· ſic debes re
cipe pauꝑerē in noīe chꝛiſti. Mat. x. Qui
vos recipit me recipit. Sʒ illi malefaciunt
q̇ paupes ſubſānant· q꞉ in hō chꝛiſtū con
ſpuunt· q꞉ hō chꝛiſtus reputat ſibi factū qđ N
pauꝑib⁹ fit. ¶ Unde aliq̇ tam ſuꝑbi ſunt
ꝙ paupes et defectuoſos abominātur itā
tum ꝙ nolunt eos alloqui nec eos videre·
nō cogitātes ꝙ adhuc an̄ moꝛtē poſſēt ꝑ
uenire ad talē ſtatū ſi deus ꝑmittere vellet
Vñ legit᷑ ꝙ q̇dā ſacerdos leproſos intan
tū abomiabat᷑ ꝙ cōſtruxerat murū int᷑ ſe ⁊
ipſos· ⁊ ꝑ foramē ꝯfeſſiōes eoꝝ audiebat
et ꝑ illud etiā ſacr̄m euchariſtię eis poꝛri
gebat· qui per dei permiſſionem etiam
poſtmodum factus eſt leproſus in media

parte corꝑis illa.ſ.quã elongabat ab eis.
alia ꝑte remanẽte ſana quã ↄ̄tebat ad eoſ
Item q̇dam ꝟuus intantũ abominabatur
leproſos. ꝙ nec elemoſynas voluit eis de
ferre. et poſtmodũ ꝑmiſſione diuina factuſ
eſt leproſus. Q̄uis non teneam̄ morari cũ
ipſis. tñ ex toto nõ ſũt ſpernẽdi: Exemplo
chriſti q̇ mũdauit leproſos. et tetigit vnũ
dicẽs: Volo mũdare. Secũdo cogita-
re debes q̇d ipſe chriſtꝰ petat ĩ forma pau-
peris. Ipſe enĩ petit ſuũ et nõ tuũ. Unde
Apl'us. Quid habes ꝙ nõ accepiſti? Vñ
Aug. ĩ de ꝟbis dñi. ſer. xlij. De meo vtiq̄
q̄ro ait chriſtꝰ. da mihi et reddã tibi. Ha-
buiſti me largitorẽ. fac me debitorẽ. et ha-
beo te feneratorẽ. pauca mihi das. plura
vtiq̄ reddã tibi. terrena mihi das. celeſtia
O vtiq̄ reddã. Tertio ↄ̄ſiderare debes
ꝓpter q̇d petat. q2 petit ꝓpter bonũ tuum ⁊
non ſuũ. ps. Bonorũ meorũ nõ eges. imo
paupes fecit chriſtus ꝓpter diuiteſ. Chry-
ſo. ſup Math. Ne putes ꝙ ꝓpter vtilitatẽ
pauperũ deꝰ diuites fecerit q̇s ſine diuitibꝰ
ſuſtẽtare poterat. ſ3 ꝓpter vtilitatẽ diuitũ
paupes fecit. q̇ nimirũ infructuoſi eſſẽt fu-
turi. niſi paupes fuiſſẽt facti. Vñ Luc. vj
Facite vob amicos de mãmona ⁊c. Un
ſciendũ ꝙ diuites tenent̄ ſubuenire paupe-
ribus. Luc. xj. Qđ ſupeſt date elemoſy-
nam. Itẽ Chryſo. Non ꝓpterea diuitias
accepiſti. vt in laſciuia cõſumas. ſ3 vt inde
elemoſynas expendas. q̄ enĩ habes paupe-
rum ſunt. ⁊ ꝓpter eos tibi tradita ſũt. etiã
ſi ex iuſtis laboribꝰ ⁊ hereditate pẽna factꝰ
P es poſſeſſor. Unde legitur exemplũ de
quadã nobili muliere et diuite. a q̄ paup
petijt elemoſynã. et ipſa dedit ei vnũ dena
rium dicẽs: Ego iã plus dedi tibi q̄3 deꝰ
vnq̄ mihi dedit. Paup rñdit: Nõ omia
bona vr̃a habetis a deo vobis data. Re
ſpondit: Non dedit mihi ſ3 tñ cõceſſit m
et cõmiſit. vt paupibꝰ inde ſubueniã. ⁊ ra
tionẽ reddã d' q̇libet denario quõ expẽdã
et quõ poſſideã. Item ſciendũ ꝙ tenaceſ
et auari q̇ bona ſua auare tenẽt nec paupe
ribꝰ inde ſubueniũt. ideo dãnabunt̄ q2 co
ram deo raptores ſũt. Vñ Amb. Nõ mi-
noris crimis ⁊c. Baſi. ſup illud Luc. xij.
Hoĩs diuit ⁊c. Nũq̇d ſpoliator es. q̄ diſ-
penſãda ſuſcepiſti ꝓpria reputãdo. eſt enĩ
famelici panis quẽ tu tenes. nudi tunica
quã in cõclaui ſeruas. diſcalceati calcei q̇ pe
nes te marceſcũt. idigẽtis argẽtũ qđ poſſi-
des humatũ. ꝗ diuitibꝰ auaris dicet chri-
ſtus in iudicio extremo: Ite maledicti. ⁊c.
Eſuriui et nõ de. ⁊c. Ex q̇ pꝫ ꝙ diuites q̇
volũt ſaluari a chriſto. ⁊ ĩ vita et̃na remu
nerari dñt h' ſubuenire paupibꝰ. Aug. Da
chriſto ĩ t̃ra q̇ reddet tibi ĩ celo. ꝗ dicet in
iudicio miſericordibꝰ. Eſuriui ⁊ de. m. ⁊c.
Vñ petrꝰ raue. Quicq̇d paupi dederis tu
habebis. et qđ a te nõ recepit paup habebit
alter. Amb. Hoc tñ tuũ reputa qđ paupe
ribꝰ erogaſti. Itẽ ſciendũ ꝙ tñ illis pau Q
peribꝰ dãda ẽ elemoſyna. q̇ ñ pñt laborare
vel ſacerdotibꝰ vl' religioſis q̇ ſedule chri-
ſto ſeruiũt et ſtudẽt ꝓ fructu aiarũ. Eccl. xij.
Da bono ⁊ nõ recipies pctõrẽ. Bñfac hu
mili. et nõ dederis impio. Hiero. ſup Job.
Da idigenti ⁊ nõ ſaltãti. vt nõ cũ tuis pe-
cunijs aĩam illiꝰ ꝑdas. Tu enĩ es cauſa il
lius ꝑditiõis ſi occaſionẽ ſubſidio tuo ꝑſta
res. Vñ pꝫ ꝙ luſores hiſtriões et meretri
ces nõ ſũt hoſpitãdi. q2 q̄cũq̄ pctã ex per-
miſſione tua ĩ domo tua ꝑpetrant̄ in tuã
aĩam redũdabũt. et cũ ipſis dãnaberis. Et R
eſt ſciẽdũ ꝙ elemoſyna tpalis remunera-
bit̄ ſpũaliter et eternalit̄ et tpaliter. Pri-
mo tpaliter. Prouerb. iij. Honora deũ
de tua ſubſtãtia ⁊c. Itẽ Luc. vj. Date ⁊
dabit̄ vob. S3 tñ iſta remuneratio tpaliſ
nõ d3 eſſe pncipalis intentio nec pncipale
motiuũ ad dãdũ elemoſynas. ſ3 honor dei
et ſalꝰ aĩe. S3 tñ hõ etiã bñ põt hr̃e ſpem
ꝙ ſibi deus bñfaciet ſi ipſe paupibꝰ bñfe-
cerit. Vñ Iſid. Sũt aliq̇ paupibꝰ parum
tribuẽtes vt accipiãt ampliꝰ. et ſub ꝑtextu
elemoſyne q̄rũt diuitias. q̄ vtiq̄ magis fe-
neratio appellanda eſt q̄3 elemoſyna. Sic
aues et beſtie capiunt̄. ſic piſces in hamo.
q2 modicũ ĩ eo de eſca ponit̄. Vñ raro q̇s
depaupatur dando elemoſynã ad ſubue-
niendũ paupibus. q2 dñs retribuet h' ⁊ in
futuro. Luc. vj. Date et dabitur vobis.

Secūdo remunerabit̄ ſpūaliter· et illa
ſpūalis remuneratio eſt pctōꝝ ĭdulgentia
Eccꝗ·iij. Elemoſyna paupis ꝛc. Et ſicĭ ĭ ſo/
le glacies· ſic ex elemoſyna ſoluūt̄ pctā tua
Vñ Eccꝗ·iij. Ignē ardētē extinguit aq̄ ꝛc
Itē remunerabit̄ cū infuſione grē. Unde
Apl's. Qui ſeminat ꝛc. ſupple· grām in p̄/
ſenti· et gliam in futuro· ĝ etiā chriſt⁹ dicit
Centuplū accipiet· ſ· h̄ in p̄ſenti grām· et ĭ
futuro vitā ęternā poſſidebit. **Tertio** re/
munerabit̄ ęternaliter ·qꝛ menſurā bonaꝫ
et ꝯfertā cogitatā· et ſupeffluenteꝫ dabūt
ĭ ſinū vrm. Mēſura bona ē· ꝙ angeli dnt
venire ad ſuū obitū ·et pducere aīaꝫ ſuaꝫ
cū magno gaudio ad cęlū. Mēſura ꝯfer/
ta ē· ꝙ chriſt⁹ et Maria et oēs ſcti ⁊ ange
li q̇ in cęlo ſūt oīa merita et gaudia cūꝫ eo
diuidēt. Mēſura ſupeffluēs ē · ꝙ chriſt⁹ ⁊
glīoſa ꝟgo Maria pꝛiarchę ⁊ pphetę oēs
apl'i et euāgeliſtę· oēs martyres· ꝯfeſſores·
ꝟgines· oēs angeli et electi dei ſibi in ppe
tuū regratient̄· ꝙ mīam exhibuit hoīĭdi/
S genti. **Sed** diceres paup ſū· ĝ paupib⁹
ſubuenire non poſſū. Rñdet̄· ꝙ ꝟuare de/
bes dictū Thobię q̇ dicit: Si multuꝫ tibi
fuerit abūdāter tribue· nullus enī pōt ſe ex
cuſare· qꝛ dñs plus reſpicit intētionē ꝙ̄ ſb
ſtantiam. Vñ Iſid· de ſū· bo. Quali ĭtē/
tione ab vnoquoq꞉ largit̄· tali ⁊ apud de/
um recipit̄. Hoc etiā ptꝫ Luc·xxj· de vi
dua ĝ obtulit duo ęra· de qua dixit chri/
ſtus· ꝙ plus oībus aliꝭ dediſſet ·qꝛ totaꝫ
ſubſtantiā tribuit· et libēter plus feciſſet ſi
potuiſſet. Vñ q̇libet paup ſic debet dare
elemoſynā· ꝙ ſp habeat ꝓpoſitū ⁊ ĭtētiōeꝫ
plus faciēdi ſi facultatem hr̄et· tūc de⁹ re/
munerat ſibi illā bonā intētionē. Et ideo
vn⁹ paup pōt dare vnū denariū ꝓpt̄ deū
tali intentiōe· ꝙ maius p̄mium inde cōſe/
quat̄· ꝙ̄ diues q̇ daret integꝝ florenū ·⁊ ſi
nō poteris pl⁹ dare· debes tn̄ dare hauſtū
aquę· et de⁹ dabit tibi econuēſo ꝓ illo vi/
taꝫ ęternā· Mat·x· Qui vni dederit cali·
ꝛc· Et ſi h̄ nō potes· da tn̄ bonā volūtatē
ſic ꝙ libēt̄ velles facere ſi poſſes. Augꝰ· ſup
p̄s. Coronat de⁹ intus volūtatē vbi non
T inuenerit facultateꝫ. **Unde** legit̄ in vi/
taſpatrum· Q̄ quidā ſenex cū alio iuuene
fratre habebat cōmunē vitā. Erat aūt ſe/
nex ille miſericors· ⁊ ꝯtigit ꝙ venit magna
chariſtia· et ceperūt q̇dā venire ad domuꝫ
ei⁹ ꝓ elemoſynis. Senex ꝟo oībus veniē
tibus diſtribuit panem · vidēs aūt frater
iuuenis· Quid fecit· Dixit ſeni. Da mihi
ptem meā de panib⁹· et q̇cquid vis cū pte
tua fac. Senex aūt diuiſit panes· et facie/
bat more ſolito de pte ſua elemoſynas· et
multi cōcurrebāt ad ſenē audiētes qꝛ om
nib⁹ daret. Vidēs aūt dñs volūtatē eius
multiplicauit panes · frater aūt iuuenis q̇
accepat ptem ſuā et nulli dabat cōſūpſit
panes ſuos et dixit ſeni· qm̄ modicum ha
beo adhuc ꝺ panib⁹ meis· habeam⁹ ſimul
panes· dixit ei ſenex· quō vis facito· et ce/
perūt iteꝝ ſimul eſſe et cōiter viuere· facta
igit̄ abundātia victualiū a deo iteꝝ vene/
runt ĭdigētes accipiēdo elemoſynas. Cō/
tigit aūt vna dieꝝ ꝙ fr̄ ille iuuenis intra/
ret ad videndū q̄ꝫtū adhuc haberēt de pa
nibus· et videbat ꝙ defecerāt panes. Ve
nit aūt vnus paup poſtulās ꝓ deo elemo/
ſynā· Senex dixit fratri ſuo: Da ei panē.
Alter rñdit· iam nō habem⁹ pater. Et di/
xit ei ſenex· Intra et q̄re. Et ingreſſus fra/
ter et vidit repoſitoria in quib⁹ panes hr̄e
ſolebant repleta panib⁹· et cum vidiſſet ti/
muit· ⁊ tollens dedit paupi· atq꞉ ita agno
ſcens fidē et ꝟtutē ſenis glificauit deum.
Secūdo meremur cū tpalib⁹ cū ſumuſ V
patiētes in his ĝ mali hoīes nob auferunt
p furtū vel p exactiones vel alio quocūq꞉
violenti modo. Vñ q̇s poſſet eſſe ea de re
tam patiēs· et in tali patiētia et charitate
deo offerre ꝙ intantū eſſet ĭ oculis dei· q̄ſi
paupib⁹ dediſſet. Heb·x. Rapinā bono/
rum veſtrorum cum gaudio ſuſ. ꝛc. Et in
ſignū huius chriſtus pmiſit illis vilibus et
malis ſuitorib⁹ pilati vt euꝫ p̄uarent ſuis
veſtib⁹· et inter ſe diuiderēt· q̄ꝫuis h̄ añ hr̄i
cognouit· tamē ea nō dedit paupibuſ· vt
nobis exemplum daret· vt ea bona ĝ ma/
li hoīes a nobis recipiūt · ſi cum patientia
hoc ſuſtinemus deo valde acceptum erit
et nobis meritorium. Silr̄ intelligendum

eſt de infortunijs q̄ deus ſup hoīes aliqñ
ꝑmittit·ſic ꝙ aīalia eoꝝ moriũtur. vel tē-
peſtas ſegetes deuaſtat· ⁊ alia īfortunia oīa
ſunt deo in patiã cordis offerēda. Et di-
cere debet vnuſqͥſqꝫ illud ps. Juſtꝰ do·in
om·ꝛc· Quia ingratꝰ fui de omnibꝫ bñfi-
cijs meis acceptis· Et inſup bñficijs ⁊ do-
nis dei abuſus ſum·ſ·ad peccandũ·et ideo
ſcḋm dei iuſticiã merito ꝑ illa infortunia pri
uari debeo illis bonis. Vñ Berñ· ſuper
Cant. Ingratitudo eſt bñficioꝝ perditio
x Sed diceres qñ qͥs triſtat̄ ḋ infortunio
an h̄ ſit peccatũ. Rñdet̄ ꝙ ſic·qꝛ h̄ ē ſignũ
ꝙ rem amiſſam nimis dilexit·ꝰ nimiũ etiã
dolet. Gregoriꝰ·xxxj·moral. Sine dolore
amittit̄ qͥcquid ſine amore poſſidet̄· q̄ ꝟo
ferūēter diligimꝰ habita ḡuiter ſuſpiramꝰ
ablata. Ex quibꝫ ꝟbis patet ꝙ qͥlibet dꝫ
eſſe patiens cũ ſibi bona ſua iniuſte a mal̄
hoībus auferũtur·et debet deũ ꝓ ipſis ora
re·vt ipſis inſpiret vt ſibi illa bona iniuſte
ablata reſtituãt·ne ꝓ eiſdem ęternalit̄ dã-
nentur. Sed qͥ maledicũt ꝓximis·qͥ eis bo
na iniuſte ſic auferũt·vel alias verbis vl̄ fa
ctis tribulant·vel de infortunijs vel īiurijs
cõtra deũ murmurãt·illi habebũt duplex
damnũ·qꝛ ꝑdunt h̄ illa tꝑalia·et cũ hoc
ꝓpter impatiam incurrũt offenſionē dei et
magnũ ꝑiculũ aīaꝝ ſuaꝝ. Ergo talia qͥ-
libet patiēter debet ferre·et deo totum cõ-
mittere·⁊ ei ī charitate offerre·et hr̄e firmã
ſpem ꝙ deus refũdet ſibi in alijs h̄ et in fu
y turo. Tertio meremur cũ rebꝫ tꝑalibꝫ cũ
ꝓpter deũ volumus carere illis bonis q̄ cõ
tra deũ lucrari potuiſſemꝰ· et oīa iſta q̄ ſic
cõtra deũ et cõtra nr̄am ſalutē dimiſimus
et lucrari noluimus iniuſte deo obtulimus
Greg· Hoc aurũ deo obtuliſti qḋ contra
eius volũtatē accipe noluiſti. Verbi grã.
Si duo nobiles eſſēt et vnꝰ faceret exacti
ones in ſubditos aggrauãdo et ſpoliãdo
eos iniuſte·et alter nobilis h̄ non vellet fa
cere ſuis ſubditis·⁊ dimitteret h̄ ꝓpt̄ deũ
et ꝓpter ſalutē aīę ſuę·ille idem apud deũ
eſſet magni meriti·et deus in ęterna vita
ꝓculdubio multiplicit̄ remunerabit. Et ſi-
militer intelligendũ eſt de ruſticis ⁊ ciuibꝫ
qui vſuras cõmittũt et cũ iniuſtis rebꝫ di-
tant̄·et alij boni et iuſti viri nolũt ſic dita-
ri ꝯ deũ nec qͥcqꝫ iniuſte lucrari·⁊ talia oīa
deo offerũt q̄ ſic recipe noluerũt et tñ bene
potuerũt. Silr̄ intelligit̄ de ſeruis et ancillis
et alijs hoībꝫ· ꝰ ſi audires aliquē lucratũ
eſſe centũ florenos ꝑ fallacias· ꝑ ludũ ſi-
ue cũ vſuris·vel alio qͥcũqꝫ modo īiuſto ⁊
tu iſtos florenos hr̄e nolles ꝯ deũ·⁊ tñ bñ
poſſes ſi velles deũ offendere·et aīam tuã
dãnare·tũc deꝰ remunerabit tibi iſtos flo-
renos in vita ęterna. Et ſic intelligēdũ eſt
de omnibꝫ alijs rebꝫ ſiue magnis ſiue ꝑuis
q̄s aliqͥs cõtra deũ non vult iniuſte lucrari
Quarto meremũ cũ rebꝫ tꝑalibꝫ mutuã- A
do ꝓximis ꝓpter deũ. Luc·vj. Mutuum
date·ꝛc. Sꝫ aliqͥ ſunt qͥ hñt pecuniã ſup-
fluã et nolũt mutuare ꝓximis ḡtis niſi ali-
quid detur ipſis·et qͥcquid ſic inde recipi-
unt vſura eſt·ſi etiã nil poſtularēt h̄ ſparēt
qꝛ ſola ſpes facit vſurariũ corã deo. Jtẽ
aliqͥ ſunt qͥ potius pecuniã ſupfluã ſb̄ ter-
ra fodiũt·vel in ciſta recludũt·q̄ꝫ ꝙ ꝓximis
ꝓpter deũ accõmodarēt·q̄s vidēt ī neſſita-
te cõſtitutos·et in hoc oſtendunt ſe nõ ha
bere charitatem dei et proximi·et per cõſe-
quens habent ſignum ꝙ ſtant in malo ſta
tu·quia ſine charitate dei et ꝓximi nemo
ſaluabitur. j·Joh·iij. Qui habuerit ſub-
ſubſtantiã huius mundi·ꝛc. Vñ Gregꝰ.
Minus proximum amare conuincit̄ qͥ nõ
cum eo in neceſſitatibꝫ illius ea quę ſũt ſi-
bi neceſſaria ꝑtitur·et ꝰ eſt ſignum magnę
auaricię et diffidentię de deo· cũ qͥs pecu-
niam ſub terra fodit. Vñ legitur Q̄ qdã
diues fodit theſaurũ ſub terra vel in muro
abſcondit·et infirmatus poſtmodum non
potuit confiteri hoc peccatũ· quia diabolꝰ
tenuit linguam eius·tunc p̄ſbyter vir pru
dens portauit corpus chriſti ad infirmum
et ſic demonē ab eo fugauit. Tũc infirmꝰ
ille cõfitebat̄ illud peccatũ· ꝙ ſic longo tē-
pore theſaurũ ex auaricia abſcõdit· et pau
peribꝫ indigentibꝫ inde non ſubuenit·⁊ ſic
theſaurũ abſconditum oſtendit·et fecit eũ
paupibꝫ dari pro ſalute animę ſuę. Jtem
hõ meretur cum rebus·ſ· qñ debitoribus

ſuis ꝓpter deũ dat dilationẽ q̇ libenter ſi-
bi ſoluerẽt ſi haberẽt·et h̄ eſt valde merito
riũ·qꝛ q̇s in h̄ poſſet mereri in vno hoīe· ꝙ
deꝰ ſibi in agone mortis daret dilationẽ
vt poſſet cõfiteri et ſatiſfacere· et ſic ſaluari
q̇ alias forte damnaret̄. Unde etiã ſcien
dum·ꝙ q̇libet qñ terminꝰ ſolutionis iſtat
tenet̄ ſtatim ſoluere ꝓximo vt ꝓmiſit·qꝛ ſi
cut ꝯ deũ ẽ furari ꝓximo bona ſua· ſic etiã
ꝯtra iuſticiã eſt tenere bona ꝓximi ꝯtra vo
luntatez ipſius· qꝛ ꝑ h̄ impedit̄ ille in vſu
illius rei·ĝ illi grauiter peccãt q̇ ꝓmittũt vl̄
iurant ꝙ velint ſoluere debita ſuꝑ illum
terminũ·et aduenıẽte termino ꝓtrahũt ſo
lutionẽ vſqꝫ ad q̄ttuoꝛ vel q̇nqꝫ vel decez
hebdomadas·et tales q̇ ſic mentiũtur ꝓxi
mis·et non ſoluũt ſicut ꝓmiſerũt· cum tñ
ſoluere pñt·non dñt in ꝯfeſſione abſolui
a peccatꝭ· niſi ꝑſoluãt vel dilationẽ petãt
B ab eo cuius eſt iſta res. Quinto meremꝰ
cum rebꝫ tꝑalibꝫ qñ reſtituimꝰ res iniuſtaſ
veris heredibꝫ·et h̄ intantũ placet deo ꝙ
nil ſine reſtitutione ab hoīe acceptat·q̇c
quid etiam boni fecerit·ſiue ieiunãdo·ſiue
orãdo·ꝑegrinãdo·ſiue elemoſynaſ dãdo
Et qñ q̇s ſciẽter poſſidet res iniuſtas tũc ẽ
inimicꝰ dei·et v̄ginis Marię· oĩuz ſctõꝝ
et angeloꝝ·beatorũqꝫ oĩum in cęlis exñtiũ
nec aliq̄ꝫ habet ꝑticipationẽ in oĩbꝫ bo-
nis q̄ fiunt in eccl̄ia·ſiue ꝑ oꝛōnes· ſiue per
miſſas. Et talis q̇ ſic habet res ĩiuſtas nõ
dꝫ dare illas monachis nec ſacerdotibus
nec pauꝑibꝫ ſ̄ veris heredibꝫ ſi poterit ſci-
re q̇ ſint. Sꝫ ſi nõ ſcit nec põt ſcire heredeſ
tũc debet dare illas res ſ̄m cõſiliũ ſui con-
feſſoris q̇ autoritatẽ habet a ſuo ep̄o. Sꝫ
ſi q̇s habet aliq̄s res iniuſtas occulte· tũc
debet fieri reſtitutio ꝑ interpoſitã ꝑſonam
ſcꝫ ꝑ cõfeſſorẽ· vel ꝑ alium diſcretũ virum
ſine exꝓſſione noīs ipſius detinentꝭ· qꝛ hõ
non tenet̄ ſeipſũ diffamare·dicẽdo: Ego
ſum tibi furatꝰ h̄ vel h̄· ſ̄ ſufficit ꝙ reſtitu-
tio fiet ꝑ interpoſitã ꝑſonã·ſ·per ꝯfeſſorez
vel ꝑ alium diſcretũ virũ·et debet fieri nõ
ſolum ꝓ rebꝫ magnis ſ̄ etiã ꝓ paruis. Ver
bi grã. Si decẽ inſimul furarẽt̄ vnã aucã
vel pullũ·tũc q̇libet tenet̄ reſtituere ꝑtez q̄

eum cõtigit·donec tota ipſa ſic fuerit ſolu-
ta·ſi tales volũt ꝯſequi indulgentiaz et re
miſſionẽ peccatoꝝ ſuoꝝ. Silr̄ intelligẽdũ
eſt de his q̇ gramina in pradalioꝝ metunt
vl̄ cũ pecoribꝫ ſuis dãna ꝓximis ſciẽter ĩ ſe-
getibꝫ vel pratis inferũt·vel etiã ruſtici qui
qñqꝫ agros ꝓximoꝝ cuz aratro ſuo dimi-
nuunt· et ſuos augmẽtant·vel q̇ lapides
ꝓĳciũt ĩ agros ꝓximoꝝ·qm̄ tenẽt̄ eos ecõ
uerſo inde amouere· Et venatores q̇ cum
canibꝫ et equis ſegetibꝫ hoĩuz dãna infert
vel etiam ruſtici cũ curribꝫ·vel q̇ fructꝰ ar-
borũ vel rapas ſbtrahũt·⁊ ſic de alĳs rebꝫ
tales oẽs tenẽtur ad reſtitutionez. Sed
dices·cum quis multa talium furatus fuiſ
ſet·et non ſciret quibꝫ reſtiture deberet· cũ
ipſe multis hominibꝫ in iſtisꝰ paruis rebus
damna intulit. Rñdetur ꝙ ille tales res
furatas in eſtimatione ſua debet cõputare
ad vnã ſũmã·et ſ̄m cõſilium ſui cõfeſſoris
illam ſũmam debet erogare ad vſum pau-
perum·tunc omnibꝫ illis ſubuenit illa ele-
moſyna q̇ꝝ illa bona fuerũt Qñ aũt hõ C
non ſolũ dꝫ reſtituere magna ſ̄ etiaz ꝑua
ſi vult cõſequi remiſſionẽ pctõꝝ· quia ſ̄m
Augꝰ. Peccatũ nõ dimitti̇t̄·ꝛc. Inde le-
gitur tale exemplũ ĩ dialogo ceſarĳ. Q̇ q̇-
dam conuſus ordinis ciſtercienſiũ cũ miſ-
ſus eſſet ab abbate ſuo et ꝑtrãſiſſet quan-
dam aquã·et non h̄ret naulũ·ꝓmiſit nau-
te trãſmittere vnũ obolum ·qui conuerſus
poſtea defunctus nec miſit ei illum oboluz
nec etiã fuit cõfeſſus illam negligentiã·qꝛ
cogitabat ꝙ modicum q̇d eſſet. Qui poſt
obitum prędictuz obolum ante oculos ha
bebat·qui etiam obolus intantũ creuit vt
maioꝛ toto mundo videretur. Et cum ſi-
bi nihil aliud obſiſteret qđ ſibi impediret
ingreſſum cęli niſi ille ſolus obolus ·et vi-
dit ꝙ non poſſet euadere quin ille obolus
in eo puniretur· Ad petitionem ſanctoruz
angeloꝝ quibus ſeruierat permiſſum eſt
animam ad corpus redire · et confeſſus eſt
illud abbati · et miſſus eſt ille obolus cum
magna velocitate·quem mox vt nauta re-
cepit conuerſus expirauit· et cęli gaudia
intrauit.

Sermo·cli.

Poſui vos vt
eatis et fructum ꝛc. Job·xv·
Ctū ad ſecundā ꝑtē ꝓcedētꝭ
ſmonis tūc ſciendū ꝙ ſm qꝺ
nobis deꝰ cōtulit·cū q̄ fructū ferre debemꝰ
et mereri vitā eternā·eſt corpꝰ nr̄m ꝓprium
Pro quo ſciēdū ꝙ tribꝫ modis meremᷣ
cū corꝑe nr̄o augmentū glie in vita eterna
Primo reſiſtēdo pctīs iſtis ad q̄ corpꝰ
nr̄m inclinatū eſt. Nā quīcunqꝫ qs reſiſtit
ſuis ꝓprijs cōcupiſcētijs ꝛ pugnat cū vitijs
meretᷣ augmentū glie. Bern. Quotiēs re
ſtiteris·totiēs coronaberis· Propter ean/
dem enī cauſam fomes peccati manet ī cor
pore·q̄uis enī peccatū originale a q̄ fomeſ
ꝓceſſit ex toto deleatᷣ in baptiſmo·tn̄ fo/
mes ex toto nō extinguitᷣ· vn̄ reſiſtere debe/
mus vitijs ꝛ viriliter pugnare·qꝛ nemo co
ronabitᷣ niſi q̄ legitime certauerit. Unde
Augꝰ de vbis dn̄i. Ecce baptiçati oēs iu
ſtificati ſunt a peccatꝭ· reſtat tn̄ pugna cum
carne cū mundo et cū diabolo. Vn̄ Hie/
ro. in epl̄a quadā. Sine certamīe nullꝰ ſā/
ctorum coronatꝰ eſt. Amb. ſup Luc. Co/
rona ꝓpoſita eſt·ſbeunda ſunt certamina·
nemo poterit coronari niſi vicerit·nemo pō
teſt vincere niſi an̄ certauerit·ipſius quoqꝫ
corone maior eſt fructꝰ vbi maior eſt labor
Verbi grā. Si qs inclinatꝰ eſt ad ſupbiā
et illi honor exhibetᷣ·et ſi ſeipſum vincit ita
ꝙ illū honorē ſibi exhibitum ex humilitate
cordis deo offert·dicendo cū ps. Nō nob
dn̄e nō nob·ꝛc. Et ex humilitate nō repu/
tat ſe eſſe dignum talis honoris· ꝫ dic cum
aplō: Soli deo honor et glia·tūc ille me/
retur ꝙ debet honorari in celo a chriſto·a
glioſa vgīe maria·ab oībꝫ ſctīs ꝛ angelꝭ ꝓpᷣ
illū honorē quē ſic ſpreuit ꝫ ꝛ deo obtulit.
Silr cū qs ad irā cōmouetᷣ et ſeipſum vin
cit·cōpeſcēdo irā ꝓpriam· nolens ſe vīdica
re·ꝫ deo offert et ſibi cōmittit·talis totiēs
meretᷣ coronā glie. q̄tiens ꝓpriam irā ꝓpter
deū vicit et ei fortitᷣ reſiſtit· Et etiā cum qs
eſt inclinatꝰ ad luxuriā· q̄tienſcūqꝫ tūc tē/
ptationi reſiſtit et ſeipſū vincit· totiēs me/
retur coronam vite. Verbi grā. Sic illi q̄
ſunt in mr̄imonio ꝯſtituti q̄tiēs tēptātur
in ſacris diebꝫ et noctibꝫ et alijs tꝑibꝫ· ī q̄/
bus ꝓhibitꝰ eſt actꝰ mr̄imonij· et reſiſtunt
ſibijpſis·et ꝓpter deū dimittūt actū illum·
totiēs merētur coronā vite eterne. Silr et
iuuenes q̄ in caſtitate viuūt·q̄tiēs tēptātᷣ·
ꝛ viriliter reſiſtūt·tūc totiēs a deo coronātᷣ
D q̄t coronas mereri pn̄t vgines q̄ caſte
viuūt ꝛ tēptationibꝫ carnis totiēs reſiſtūt
qꝛ naturaliter iuuenes plus ſūt īclinati ad
luxuriā q̄ꝫ ſenes· qꝛ ſm ariſ. Cōplexio iu/
uenum eſt calida et humida· ſenū autē fri
gida et ſicca·et ꝫ ſenes grauiꝰ peccāt luxu/
riando q̄ꝫ iuunes·et iuuenes plꝰ merentᷣ re
ſiſtēdo. Greg. Juuenis cū fornicatᷣ peccat
ſenex aūt īſanit. Item Iſid·de ſū·bo. Ne
quaqꝫ in ſenectute ꝯtinētes vocādi ſūt· q̄
in iuuētute luxurioſe vixerūt·tales nō ha
bebunt ꝓmiū·qꝛ certamē laboris nō habu
erūt. Eos enī expectat glia in q̄bꝫ fuerunt
laborioſa certamina· Unde ſciendū ꝙ ī
quāto qs plus eſt īclinatꝰ ad aliqꝺ pctm̄
et illi pctō reſiſtit· tāto maiorē coronā glie
meretᷣ· ꝫ viriliter militare debemꝰ· quia ſm
Job·vij. Militia eſt vita hoīs ſup terram.
Item legitᷣ in vitaſpatꝝ ꝙ q̄dam ſenex
ſedēs in ꝑtibꝫ Thebaidis·in ſpelūca vna·
habebat vnū diſcipulū approbatū. Cōſue
tudo erat ſeni docere diſcipulū veſꝑe que
erant ꝓfutura· et poſt āmonitionē dabat
ei bn̄dictionē (alias diſciplinā et oīonem)
ꝛ ꝑmittebat eū dormire. Cōtigit aūt ꝙ q̄/
dam religioſi venirēt ad ſenē·et cū eos cō
ſolatus fuiſſet et inſtruxiſſet dimiſit eos et
receſſerūt. Deinde cepit exhortari ꝛ admo
nere diſcipulum ſicut ſemꝑ faciebat ve/
ſpere·et cū loqueretᷣ·ſenex ſomno ꝫuatus ē
et obdormiuit·frater aūt ſuſtinebat donec
euigilaret et daret ei ſm cōſuetudinē ſuā
diſciplinā oīonē et bn̄dictionē. Cū ꝫ non
euigilaret ꝑ aliq̄s horas· tēptatꝰ ē diſcipu
lus cū eo ſedēſ cogitationū ſuaꝝ moleſtia
recedere ꝛ dormire· q̄ extorquens ſibi vim
reſtitit cogitatiōi ſue ꝛ ſedit. Cūqꝫ iteꝝ vr/
geretᷣ a cogitatiōe ſua vt iret ꝛ q̄eſceret·nō
diſceſſit ꝑuſq̄ꝫ dimitteretᷣ· ꝙ factū ē ſeptieſ·ꝛ

diabolo ſepties reſtitit · ecce media nocte
tranſacta · euigilauit ſenex et iuuenē inue/
niens aſſidētē ꝓpe ſe · Dixit ei · vſq; modo
non receſſiſti fili. Et ille rn̄dit · Non receſſi
pr̄ · q2 non me dimiſeras. Cui ſenex dixit:
Cur me nō expgefaciebas? Et ille · nō fui
auſus · ne aliquā iniuriā tibi incuterē. Ex/
urgens aūt ſenex et faciens horas ꝯſuetas
et dictis matutinis dimiſit diſcipulū. Se/
nex aūt cū ſederet ſolus · fact9 eſt in exceſſu
mentis · et vidit ſibi quendā monſtrātem
glioſum locum et ſedem in eo · et ſup ſedē
ſeptē coronas · et īterrogauit ſenex eū ꝗ ſi/
bi h̄ mōſtrauit dicēs: Dn̄e cui9 ſūt h̄ · et di
ctum eſt ei · diſcipuli tui ſunt · locū quidē ⁊
ſedē illā ꝓ mercede magna accepit · et has
ſeptē coronas nocte iſta accepit ⁊ ꝓmeruit
Hec aūt audiēs ſenex exterruit et admira
tus eſt nimis · et vocauit diſcipulū dicens:
Dic mihi q̇d feciſti nocte iſta. Rn̄dit · cre
de mihi pr̄ q2 nihil. Sperans aūt ſenex ꝙ
ꝓ humilitate non ꝯfiteret · dixit ei. In ve/
ritate non indulgeo tibi · niſi mihi dixeris
q̇d feceris aut q̇d cogitaueris hac nocte?
Ille vo cū nihil ſibi eſſet cōſcius q̇d dice/
ret dubitabat: et cū ſenex ab eo extorque/
ret · dixit ei. Nihil aliud feci niſi ſepties co/
gitaui ⁊ impugnatus ſū a cogitatiōe mea
vt diſcederē ⁊ dormirem anteq̄ me dimit
teres · ſ q2 a te dimiſſus nō fuerā nō receſſi
ſ ſuſtinebā te pr̄ mi donec euigilares ⁊ da
res mihi ſm ꝯſuetudinē diſciplinā oꝛonez
et bn̄dictionē · audiēs h̄ ſenex intellexit ꝙ
F q̇tiens reſiſtebat cogitatiōi ſue · totiēs co/
ronam eū meruiſſe a deo. Secūdo me/
remur cū corpe opando bona opa · expen/
dendo vires corpis nr̄i in ſuitio dei. Naz
q̇libet libēter debet ſeruire deo cū corpe · q2
ipſe creauit nos · ps. Ipſe fecit nos · zc. Et
q2 ſuiuit nobis in p̄ſenti mūdo trigītatri/
bus annis · et inſup redemit nos ſuo ꝓprio
ſanguine · et poſt h̄ ꝓmiſit nob vitā ęternā
ſi ei ſuirem9. g̊ ſollicite debem9 ſuire deo
cū nr̄o corpe. Prouerb · xxiiij. Exerce dili/
genter agrū · q2 corpus nr̄m eſt ager vtilis ·
q2 ſingulis dieb9 et ſingulis noctib9 et ho/
ris poſſumus mereri cū corpe et cū oīb9 mē
bris nr̄is. Naz p̄mo pōt q̇libet mereri cum
oculis cū videt aliquē infirmū vel triſtē et
cōpatit ſibi · vel ſi videt aliquē lętū bn̄ ha
bentē et cōgaudet ſibi · Apl's. Gaudete cū
gaudē · et fle · zc. Secūdo meret q̇s cuz
aurib9 · ſi audit bona loqui de ꝓximiſ · ⁊ cō
gaudet ipſis · et ſi mala compatitur ipſis ·
Apl's. Scim9 qm̄ diligētib9 zc. Tertio
meret q̇s cuz ore · vt cum q̇s informat ꝓxi/
mum in his q̄ ad ſalutē ꝑtinent · vel conſo
latur vbis ꝓximū · vel corripit delinquen/
tes in fr̄na correctiōe · vel cū orat vl' regrat
deo · vel etiā cū ſilētiū tenet cū qn̄q; libēter
loq̄ret et reſiſtit · et ſic de alijs. Quarto
meremͫ cū manib9 ad modū crucis eas ex/
pādēdo · vel etiā in oꝛonib9 deuoꝗ eas ele/
uādo · ps. Eleuatio manuū · zc. vel eas ad
paupes extendēdo · dādo ipſis elemoſy/
nas · vel cū q̇s paupem ſuſtentat · ⁊ ducit
illum q̇ p ſe incedere neſcit · vel ꝓpter debi/
litatem pedū · vel ꝓpter cęcitatē oculorum
Quinto meret q̇s cū pedib9 ad eccleſiā
eūdo · vel alia loca ſacra viſitādo ꝓ indul/
gentijs · vel etiā infirmos viſitādo · vel pe/
grinationes ad loca ſancta faciēdo. Se/
xto meret q̇s cū toto corpe · ſ · dure iacen/
do · vel aſperā veſtē induendo · et corp9 cuz
vgis vel flagellis caſtigādo vigilando et
manę ſurgēdo · Quare aliq̇ hoīes ſunt
ita pigri ad ſuiendū deo? Rn̄det q2 non H
recogitāt futurā mercedez quā dn̄s dabit
ſuis ſuitorib9. Nā ſi rex trren9 dare vellet
ꝓ vno pr̄ nr̄ florenū. O q̇t pater nr̄ diceres
Similiter ſi rex terren9 diceret. Si vis vi/
gilare illa nocte mecū · cras mane dabo ti/
bi centū florenos · tu libenter faceres · et ſi ſe
cunda nocte promitteret quingentos · ⁊ ter
tia nocte mille · libentiſſime vigilares. Sz
chriſtus pro vna hora quam quis ſecum
vigilat plus dabit q̄ totum regnum va/
lere poteſt · Similiter pro vno pater no/
ſter deuote dicto · plus dat pro p̄mio; quā
mille florenos · quia dabit ęternum p̄miū ·
etiā ꝓ minimo ope in gratia facto. Unde
Hiero · in epl'a. Nullus labor dur9 · nullū
tempus lōgū videri · q̇ glia ęternitatis ac/
quiritur. Item ſciendū ꝙ chriſtus non

ſolū remunerabit opa ſpūalia ad honorē
dei facta· ſ; etiam remunerabit labores q̃s
q̃s facit ꝓ neceſſitate p̃ſentis vite· nam q̃s
laborat ea intentione vt velit aliq̃d cū la/
boribꝫ iuſtis adq̃rere· vñ ſe ⁊ vxorē ⁊ pue/
ros poſſit nutrire· vel etiaꝫ laborat· vt cum
ſuis laboribꝫ poſſit ſubuenire paupibꝰ· et
infirmis· q̃ nō pñt laborare· talis ſemꝑ cū
quolibet labore q̃ſtūcunq̧ puo merer̄ p̃/
miū eternū ſi eſt in gr̄a. Vñ ps. Labores
manuū tuaꝝ ⁊c. Ergo q̃libet ď mane ſur/
gat ⁊ primo oret· ⁊ eccl̄iaꝫ viſitet· ⁊ ſic deo
oēs labores ſuos offerat q̃s illa die ītēdit
facere. Vñ Greg⁹· i mora. Om̄e bonū qď
agim⁹ ꝑ intentionē ſemꝑ ad deū leuem⁹.
Vn enī q̃libet noſtꝝ ꝑmo ď mane ad eccle/
ſiā debeat ire orare· ⁊ ſe deo cōmēdare· ſ;
dic̄ chriſt⁹ ī euāgelio Matth. vi. Primū
q̃rite ⁊c. ſ. q̃ ſunt vob̄ neceſſaria· quia hō
ꝑ totā diē habebit maiorē ꝓſperitatem in
oīb⁹ ſuis factis cū ď mane miſſam audi/
ret· ⁊ ſe deo deuote cōmendat. Et ex iam
dictis patꝫ ꝙ laboratores illi ſunt beati· q̃
fideliter laborāt· ⁊ deū ī ſuis laboribꝫ p̄tē/
dunt· ⁊ merent̄ ſemꝑ ī quolibet ope. Ver/
bi gr̄a. Ruſtic⁹ nunq̃ꝫ pōt arare foſſaꝫ· ul'
cū alias fideliter laborat· nec piſtor· nec fa/
ber· ſilr̄ ſeruus ⁊ ancilla· ⁊ q̃libet etiam qui
ꝓ denario diurno laborat· quin de⁹ tales
labores ſuos ꝓſperari ſ; faciet· ⁊ poſtea in
h eternū remunerabit. ¶ Et deus vult re/
munerare om̄es paſſus et labores noſtros
Hoc ptꝫ ꝑ tale exēplū. Legit̄ in vitaſpaꝝ
ꝙ q̃dam ſenex lōge habebat aquaꝫ a ſua
cella· vbi dum ſemel iret haurire· defecit ī
via· ⁊ ait· q̃d neceſſe ē ꝙ hūc laborē patior
ſ; veniā ⁊ habitabo circa aquā· tūc cōuer/
ſus retro vidit quendaꝫ ſequentē ſe ⁊ nu/
merare veſtigia ſua· ⁊ interrogauit euꝫ q̃s
eſſet· dixit aūt ei ille: Angel⁹ dei ſum· ⁊ miſ/
ſus ſum veſtigia tua numerare· ⁊ dare tibi
mercedeꝫ ꝓ labore· q̄ꝛ omnes paſſus tuos
⁊ veſtigia tua deus vult tibi remunerare·
Hoc audiēs ille fortior eſt fact⁹ ⁊ ꝓnior· ⁊
adhuc longius remouit cellam ſuaꝫ vt eo
plures paſſus faceret eundo ad aquam et
redeūdo ad cellā ſuā· vt ſic ſemꝑ augmen/
taret̄ p̄miū ſuū· Vn aūt opa nr̄a bona nō
ſolū debēt fieri principaliter ꝓpter gaudia
celi· vel ad euitandū penas inferni· ſ; g̃re
aū ſermone. cxl. E. Terto meremur cuꝫ I
ope ſuſtinēdo infirmitates corꝑis patien/
ter q̃s deus ſuꝑ nos ꝑmittit· q̄ꝛ meli⁹ ē in/
firmitates patienter ſuſtinere· q̃ꝫ tm̄ bona
opa facere. Cōtra ſ; aliqui dicunt· ego ne/
gligo ſ; bonū vel ſ; ꝓpt̄ infirmitates meas
Rñdet̄ ꝙ ſi ſolū ſis patiēs nihil negligis.
Vñ ſciēdum ꝙ q̃libet libēter dꝫ ſuſtinere
infirmitates ⁊ tribulatiōes· q̄ꝛ eſt ſpeciale
donū dei· ⁊ ſignū charitatis quā deus hꝫ
ad ipſū hoīeꝫ. Apoc. iij. Ego q̃s amo ar/
guo ⁊ caſtigo. Orige. ſuꝑ Oſee. iiij. Qui
diligit̄ corrigit̄· q̃ nō diligit̄ ī peccatis di/
mittit̄. Sed diceret aliq̃s quō poſſum K
eſſe patiēs ī tantis tribulationibꝫ ⁊ infirmi
tatibꝫ. Rñdet̄· ꝙ tria principaliter debēt
inducere hominē ad patiētiā. Primū ē
memoria paſſiōis chriſti. Greg⁹. Si paſ/
ſio chriſti ad memoriā ducit̄· nihil ē quod
nō equo aīo toleret̄. Bern. Quid ē ꝙ ti/
bi ſuaue non videt̄· ſi col· ⁊ memo· omnes
ama· ſal. Si doles caput tuū cogitare de/
bes dolorē capitꝭ quē chriſt⁹ ſuſtinuit cum
coronat⁹ cuꝫ ſpinea corona fuit. Si dolēt
man⁹ vel pedes· cogita clauos īfixos ma/
nib⁹ ⁊ pedib⁹ ei⁹. Si doles ī dorſo vel in
toto corꝑe cogitare debes dolorem chriſti
quē ī toto corꝑe ⁊ oīb⁹ membris ſuſtinuit·
⁊ ſic de alijs tuis mēbris· ⁊ ſic erit tibi leue
om̄e qď pateris. ¶ Scďꝫ ꝙ inducit hoīeꝫ L
ad patiētiā ē cogitare penā purgatorij q̃
ē extenſiue g̃uis. Aug⁹. Ignis purgatorij
miro mō eſt grauis· q̄ꝛ ignis q̃ ē ſ; in terra
hꝫ ſe ad illū ſic̄ ignis q̃ depict⁹ ē ī piete ad
veꝝ ignē. Et ī illo purgatorio optet hoīeꝫ
valde diu ardere ⁊ purgari q̃ ſ; nō purga/
tus ē· vt aūt a peccatꝭ tuis purgeris· tūc li/
bēter debes ſ; ſuſtinere īfirmitates corꝑis
q̄ꝛ tāta ē pena purgatorij ꝙ poti⁹ q̃s in p̃/
ſenti deberet eligere. xxx. ānis eē infirm⁹ q̃ꝫ
vna die eē ī purgatorio. Vñ legit̄ ď q̃dā
ſacerdote q̃ reputabat̄ q̃ſi ſanct⁹· q̃ ī vita
ſua ſeipſū miro mō affligit ꝑ penitētiam.
Cuidā q̄rēti· cur ſ; facet. Rñdit ꝙ ſi il/
le lac⁹ magn⁹· q̃ erat ꝓpe ſe eſſet tot⁹ igne⁹
libenter vellet eſſe ī eo vſq̧ ad diē iudicij·
K

vt posset euadere inferni ignẽ ꝛ pęnã purgatorij. Hoc idcꝫ Aug⁹· orabat dicens: Dñe hic vre hic seca vt ĩ ęternũ parcas. Tertiũ qđ ĩducit ad patiẽtiã ẽ·ꝙ ꝑ tribulationes ꝛ infirmitates augmẽtat bonũ meriti ęternę glię. Matth. v. Gaudete in illa die qñ ꝛc. Et ista glia tãta ẽ ꝙ si vn⁹ hõ sol⁹ sustineret oẽs infirmitates ꝛ tribulationes oĩuꝫ hoĩuꝫ ĩ toto mũdo existentiũ· adhuc nihil hꝫ esset respectu cęlestis glię· Apłs. Nõ sũt ꝯdigne passiones ꝛc·đ hac glia dicit ps̃. Quoniaꝫ mille anni añ ꝛc·

M Tertium qđ de⁹ ꝯtulit cũ q̃ mereri possum⁹ ꝛ debem⁹ ẽ aĩa. Pro quo sciẽduꝫ ꝙ nos mereri debem⁹ cũ trib⁹ potẽtijs aię q̃ sũt memoria ĩtellectus ꝛ volũtas. Primo mereri debem⁹ cuꝫ memoria·s·memorari bñficia dei de eisdẽ regratiãdo. Vñ Aug⁹·in li·đ ciui·dei sic dicit. Quisquis bñficia dei nõ videt cęcus ẽ·nec laudat ĩgrat⁹ est·q̃squis ĩ laudãdo reluctat᷑·insanus est. Chryso·sup Matth·dicit. Gratiaꝝ actio ẽ inuitatio ad pl⁹ dandũ. Sed de his q̃ sunt ingrati de beneficijs dei dicit Bern̄. Ad accipiendũ indign⁹ ẽ q̃ fuerit de acceptis ingrat⁹. Itẽ sępi⁹ memorari debem⁹ ipsũ deũ nob̄ esse p̄ñteꝫ in oĩbꝫ cogitationib⁹ nr̄is verbis et factis. Sed heu multi sępi⁹ obliuiscunt᷑ deũ ꝛ raro cogitãt de eo. Et hꝫ ẽ signũ ꝙ deum nõ diligant h̄ ipsũ paruipendũt. Aristo·ij. Rhetor. Obliuio ẽ signũ paruipẽsionis. Et q̃ sic obliuiscũtur deũ ĩ vita coꝝ·illoꝝ obliuiscet᷑ deus ĩ morte. Vñ Aug⁹. Ita fit vt in fine obliuiscat᷑ sui·q̃ dũ viueret oblitus est dei. Scđa potẽtia aię est intellectus ꝑ quẽ diligere debem⁹ deũ. Primo tãq̃ nostrũ creatoreꝫ·ꝛ sic tenemur sibi semper obedire tanq̃ creatura obedit suo creatori. Scđo cognoscere debemus esse eum redemptorem nostrũ·q̃ nos cũ sua amarissima passione ꝛ morte redemit·ꝛ ꝓpterea tenemur eum diligere. Joh. xv. Maiorem charitateꝫ nemo hꝫ ꝛc. Tertio debemus cognoscere eũ esse nostꝝ futuꝝ iudicẽ·et ꝓpterea debem⁹ eũ timere ĩ omnibꝫ cogitationibus verbis ꝛ factis. Eccl. p̃. Timenti deum bene erit ĩ extremis. Vñ Chryso·in sermo·dicit de Johanne baptista: Sol⁹ dei timor ẽ·q̃ mentes corrigit·fugit crimina·ꝛ innocẽtiã seruat.

Tertia potentia aię ẽ volũtas·cũ q̃ meremur qñ volũtatẽ nostrã volũtati diuinę cõformam⁹·ita vt q̇cquid velit nobiscũ facere·ꝙ etiam illud idẽ nos velim⁹·siue sit dulce vel amarum. Ergo quilibet nostꝝ sic se dꝫ habere·ꝙ si de⁹ vult euꝫ esse pauperẽ·ꝙ etiã velit ipse vel si ipsũ velit esse diuitẽ vel sanũ vel infirmũ·ꝙ in hꝫ ꝯformet se voluntati dei·sic ꝙ possit dicere cũ christo illa verba quę in mõte oliueti dixit: Pater non voluntas mea·h̄ tua fiat. Itẽ meremur cũ volũtate· qñ habem⁹ bonã volũtatẽ nos emẽdãdi ꝛ deo seruiẽdi. Chryso·sup Matth. Volũtates bonę sic suaues sunt apud deũ·sicut odoriferi flores. Vñ Bern̄. Cũ ꝑ bonam volũtatẽ incipim⁹ esse dei·desinim⁹ esse diaboli·ꝛ sic ecõuerso cũ hõ ꝑ malam volũtatẽ incipit esse diaboli·desinit eẽ dei.

O Et de⁹ vult hoĩeꝫ iudicare ſm volũtatẽ in q̃ eũ inuenerit. Exemplũ. Quidã latro multũ dolẽs đ peccatis suis ꝛ habẽs volũtatẽ bonã se emẽdandi·rogauit quendaꝫ heremitã vt eũ in suam societatem acciperet·q̃ ꝓposuit suam vitã emendare·ꝛ deo semꝑ seruire. Et heremita noluit et despexit eũ in corde suo·ꝛ dimisit eũ ĩconsolatũ ab eo recedere. Sed cũ latro sibijpsi heremitoriũ facere voluit·arbor p̃cisa statim corruit ꝛ latronẽ oppressit·ꝛ sic in vehemẽti ꝯtritione cordis obijt·tunc ille heremita vidit ꝙ sancti angeli venerunt ꝛ aĩaꝫ illi⁹ latronis ad cęlũ deferebãt. Heremita cõmotus dixit·quid hic in heremo morã traho·ille hõ malus latro fuit·ꝛ ꝓpter bonaꝫ suam voluntatem iam ad cęlos ascẽdit·ꝛ ego tamdiu vixi in heremo·nunq̃ tamen in cęlum intrare potui. Et in illa cõmotione dixit·vadam ꝛ etiam latro efficiar·et postmodum in fine bñ saluabor sicut iste latro saluatus ẽ. Et ita dum exponeret se ad latrociniũ perpetrãdũ·insecutus est a stipendarijs ciuitatis·q̃ fugiẽs vehemẽter cecidit ꝛ expirauit·ꝛ diaboli aĩam suã ad infernũ deduxerunt.

¶ De Apoſtolis alius ſermo.

Relictis omnibus ſecuti ſūt eū. Luc. v. Iſta ꝟba dicta ſūt de apl'is. q̄ oīa ꝓpt' chriſtū reliquerūt. ſm ꝙ etiā dixit beatꝰ Petrꝰ ad chriſtū: Ecce nos reliquimꝰ oīa ⁊ ſecuti ſumus te. quid ergo erit nob'? Vñ hic dicendū eſt ꝙ ſeptem ſunt que nos inducere debēt ad relinquendū oīa. Iſtū ſermonem quere ſupra. xciiij. A.

¶ De vno martyre. Ser. CLII. Q crux ſpūalis dꝫ quattuor hr̄e.

Si quis vult venire poſt me abneget ſemetipſū ⁊c̄. Matth. xvi. Marci viij. Luc. ix. In iſtis verbis vult chriſtus ꝙ ipſū ſequamr̄. ⁊ crucē tollamꝰ. ⁊ poſt ipſū illā baiulemus Sicut ſanctꝰ martyr. N. cuiꝰ feſtū hodie colimꝰ. Pro q̊ ſciendū ꝙ duplex ē crux. Vñ lignea ⁊ materialis. q̄ eſt baiulāda vt crux Petri et Andree ⁊ chriſti. Alia eſt ſpūalis de qua dicit apl's Gal. v. Qui chriſti ſūt carnē ſuā crucifixerunt cū vitijs ⁊ ꝯcupiſcētijs. Vñ duobꝫ modis ſeq̇mur chriſtū vt crucē poſt ipſum portemꝰ. Aut ſcꝫ mortē ꝓ eo tolerādo. aut carnē cū vitijs ⁊ ꝯcupiſcētijs crucifigēdo. Primo mō ſequūt' eū oēs martyres. qui mortē tēporalē ꝓpt' chriſtū ſuſtinēt. Scd̄o ſequūt' eū oēs electi ⁊ deuoti Vbi g̊ ī morte inuenit primā ſaluat. Siꝉr vbi ſcd̄am. ſ vbi neutrā dānat. Cū aūt primo modo mereri nō poſſumꝰ. ſcꝫ ſuſtinēdo mortem ꝓ chriſto. ſaltē ſequamur tūc ipſū ſcd̄o mō Quō ergo exēplo chriſti crucē accipe debeamꝰ? Intueamur modū paſſiōis eius. Fuit enī crucifixꝰ et clauis ligatus a parte inferiori. a ſiniſtra ⁊ a dextra. ſ nō a parte ſuꝑiori. Simili forma ⁊ nos crucē tollere debemꝰ: Cuiꝰ infima ꝑs ē ꝯtemptꝰ mūdi. qꝛ ſicut terrā calcamus cū pedibus. ſic iſta terrena ⁊ mundum cōtemnere debemus. Monemur aūt ad h̄. ſi ꝯſideremꝰ ꝙ nemo pōt habere amicitiam dei ⁊ mundi ſimul. Deliberet ergo ſecum vnuſquiſqꝫ q̇d ſibi magis expediat. an ſcꝫ diligere deum. an mundum. Vñ. i. Ioh. ij. Nolite diligere mundū neqꝫ ea q̄ in eo ſūt. ſi quis diligit mūdū nō ē charitas patris in eo. Igitur q̇ h̄ p̄ceptū dei ꝯtemnit ⁊ mūdū diligit inimicus dei cōſtituitur. Iaco. iiij. Amicicia huiꝰ mūdi inimica ē deo. Sic enī q̇s odit inimicū ſuū. ita dn̄s mūdum. Cauſa autē huiꝰ inimicitie eſt. qꝛ mūdus multos homines trahit a deo ꝑ illa tria vitia. per ſuperbiā. auariciā. ⁊ luxuriā. quoꝝ vitiorū iam totus mūdus ē plenus. Vñ. i. Ioh. ij. Omne quod ē in mūdo. aut ē ꝯcupiſcētia carnis. aut ꝯcupiſcētia oculoꝝ. aut ſuperbia vite. Et vere mūdus nō ē diligendus. ſ potius multū odiendus ꝓpter ſuā magnam infidelitatē. Sicut bene figuratum eſt in Samſone de quo dr̄ in li. Iudicum ꝙ ipſe amauit Dalilam q̄ meretrix fuit. Et Ioſephꝰ dicit ꝙ intantū dilexit eā. ꝙ ab amore eius euelli nō poterat. et cum in gremio eius dormiret abſcidit ei crines et tradidit eū ſuis hoſtibꝫ q̇ eruerunt ei oculos ⁊ vinctum miſerūt in carcerē. Dalila meretrix ē mūdus omni meretrice inſtabilior. Samſon eſt quilibet homo q̇ a Dalila. id ē. mundo decipit'. Licet enī multa mala oſtēdat ei ⁊ multa ꝯtraria in amiſſione reꝝ. in morte filioꝝ ⁊ alioꝝ amicorū et corporis egritudine. ⁊ pluribꝰ alijs aduerſitatibus. tn̄ ab eius amore non pōt euelli ſed in gremio eius obdormit. vnde ei totamente adheret. Et tunc Dalila ei crines abſcindit. id ē. ſpūſſancti gratiā tollit. ⁊ in morte eū a ſe abijciendo tradit eum hoſtibus. id ē. demonibus q̇ eruunt ei oculos. id ē viſionem dei. d' cetero enī letus nūqꝫ deū videbit. Et in carcerē pertrahunt. id eſt. ad infernum. et ad molem eū ſtatuunt id eſt. ad multiplices penas inferni. vbi d' cetero nunqꝫ quieſcit. Et licet mūdus nimis ſit infidelis. tamē ꝓpter modicū gaudij ⁊ delectationes nimis breues multos habet amatores. Sꝫ iſti q̇ crucem chriſti portare volūt. debēt contemnere tam pua ⁊ momētanea gaudia mūdi. vt ad magna ⁊ eterna ꝑtingere mereant'. Et vt h̄ meliꝰ fieri poterit q̇libet debet apponere clauum pedibus ſuis. i. affectionibꝰ. Clauꝰ iſte eſt

timoꝛ gehenne· qꝛ inferiꝰ ē clauꝰ iſte lõgꝰ ⁊
validꝰ. Validꝰ qꝛ valida ſũt gehēne toꝛ-
menta. Lõgus ē qꝛ nimiũ diuturna. Vñ
valde vtile ē cũ diabolꝰ hoĩ peccatũ ꝯſu-
lit penas ꝗ pctm̃ ꝯſequũtˀ recogitare. De
Q ꝗbꝫ penis· ꝗre añ ſer. cxxv. B. Itez ſa-
endũ ꝙ ſi ꝯtēpſerimꝰ mũdũ· h̃ cognoſcere
poſſumus ꝑ tria. Primo ſi moꝛes mundi
ſint nob̃ moleſti ⁊ diſplicibiles et cõtrarij
⁊ ſi ipſũ vel ipſiꝰ moꝛes fugimꝰ. Scd̃o ſi ē
nob̃ ḡue· ⁊ q̄ſi pena eiꝰ gaudium· ⁊ ludos
videre. Tertio ſi inuite audimus rumoꝛes
ꝗ de eo dicũtˀ· ⁊ habemꝰ tediũ loqui d̾ mũ-
danis· niſi inquantum neceſſitas requirit
Vñ facere debemꝰ ſicut ſerpens ꝗ qñ au-
dit vocē incantantis· ſtatim replet vnam
aurē cũ cauda· ⁊ aliã cũ terra· ſic ⁊ nos co-
gitando· ſcꝫ de inſtabilitate ⁊ infidelitate
mũdi· ⁊ cum cauda eiꝰ· i· cuꝫ moꝛte ꝓpꝛia et
remuneratione penoſa mundi ꝗ rependit
R ſibi ſeruiētibꝰ. Quo ad ſcd̃m ſciēdũ ꝙ
diligere mũdũ multũ ꝑiculoſũ ē. Primo
qꝛ charitatem dei extinguit. i. Joh̃. ij. Si
ꝗs diligit mundũ nõ eſt charitas dei pa-
tris ĩ eo. Scd̃o qꝛ ſicut dei dilectio ē fons
oĩuꝫ bonoꝝ ⁊ virtutũ· ita dilectio mundi
oĩuꝫ vitioꝝ. Vñ Gregꝰ. Diſce homo nõ
diligere mũdũ vt diligas deũ. Auerte vt
cõuertaris· funde vt implearis. Tertio qꝛ
inimicꝰ dei cõſtituitˀ. Vñ Jaco. iiij. Ami-
citia huius mũdi· inimica ē deo. Quarto
qꝛ ſeruum diaboli facit Apl̃s. Si adhuc
mũdo placerem ſeruꝰ chꝛiſti nõ eſſem. Et
Matth̃. vi. Nemo põt duobꝫ dñis ſerui-
re. Unde etiã Chꝛyſo· ſuꝑ Matth̃: O ꝗ̃
miſerrimus ē mũdus· et miſeri qui eum ſe-
quuntˀ. Semꝑ enĩ homĩes mundi oꝑa ex-
cluſerũt a vita. Jtē ſciendũ ꝙ ſi amoꝛ mũ-
di intantuꝫ excreſcit in hoĩe ꝙ ꝓponatur
amoꝛe dei vel vite eterne· vel ſi redũdat ĩ
iniuriã ꝗ tollit charitatē chꝛiſti ⁊ ꝓximi· ē
S peccatũ moꝛtale. Si tñ citra hos limites
ſiſtat poteſt eſſe veniale. Scd̃a ꝑs cru-
cis ē brachiũ ſiniſtꝝ qd̾ ſignificat patiētiã
ĩ aduerſis· qꝛ ſicut ſiniſtra manus fert cly-
peũ ſuꝑ quē iacula vel ictꝰ recipimꝰ ne ad
moꝛtē vulneremur· ita ꝑ patientiã iã ad-
uerſa oĩa excipe debemꝰ· ne ꝑ cruciatꝰ tri-

bulationũ et impatiētia eternaliter moꝛi-
amur. Quot enĩ aduerſa nob̃ accidunt ĩ
damnis reꝝ vel tribulationibꝫ coꝛꝑis· tot
iaculoꝝ ictꝰ veniũt ſuꝑ nos. Sine aduer-
ſis enĩ eſſe nõ poſſumꝰ· ĩter ſummã pacē ⁊
ſummã afflictionē ꝯſtituti ſumꝰ· i· inter ce-
lum ⁊ infernũ. h̃ viciniores localiter ſumꝰ
in inferno. Jdeo patiētia neceſſaria ē nob̃
vt dicit apl̃s. Opoꝛtet nos pati velimus
nolumus· ſi patiēter multum meremur· qꝛ
patientia auget meritum· h̃ ſi impatienter
eque bene opoꝛtet nos pati· ⁊ nihilominꝰ
perdimus meritũ ⁊ laboꝛes noſtros. Sic
ergo patiētia eſt ſcriniũ theſauri noſtri· qꝛ
ſicut in impatientia ꝑdimus animas no-
ſtras· ſic econtrario in patientia noſtra poſ-
ſidemus animas noſtras. Unde legitˀ T
ꝙ quedam virgo multum erat deuota· h̃
impatientiſſima ĩ omnibus que ſibi acci-
derant· erat valde caſta et mũda· paupes
multum dilexit· libenter multũ oꝛauit ⁊ ie-
iunauit. Quadam vice venit angelus dñi
dicens ei: multum fideliter laboꝛas ⁊ oꝛas
ꝓ eternis gaudijs poſſidendis· ſed ea poſ-
ſidere non potes pꝛopter tam magnã im-
patientiã ꝑ quã perdes omnia bona oꝑa
tua. Tunc virgo dixit angelo· oꝛa pꝛo me
vt mihi detur a deo patientia. Tandem
ipſa facta ē tam patiens ꝙ alij quodãmo-
do admirabantˀ de eius patiētia· ⁊ ſic cum
hac meruit gaudia celi. Unde multum V
homo debet ſtudere patientiaꝫ diligere· ꝗ
valde neceſſaria ē ad ſalutē. Vt aũt ĩ illa
ꝑmaneat· tunc debet apponere vnũ clauũ
ferreũ. Clauus ē pena purgatoꝛij· qꝛ nul-
lum malũ impunitum· ⁊ ꝗ hic non purga-
bitur ꝑ tribulatiões· purgabitˀ grauiſſime
in purgatoꝛio. Augꝰ. Qui in aliud ſeculũ
diſtulerit fructũ ꝯuerſionis pꝛius purga-
bitur igne purgationis. Hic ignis et ſi nõ
ſit eternus· miro tñ mõ grauis ⁊ calidus ē
ſuꝑat enĩ oĩeꝫ penã quã ĩ hac vita vnꝗ̃
homo paſſus ē· vl̃ ĩ hac vita pati põt. Le-
gitur enĩ ꝙ fuit ꝗdaꝫ magiſter ĩ theologia
natione anglicus ꝗ dixit ſe vidiſſe quēdaꝫ
ꝗ dicebatˀ fuiſſe in purgatoꝛio beati Pa-
tricij· ꝗ de nullo quod delectabile erat in
mũdo potuit gaudere· ⁊ ſibi oĩa mundi

delectabilia amara videbant᷑ et idē inter
hoīes viuens tanq̄ȝ mortuus apparebat.
Itē aliud legitur exēplū ꝙ q̄dā mulier
reuocata de purgatorio ad cōplendā pe/
nitētiā in hoc ſeculo intantū ſe affligebat
ſic ꝙ habitauit ī cauernis ⁊ ī niue et glacie
⁊ igni ſe īuoluebat. Cū aūt q̄reret ab ea
q̄re tam ferociter ſeſe affligeret: Rn̄dit ꝙ
omnes iſte pn̄tes pene nihil eēnt reſpectu
illaꝝ penaꝝ q̄ ſunt in purgatorio. ¶ Ter/
tia ps crucis eſt brachium dextꝝ. per hoc
ſignificat᷑ exercitium corpis. i. opera bona.
Dextra eni manꝰ ad q̄libet opera ē aptior
⁊ ꝓnior q̄ȝ ſiniſtra. Non debet ergo eē di/
es in q̄ homo corpus ſuū in bonis opibus
nō exerceat. Eſt enim corpus noſtꝝ terra
optima ſi exercet᷑. nō ſicut iſta noſtra terra
q̄ diu ⁊ ſepe et multis modis elaborata ꝑ
annū vix ſemel vna dieꝝ fructꝰ ꝓfert. Sȝ
ꝑ corpus poſſumꝰ quotidie fructꝰ ꝓferre.
quos angeli deo offerūt. ď q̄bus deꝰ mul/
tum gaudet ⁊ placat᷑. ⁊ quibus nos valde
ditabimur. Ideo dicit ſapiēs Diligenter
exerce agrum tuū. Vn̄ etiaȝ pſ. Labores
manuū tuaꝝ q̄ mādūcabis beatus es ⁊c.
Vnde ſciendum ꝙ feruenter ⁊ diligenter
operari debemus. ⁊ non ita pigre ⁊ tarde
ſicut vſq̄ȝ huc fecimus. ſȝ ſtudioſe et ſollici/
te facere exercētes omnes vires tam cor/
poris q̄ȝ anime in bonis operibus ⁊ ſerui/
tio dei. qꝛ ad hoc creati ſumus vt deo fi/
deliter ſeruiamus. Tu eni nō libenter ha/
bes pigros ⁊ ſomnolētos famulos ac diu
dormientes qui tibi ſeruiant pro modico
precio corporali: Multominus deus nō
vult p̄mium eternū pigris et ſomnolentis
dare. Leo papa: Nō dormiētibꝰ ꝓuenit
regnum celorum. nec ocio nec deſidia tor/
pentibus beatitudo eternitatis ingeritur.
Vnde ſciendū ꝙ ꝓ tpalibus laborandū
ē ſine magna ſollicitudine et cura inordi/
nata. ſed ꝓ eternis debemus laborare cū
omni ſollicitudine qua poſſumus. Hoc
docuit chriſtus. ⁊ fecit. qđ ptȝ. qꝛ feruenter
ꝓ ſalute noſtra laborauit. xxxiij. annis vi/
gilādo. orādo. p̄dicādo. ⁊ ſeipſum multi/
pliciter fatigādo. pſ. In laboribꝰ a iuuē/
tute mea ⁊c. Vnde libēter debemꝰ mane
ſurgere ⁊ incipe feruēter opari. Naȝ aues
incipiūt de mane ante ortū ſolis cātare et
deū laudare. Vn̄ Ambro. de offic. Quis
chriſtianus nō erubeſcat mane ſurgere cū
minutiſſime aues ſolēni deuotione ortum
diei ꝓueniūt? Vn̄ Augꝰ. Indecens eſt ꝙ
ſol chriſtianū inueniat ī lecto. Si eni loq̄
poſſet. diceret. ſurge piger. ego iā pambu/
laui ſpaciū terre. Vn̄ Bern̄. Homo pi/
ger ⁊ ſomnolētus ē q̄ſi imago mortis. Et
tales ſomnolenti ď mane diu dormiētes.
claudūt feneſtras. ⁊ pannū pendūt añ lu/
cem. Ergo ſicut hi diligunt tenebras. ſic et
poſt hac ī eternas tenebras abijcient᷑ ſm
dictū chriſti. vt habet᷑ Matth. xxv. Eijci/
te eū ī tenebras exteriores. ibi erit fletus ⁊
ſtridor dentiū. Tales pigri attendere de/
berēt ꝙ ſi octo dies cōtinue in molli lecto
bn̄ p̄parato deberēt iacere. tediū haberēt.
quid tunc fiet cū ī igne infernali. ⁊ ī pfūdo
inferni. vbi eternaliter iacebūt ⁊ ardebūt?
Ergo debemus nunc ꝓ tpe gr̄e eſſe feruē/
tes ī operibus bonis. et vt ꝑſeueremꝰ tunc
apponere debemꝰ clauū. ⁊ iſte clauꝰ eſt co/
gitare gaudia nobis in celeſti glīa ꝓmiſ/
ſa. Augꝰ. Si labor terret merces inuitat.
Hiero. Nullus labor durꝰ. nullum tem/
pus longuȝ videri debet. quo glīa eterni/
tatis adquirit᷑. Nā ibi habemus gaudia
multa. ⁊ fercula multa. magna. dulcia. et
p̄cioſa. Et ď iſta materia q̄re ante ſermo/
ne. liij. ꝑ. Quarta ps crucis ē reclina/
toriū capitis ieſu chriſti. Per reclinatoriū
illud ſignificat᷑ charitas quā hō debet hr̄e
ad deū. vt ſicut deꝰ ſe reclinauit ad nos ꝑ
charitatē. ſic ⁊ nos ecōuerſo ad ipſū. Iſta
nō debet habere clauū. qꝛ dilectio noſtra
ad ipſum debet eē libera. qꝛ iure multis ď
cauſis eſt a nobis diligēdus. Et has cau/
ſas q̄re ante ſermone. cxix. ꝑ.

¶ De martyribꝰ. Sermo. CLIII.
Quō opari bona ⁊ pati tribula/
tiones ꝓpter deū nō erit graue.

Stabunt iuſti
in magna ꝯſtātia ⁊c. Sap. v.
Sciendū ꝙ in hūc mundum

poſiti ſumus· vt opari et meritũ cumulare debeam⁹ ·p opationẽ quã facimus ⁊ tribulationẽ quã patimur. Ut aũt oĩa opa nob̃ fiãt leuia·ſcʒ de mane ſurgere· vigilare·ieiunare·orare·genu flectere·ſilr̃ ⁊ tribulationes pati·ſ·infirmitates corpis vel pſecutiones maloꝝ· ⁊ tribulationes qualſcũqʒ ſuſtinere ·oportet vt iſte nob̃ dulces fiãt· ⁊ vt in eiſdẽ patientiã ſeruemus· ſicut iſti ſancti martyres .N. quoꝝ hodie feſtũ

A celebramus. Tunc nob̃ q̃ttuor ſũt attẽdenda q̃ nos debẽt inducere ad laborandũ· ⁊ aduerſitates ſuſtinendũ libenter ꝓpt̃ deũ. Primum ẽ breuitas pñtis vite· qꝛ oĩa cito finiunt̃ cũ morte. Jaco.iiij. Que ẽ vita nr̃a niſi vapor ad modicũ parens? Vñ etiam cõpat̃ vẽto. Job.vij. Memẽto mei qꝛ vẽtus ẽ vita mea. Ergo ſi ſollicite cõſideras hoc·tũc nihil graue erit q̇cq̇d agere vel q̇cquid pati te oporteat· qꝛ totũ in morte finit̃·et mors cito appropinquat. Berñ. Quid ĩ rebus humanis certi⁹ morte·et quid hora mortis incerti⁹ inuenitur? Greg⁹. ſup Ezech. Etenĩ nob̃ ꝯditor noſter diẽ mortꝭ incognitũ eſſe voluit· vt dũ ſemp ignorat̃·ſemp ꝓximus eſſe credatur. Et tãto q̇s feruẽtior ſit ĩ opatiõe· quanto incertior ẽ d̃ euocatiõe. Et ꝯſideratio breuitatis vitę noſtrę nõ ſolũ inducit ad bonum opandũ·ſed etiã reducit a malo perpetrando. Aug⁹. Nihil ſic reuocat a pctõ ſicut frequens mortis meditatio. Greg⁹. Memẽto diem mortis tuę ⁊ nõ peccabis. Qui ſe quotidie recordat̃ eſſe morituꝝ cõtẽnit pñtia ⁊ ad futura feſtinat. Cõſidera ergo qñ ĩ morte iacebis·q̇d tunc ꝓderit ſi habuiſſes fortunam Alexandri·potẽtiam Auguſti· pulcritudinẽ Abſalonis·lõgitudinẽ Adę·ſapiẽtiã Salomonis ·cũ ex his oĩb⁹ nihil tecũ feras niſi tãtũmodo bona et mala q̃ feciſti. Apoc.xiiij. Opera enĩ illoꝝ ſequunt̃ illos. Aug⁹ in ſer. Adã ſi adhuc viueret et hodie moreret̃· q̇d illi vitę longitudo ꝓfuiſſet? Cõſidera etiã ſi iam mori deberes q̇d tibi noceret ꝙ adeo infortunat⁹ fuiſſes ſicut Job q̃ multa infortunia ſuſtinuit ĩ rebus·ĩ filijs·et ꝓprio corpe. Si infirmus ⁊ pauper vt Lazar⁹.

q̃ iacebat ante ianuam diuitis plenus vlceribus cupiens ſaturari de micis q̃ cadebant de mẽſa ipſius diuitis. Patiens et mitis vt Moyſes·caſtus vt Joſeph· tribulat⁹ in omnib⁹ vt chriſtus et maria. Et ſi tot bona feciſſes vt beatus Nicolaus ⁊ Martinus q̇d tibi noceret ·ſi angeli aĩam tuã reuerenter ſuſcipent·gaudenter deducerent· ⁊ dñs ꝓ oĩb; actionib; ⁊ tribulationib⁹ ęternã vitã redderet. Ideo dum tp̃s hic habem⁹ opemur bonũ· et ſuſtineamus libẽter et patiẽter tribulationes· infirmitates·paupptates ·⁊ ꝓ eiſdẽ operibus ⁊ tribulationib⁹ p̃mium noſtꝝ augmẽtet̃ in cęlo. Nã corp⁹ ad h̃ nobis a deo datũ ẽ· vt ei ſeruiam⁹ operãdo bona ⁊ ſuſtinendo mala ⁊ aduerſa patiẽter· vt ſic ꝯſũmamus corp⁹ ⁊ vires corpis in ſeruitio chriſti qꝛ oportet corp⁹ noſtꝝ cõſumi ⁊ a vermib; corrodi. Nam vitꝝ vnũ (quod ẽ vas fragile diutius ſeruaret q̇s q̃ ſuũ corp⁹. Et in morte perdit homo oẽs delitias corporis·diuitias et honores. Vñ Aug⁹. Sic ętas noſtra · ſic actus noſtri ·et ſic miſeria noſtra· ⁊ ſic fęlicitas noſtra·ſic honores·ſic totũ tranſit: verbũ aũt dñi in ęternũ permanet. Vñ etiã dicit Salomon. Oĩa ſunt vanitas. Secundũ eſt ꝯſideratio laboris et paſſionis chriſti · q̇ ꝓ te pri⁹ laborauit in terra. Greg⁹. Si paſſio chriſti ad me·redu·ⱬc. Si rex magnam trabẽ ꝓ me portaret· nõ mihi graue eſſe deberet ſi ꝓ eo feſtucam portarem: Ecce rex cęli et terrę ꝓ me portauit magnam trabem· ſcʒ crucem·imo ⁊ ſpineam coronã· ⁊ quõ ego paruũ laborẽ vel paſſionem ꝓ eo nõ ſuſtinebo? Unde ſi graue ẽ tibi mane ſurgere ⁊ vigilare·cogita quõ chriſt⁹ ſępi⁹ ꝓ te pernoctauit ĩ orationib⁹. Si g̃ue eſt tibi ieiunare·cogita quõ chriſt⁹ ieiunauit in cruce ĩ die paſceues. De q̃ ieiunio dic̃ pſ̃. Dederũt ĩ eſcã meã fel· ⁊ ĩ ſiti mea potauerũt me aceto ⱬc. Si g̃ue ẽ tibi dure iacere vel veſtẽ aſperã induere·cogita lectũ crucis in quo chriſt⁹ expãſus fuit · ĩ quo nõ habuit vbi caput ſuum reclinaret. Silr̃ ſi ꝯtingit te pati aliq̇d · cogita qꝛ chriſt⁹ multa ꝓ te paſſus eſt. Nã ſi ſeru⁹ videret dñm ſuum B

ꝑpter ſe multis vulnerib⁹ vulneratũ meri-
to ipſe etiam aliq̇d pati deberet ꝑpter ipſũ
Ergo ſi infirmus es ⁊ doles caput·cogita
dolorẽ capitis chriſti·qñ cuꝫ ſpinea coro-
na coronat⁹ fuit. Siſr ſi doles man⁹ ⁊ pe-
des·vel etiã in quocũqꝫ mẽbro corpis·co-
gita paſſionem chriſti quã ſuſtinuit ĩ ſuo
corpe et in ſuis mẽbris. Siſr ſi ſuſtines ꝑ-
ſecutiones a malis hominibus q̇ tibi ma-
ledicunt verbis vel verberant verberibus
cogita chriſtũ h̾ ſuſtinuiſſe ꝓ te. i. Pet. ij.
Cum malediceretur nõ maledicebat. Si-
militer ſi paupꝫtatẽ vel nuditatẽ vel frig⁹
vl' eſuriẽ ſuſtines·cogita hec chriſtũ ſuſti-
nuiſſe ꝓ te·⁊ erũt oĩa opa tibi leuia·⁊ oẽs
tribulatiões tibi ſuaues erũt. Vñ Bern.
Quid ẽ qꝺ tibi nõ ſuaue videt'·ſi collige-
ris et memoraueris omnes amaritudines
ſaluatoris: Aug⁹ in ꝺ vera religione. To-
ta vita chriſti ĩ terris quã ꝑ hominẽ geſſit
diſciplina moꝝ fuit. Omnia bona mundi
chriſt⁹ ꝯtẽpſit q̄ ꝯtemnenda docuit·⁊ oĩa
mala ſuſtinuit q̄ ſuſtinẽda ꝓcepit·ut ĩ illis
nõ quereret' felicitas·neqꝫ ĩ iſtis timeretur
infelicitas. Vñ Bern. Chriſt⁹ oſtẽdit ti-
bi manus ut facias q̄ fecit. latus vt ſẽtias
que ſenſit·pedes vt ambules quo ꝓrexit.

C ¶ Tertium ẽ ꝯſideratio futuri laboris ⁊
pene future·q꞉ ꝓ laborẽ quẽ hic patimur
⁊ tribulationes q̄s hic ſuſtinem⁹·liberam̃
a laboribus ⁊ penis eternis·ꝺ q̇bus dicit
ps. Laborabunt in eternũ ⁊ vinẽt adhuc
in finẽ. Unde Greg⁹. Dũ labore tráſito-
rio terimur a perpetuo labore liberemur.
Sed ocioſi ⁊ pigri et ſteriles ĩ bonis ope-
ribus qui nõ exercẽt pedes ad ambulãdũ
in via dei·⁊ man⁹ nõ extendũt ad operã-
dũ bona·tales ſteriles excidẽt' ſicut arbor
infructuoſa. De his pigris ꝺĩ etiã Matth.
xxij. Ligatis manibus ⁊ pedibus. Simi-
liter ꝑ tribulatiões et penalitates quas h̾
patienter ſuſtinemus·liberamur a futuris
penis q̄s nos oporteret ſuſtinere ĩ inferno
vel in purgatorio. Greg⁹. Miſericorditer
adhibet deus tꝑalem ſeueritateꝫ·ne eter-
nam inferat vltionem. Ideo hic q̇buſdaꝫ
parcit vt eos imperpetuum feriat. Ideo h̾
ferit nõ ꝑcendo vt in eternũ parcat. Vñ
etiaꝫ dñs dicit ꝑ ſapientẽ. Eccl. xxix. Mi-
nimũ ꝓ magno placeat tibi. Nam oẽs la-
bores ⁊ tribulatiões ꝓſentes nihil ſunt re-
ſpectu futurorum dolorum ⁊ cruciatuum.
Aug⁹. Nullus cruciatus penaꝝ tꝑalium
poteſt ſempiternis iniquorum cruciatib⁹
cõꝑari. Sꝫ peccator nõ põt euadere quin
opteat eũ in futuro puniri aut hic ĩ ꝓſenti
q꞉ nullũ malũ impunitum. Et ſi peccator
ꝯſideraret fortes ⁊ eternas penas inferni·
leues reputaret labores ⁊ preſſuras huius
mundi. Vñ Iſido. Intende aĩa q̄ſcunqꝫ
ſeculi penas·quoſcũqꝫ tormentorũ dolo-
res·⁊ quaſcũqꝫ doloꝝ acerbitates·⁊ com-
para hoc totũ gehẽne·⁊ leue eſt omne qꝺ
pateris. Quartum ẽ ꝯſideratio future D
mercedis·nam grauis dieta videt' breuis
mercenario ſi in fine diei expectat centum
florenos·qꝺ tñ paꝝ ẽ reſpectu eterni ꝓmij
Greg⁹. Spes in eternitate animũ erigit·⁊
idcirco nulla mala q̄ exteri⁹ tolerat ſentit.
Vñ Chryſo. Si tẽpeſtas nautis·ſi vul-
nera militib⁹·ſi frigora agricolis ꝑpter ꝓ-
miũ tꝑale leuia ſunt·quãtomagis debent
eſſe chriſticolis ꝑpter ꝓmiũ eternum. Vñ
Iſido·de ſũ·bo. Qui vitaꝫ future glorie
diligẽter excogitat·mala oĩa ꝓſentis vite
equanimiter portat·qm̃ ex illi⁹ dulcedine
hui⁹ amaritudinẽ temperat. Aplus. Non
ſunt ꝯdigne paſſiones hui⁹ tꝑis ad futurã
gloriã: O q̄ꝫ miſeri ſunt illi q̇ nihil volunt
pati ꝓ vita eterna. Chryſo. Si quotidie
opteret nos tormenta ſufferre adhuc non
erat dignũ om̃e qꝺ triſte ẽ mõ vt tãti bo-
ni tãteqꝫ glie ꝑticipes haberemur. Inſup
q̇s deberet om̃ia gaudia oẽs delitias cor-
poris oẽs diuitias ⁊ honores hui⁹ mundi
ſpernere·ut deũ ĩ celo videre poſſet. Aug⁹
in li·de li·arbitrio· Tanta eſt pulcritudo
iuſticie·tanta ẽ iocũditas lucis eterne·vt
etiã ſi nõ liceret ĩ ea ampli⁹ manere q̄ꝫ vni⁹
diei hora·ꝑpter h̾ ſolũ innumerabiles ãni
pleni delitijs·⁊ etiam cõfluentia tempora-
lium bonorum·recte meritoqꝫ ꝯtemneren-
tur. Ex his patet q̄ꝫ miſeri ſint illi·q̇ mo-
dicas voluptates vl' diuitias uel honores
huius ſeculi ꝓponunt gaudijs celi. Unde
Bern.·ſuper Cant. Reuera illud verum

gaudiũ· ⁊ ſolũ· qđ non de creatura· ſed de
creatore ꝯcipit· qđ cũ poſſides nemo tol/
lit a te· cui compata oĩs aliũde iocũditas
mĕror eſt· omnis ſuauitas dolor eſt· omne
dulce amarũ· omne decoꝝ fedum· omne
aliud qđ delectari poſſit moleſtũ. Quo/
modo ibi habebim⁹ gaudia multa p̃cioſa
⁊ dulcia· hoc q̃re ante ſermone. liij. P.

De vno cõfeſſore. Ser. CLIIII. De iuſticia.

IVſtũ dedu/
xit dñs p vias rectas. Sap. x
Sciendũ ꝙ ſi volum⁹ ſalua/
ri· oportet nos iuſtos inueniri· ps. Hec por/
E ta dñi ⁊ iuſti ĩtrabũt p eũ. Sed diceres
q̇d ẽ iuſticia. Rñdet̃ ƀm Bern̄· in quodã
ſermone· ꝙ iuſticia ẽ virt⁹ vnicuiq; tribu/
ens qđ ſuũ ẽ. Et iuſticiã tenere eſt honori/
ficũ ⁊ multum laudabile. Vñ Ariſto. v.
Ethicoꝝ. Pulcerrima virtutũ ẽ iuſticia.
Pro q̊ ſciendum ꝙ q̇libet chriſtian⁹ deo
tenetur tria· et proximo tria· ⁊ ſibiipſi tria.
Et ſic debet vnicuiq; qđ ſuum ẽ reddere
ſi vult ſaluari ⁊ iuſtus inueniri. Primũ
qđ quilibet homo tenet̃ deo ẽ obedientia
Naz ſicut Adam expulſus ẽ de paradiſo
ꝓpter inobedientiã· ſic ⁊ intrare debem⁹ p
obedientiaz. Vñ q̇libet tenet̃ deo ſeruire
in ſuis p̃ceptis· q̃ ſunt ſcripta in manibus
⁊ in pedibus hoĩuz. In pedibus ꝓpter de/
cem articulos pedum. In manibus ꝓpter
decem digitos manuũ. Ideo ſcripta ſunt
in p̃dictis ptibus corpis· ad deſignandũ
ꝙ p̃cepta diuina debẽt regulare in nobis
manuũ opationem· ne ĩ operib⁹ nr̃is ꝯtra
diuina p̃cepta faciam⁹· et dirigere greſſus
affectionis· ne p̃cepta diuina tranſgredi/
amur. Matth. xix. Si vis ad vitã ingre/
F di ſerua mandata. Et ſciendũ ꝙ non
ſolũ deo et ei⁹ p̃ceptis tenemur obedire· ƀ
etiaz p̃latis ⁊ p̃ceptis eccl̃ie loco dei. Vñ
Bern̄. Obediẽtia q̃ p̃betur maiorib⁹ deo
exhibet̃. Unde ſciendũ ꝙ qñ ſacerdos ⁊
pleban⁹ tuus p̃cipit tibi ieiunare vel feſti/
nare· tũc ſic implere debes ac ſi chriſt⁹ p ſe
tibi p̃cepiſſet· Vñ Luc. x. Qui vos audit
me audit· et q̇ vos ſpernit· me ſpernit. Hoc
iſti nõ aduertũt q̇ ĩ dieb⁹ feſtiuis laborãt.
Cõtra q̊s dĩ. Exo. xx. Nõ facies ĩ eo oĩe
op⁹. Ex q̊ ptz ꝙ q̇cunq; ſabbatũ violant
laborãdo· vl' mercantijs ĩtendendo· vel q̇
vecturã in dieb⁹ feſtiuis exercẽt· ſicut ruſti/
ci q̇ qñq; ad quattuor vl' quinq; miliaria
vehunt ĩ dieb⁹ feſtiuis· ſic ꝙ non audiunt
miſſas vel ſermonẽ illo die. Et ſilr̃ q̇ mer/
cimonia vel p ſe vel p alios mittũt ĩ dieb⁹
feſtiuis ad nundinas ex mala ꝯſuetudine
ꝓpter lucrũ tẽporale. Inſup q̇ ſabbatinis
diebus ĩ nocte nimis diu laborat ⁊c. Iſti
omnes grauiter deũ offendũt. Et ꝓpterea
ſepe puniunt̃ a deo· ſcʒ in reb⁹ tpalibus·
p infortunia· ſcʒ ꝙ captiuant̃ ⁊c. vel a ra/
ptoribus ſpoliunt̃ vel equi eoꝝ ledũt̃ vel
moriunt̃· vel dom⁹ eoꝝ igne cõburũt̃· vel
ꝙ tẽpeſtas deuaſtat ſegetes eoꝝ· vel alia
infortunia talib⁹ aliquãdo accidunt· ſic ꝙ
depauperant̃. Etiã multotiẽs puniunt̃ in
corpe p infirmitates ⁊ in anima tandẽ per
eternaz damnationẽ. Quia quotiẽs feſta
ſoluũt· totiens mortaliter peccãt ⁊ animã
ꝓpriam occidũt. Exo. xxxi. Qui polluerit
ſabbatũ morte moriat̃. Qr deo multũ di/
ſpliceat violatio feſtiuitatum ƀ ptz ſic· q̄r
legit̃ ĩ veteri teſtamẽto. Numeri. xv. ꝙ tẽ/
pore Moyſi ⁊ Aaron cũ filij iſrael eſſent ĩ
ſolitudine· ⁊ inueniſſent hoĩem colligẽtez
ligna in die ſabbati· obtulerũt eũ Moy/
ſi ⁊ Aaron ⁊ vniuerſe multitudini· qui re/
cluſerunt eũ ĩ carcerẽ neſcientes q̇d de eo
facẽ deberẽt. Dixit dñs ad Moyſẽ: mor/
te moriatur homo iſte· obruat eum lapidi/
bus omnis turba extra caſtra. Cũq; edu/
xiſſent eũ foras obruerunt eũ lapidibus· ⁊
mortuus ẽ ſicut p̃cepat eis domin⁹: O ſi
omnes illi iam lapidari deberent qui feſta
ſoluunt· quot eſſent tunc lapidandi· cum
multi ſunt q̇ iam minime feſta curant. Et G
ſciendũ eſt ꝙ hi qui in diebus feſtiuis
peccant grauius peccãt q̃ ſi in alijs dieb⁹
peccarent. Sicut q̇ choriçant vel ſe inebri/
ant. Aug⁹. Meli⁹ eſt in die dominica ara/
re q̃ choriçare. Idem etiam. Oĩs mot⁹
petulantie ſaltus eſt in pfundum cloace.
Ideo quãto altius in chorea ſaltaueritis·

tāto pfundius ad infernum cadetis. Vñ
legit̃ ꝺ chorea ꝙ in epiſcopatu cameracē-
ſi quędam puella cantilenis aſſidua erat.
q̃ ꝑ cantũ ⁊ pulcritudinem corpis ad ma-
lam ꝯcupiſcētiam multos alliciebat. quā
ſemel cantantē in chorea ꝯfeſtim turbo ra-
puit. et in altum deferens illam ſpũs ma-
ligni crudeliter verberabant diuerſis fla-
gellis. ita ꝙ ⁊ plurimi audierant. q̃uis vi-
dere nõ potuerunt flenteꝫ mulierem ⁊ cla-
mantem. ⁊ poſt modicum interuallum ce-
cidit mortua nimis horribilis ad vidēduꝫ
qꝛ collum et brachia eius fuerunt crudeli-
ter fracta. Sed aliqui ſunt q̇ volunt ſe ex-
cuſare in peccatis ſuis dicentes: Ante cētũ
annos homines choriçauerunt ſicut ⁊ ho-
dierna die adhuc faciũt. Quibus rñdeo
ꝙ ante centum ãnos homines ad infernũ
deſcenderũt. ſic ⁊ adhuc hodierna die fa-
ciunt. qꝛ malus vſus nõ excuſat peccatum
Vñ Jſido. Conſuetudo auctoritati ce-
dat. prauũ vſum lex ⁊ ratio vincat. Nam
ratio humana dictat choream eē peccatũ
⁊ q̃uis etiã ꝯſuetudo approbet. tñ remor-
ſus cõſciētię ꝯtradicit. Greg⁹. Hoc erit in
ꝯſuetudine illicitũ qꝺ ratione cõſtat eē ꝓ-
hibitũ. Vñ illi ſtulte faciunt q̇ choreã aſ-
ſerunt nõ eſſe peccatũ. Vñ legit̃ ꝙ quidã
iuuenis audito ī quodã ſermõe ꝙ chorea
eēt inferni ianua. ecõtra ipſe aſſerebat eaꝫ
eſſe portam ꝯſolationis ⁊ tēporalis lęticię
et non eſſe verũ. ſicut ſacerdos in ambone
dixit: quem ideo in proxima chorea lapis
angularis coram omni populo cadēs ſuꝑ
eum interficit. ⁊ terra ī cõſpectu omniũ eũ
H abſorbuit. Similiter illi grauiter pec-
cant qui in diebus feſtiuis viſitant taber-
nas ⁊ ſe inebriant. cuꝫ omnis ebrietas quę
ex ꝓpoſito fit. ſemper eſt peccatum morta-
le. ⁊ eſt grauı⁹ peccatuꝫ in die feſtiuo q̃ꝫ in
alio die. Similiter illi qui in diebus feſti-
uis exercent ſuam luxuriam et carnis vo-
luptatem. Vnde narrat Greg⁹. in dialo.
ꝙ quędaꝫ legitima a ſuo viro legitĩo ſab-
bato de nocte cognita. cum in die domi-
nica ſe ꝓceſſioni iungeret. a diabolo arri-
piebat̃. Si hꝰ fit ī legitimis ꝑſonis. quãta
tũc pęna ꝯcubitus illegitimus plectēdus

eſt? Similiter intelligendũ eſt de ieiu- I
nio qꝺ a p̃ſbytero tuo p̃cipitur. Vñ Her-
mann⁹ de ſchilditꝫ dicit. ꝙ qñ q̇s ī ordi-
nate gulę vel concupiſcētię inhęret tanq̃ꝫ
vltimo fini. ita ꝙ talis ꝯtemnēs deum ſit
parat⁹ p̃cepta ecclię trãſgredi. vt delecta-
tiones gulę aſſequat̃. talis g̃uiter peccat.
imo mortalit̃. ſi ſine cauſa rationabili p̃-
cepta dei ⁊ eccleſię ꝯtemnēs trãſgreditur.
¶ Sciendũ ꝙ qñ ſabbato die vel q̇nta K
feria occurrit ieiuniũ ab eccleſia p̃ceptuꝫ et
feriam ſextã vel ſabbatũ non poſſũt ſimul
ieiunare. tunc ſimplici ſexta feria debēt co-
medere. ⁊ ieiuniũ p̃ceptũ ab ecclia debent
ſeruare. Vñ Hiero. Jngratũ eſt ſpũiſan-
cto quicq̇d deo obtuleris. neglecto eo ad
qꝺ teneris. Et in hꝰ plures hoīes ſimplices
errant q̇ ſimplicem ſextaꝫ feriam ieiunant
⁊ ieiunium ab eccleſia p̃ceptum ſoluunt.
Secundo quilibet tenet̃ deo ſatiſface- L
re ꝓ offenſis q̇bus euꝫ ſępius offendit pec-
cãdo. Sed ſi diceres quõ poſſũ deo ſa-
tiſfacere. cum tam multipliciter ⁊ grauiter
contra deum deliqui? Rñdeo ꝙ deus eſt
miſericors. nam qñcunq̃ꝫ veraciter habes
illa tria in te. Primo ꝙ doles de omnib⁹
peccatis p̃teritis. Scꝺo ꝙ ꝓponis ampli⁹
nunq̃ꝫ velle peccare mortaliter. Tertio ꝙ
ꝓponis ꝯfiteri. tunc deus ex ſua miſericor-
dia indulget tibi omnia peccata. Ezech.
xviij. Jn quacũq̃ꝫ hora peccator īgemu-
erit ꝓ peccatiſ ſuis ꝛc. Ergo nullus debet
deſperare quãtumcunq̃ꝫ magn⁹ peccator
ſit. Bern̄. Maior ē dei pietas q̃ꝫ quęuis
iniquitas. Sicut enī ſcintilla ī medio ma-
ris. ita ad miſericordiã dei omnis malicia
hoīs. imo gaudiũ ē angelis ⁊ omnib⁹ ſan-
ctis in cęlo ꝺ ꝯtritione et ꝯuerſione pecca-
torũ. Luc. xv. Gaudium eſt angelis dei
ſuꝑ vno ꝛc. Bern̄. ſuper Cant. Gaudent
angeli ī ꝯuerſione peccatoꝝ ſalutē hoīum
ſitiētes. Lachrymę enī pęnitētiũ ſũt vinũ
coꝝ. Tertio tenet̃ q̇libet deo ex charita- M
te regratiari de ſuis bñficijs. Vñ Bern̄.
Dignũ ē ſemꝑ gr̃as agere ei q̇ nunq̃ꝫ ceſ-
ſat nobis benefacere. Vñ q̇libet quantũ-
cũq̃ꝫ vtitur aliquo beneficio dei. hoc faci-
at cũ gratiaꝝ actione. ſicut cum ſumimus

cibū vel potū vl induīmꝰ veſtimētū aliqđ
Sʒ heu plures ſunt ingrati q̄ bn̄ficia dei
nō recognoſcūt· ſ vtuntur donis dei ſine
grãꝝ actione. De q̇bus Augꝰ. Quiſquis
bn̄ficia dei nō videt cecꝰ ē· nec laudat in-
gratꝰ ē· quiſquis ī laudãdo reluctat̃ inſa-
nus ē. Sicut heu plures ſunt q̇ abutūtur
bn̄ficio dei peccãdo ꝯtra deū· q̇ ī h̄ deum
ġuiter offendunt· ps. Retribuebant mihi
mala ꝓ bonis ⁊c. Quia cū ſtipendijs que
a deo receperūt· ſeruiūt diabolo. Et tales
ſic ingrati merēt̃ priuari receptis· nec ſunt
digni recipiēdis. Vn̄ Augꝰ. Accipiendis
indignus ē q̇ fuerit de acceptis ingratus.
Ergo ſi alicui aliqđ infortuniū acciderit·
h̄ ipſe peccatis ſuis aſcribere debet· qꝛ priꝰ
đ bn̄ficijs dei igratus fuit· ⁊ beneficia dei
male expendit· ideo h̄ deꝰ ꝑmiſit. Vn̄ ps̄
Iuſtꝰ dn̄s ī omnibꝫ vijs ſuis. Ex q̇ ptʒ ꝙ
qn̄ volumꝰ ꝙ deꝰ nob̄ dona ſua multipli-
cet· tūc debemus antea de ꝑceptis deo re-
gratiari. Chryſo. Gratiaꝝ actio ē inuita-
R tio ad plꝰ dandū. Et pre omībꝫ đ bene-
ficijs dei debemꝰ deo grãꝝ actiones refer-
re de ſua amara morte ⁊ paſſione· qꝛ hoc ē
deo valde acceptū et homini valde meri-
toriū. Albertꝰ magnꝰ. Simplex medita-
tio paſſionis chriſti plꝰ valet· q̄ʒ ſi q̇s inte-
grū annū ieiunaret ī pane ⁊ aqua· vel q̄ʒ ſi
ſe quotidie virgis et flagellis cederet vſqʒ
ad effuſionē ſanguinis· vl ſi q̇tidie legeret
vnū pſalteriū. Vn̄ ſciēdū qn̄ hō ē cōtritꝰ
⁊ vere penitēs· tūc nō p̄t maiꝰ ſeruitiū deo
exhibere· q̄ʒ ſuaʒ amarā mortē et paſſionē
deuote meditari. Vn̄ hō omni die debet
hr̄e ſpecialē memoriam de paſſione chriſti
⁊ eū petere vt ipſe ordinet ſtatū ſuū in bo-
nū finē· vt eiꝰ fructu paſſionis non priuet̃.
Et q̇cunqʒ vellet honorare paſſionē eius
debet orare ꝑ integꝝ annū ſingulis diebꝫ
xv. pater noſter· qꝛ cōpleto anno tūc cui-
libet vulneri chriſti legiſſet vnū pater no-
ſter· ⁊ h̄ eſſet deo valde acceptū ⁊ homini
meritoriū. Nam q̇cunqʒ libenter honorat
⁊ meditat̃ paſſionē chriſti· vel loquitur· vl
audit libēter loqui de paſſione chriſti· ta-
lis debet habere bonā ſpem ꝙ chriſtus or-
dinabit adhuc ſtatū ſuū in bonum finem

Item ſciendum ꝙ heu iam plures mali O
chriſtiani ſūt q̇ paſſionēʒ chriſti nō hono-
rant· ſ rurſum crucifigūt· vt ſunt blaſphe-
matores q̇ iurãt ꝑ vulnera· ꝑ mortē ⁊ per
mēbra chriſti· tales chriſtiani peiores ſūt
paganis ⁊ iudeis q̇ tm̄ ſemel chriſtū cruci-
fixerūt· ſ chriſtianꝰ blaſphemꝰ totiēs chri-
ſtum crucifigit· quotiēs execrabiliter iurat
Aplus. Rurſum crucifigentes filium dei.
Augꝰ. Nō minꝰ peccãt q̇ chriſtū blaſphe-
mãt regnãtē ī celis q̄ʒ q̇ eū crucifixerūt am-
bulãtē ī terris. Itē blaſphemi ſūt deterio-
res canibꝰ· qꝛ canes nō mordēt ſuos dn̄os
q̇ eis bn̄faciūt· ſ applaudēt ipſis· ſed blaſ-
phemꝰ eodē ore q̇ vinū bibit ⁊ bn̄ficia dei
recipit deū blaſphemat. Ps̄. Retribue-
bant m̄ mala ꝓ bonis ⁊c. Eccl. xxix. Paſ-
cet ⁊ potabit ingratos ⁊ adhuc amara au-
diet. Itēʒ de blaſphemia q̄re ſer. cxxiij. F.
Et quō blaſphemi puniūt̃ a deo ⁊ paren-
tes q̇ ꝑmittūt pueros iurare ⁊ blaſphema-
re· ⁊ etiā alij hoīes chriſtiani q̇ ꝑmittunt ī
domibꝫ ſuis deo cōtumeliã iferri· q̄ʒ ġuit̃
illi peccēt· h̄ q̄re añ ſer. cxxiij. I. Mirū eni
ē ꝙ deꝰ vnq̄ʒ ꝑmittit creſcere vinū ī abun-
dantia cū tot blaſphemię ſibi a potatori-
bus vini inferunt̃· qui ſeipſos inebriant· ⁊
poſtmodū ġuiter blaſphemant. Itē blaſ-
phemia eſt peccatū diabolicū. Apoc. xvi.
Blaſphemauerūt deū celi ꝓ doloribus·
Hoc intelligit̃ de illis q̇ ſunt in inferno· q̇
ꝓpter magnitudinē doloris blaſphemãt.
Quantum ad ſcđam ptē iſtiꝰ ſmonis P
dicenduʒ ē ꝙ tria tenemur primo. Pri-
mo tenemur eum diligere et ei offenſam
ꝓpter deum dimittere. Naʒ omnes ſumꝰ
fratres· ergo fraterna charitas ⁊ fidelitas
debet eſſe inter nos· quia omnes ſumus a
deo creati· ⁊ ab adam ⁊ eua ꝓgeniti· ⁊ oēs
habemus vnam ⁊ eandem fidem· vnū ba-
ptiſma· vnaʒ hereditatem ⁊ patriam ī ce-
lo· vbi vnus alterum cordintime diliget·
pluſq̄ʒ hic pater vel mater vnq̄ʒ dilexerūt
filios ſuos· naʒ oēs nos mutuo diligmus
⁊ cognoſcimus in celo· etiā qui ante cētuʒ
vel mille annos vixerunt· vel a tēpore pri-
morum parentū. Nam h̄ charitas incipit̃
⁊ in celo ꝑficit̃· qꝛ illic perfecte vnuſquiſqʒ

diligit ſuũ ꝓximũ ⁊ ꝓpť illã charitatẽ tunc gaudet ď merito alteri⁹ Amb. Vnuſquiſqȝ intm̃ gaudet ď alteri⁹ merito ĩqȝtuȝ ď ſuo ꝓprio. Et illa charitas quã ĩ cęlo tũc ſunť habituri ſum⁹ · dȝ nos inducere ad diligẽdum ꝓximũ ĩ ꝓñti · amicũ ĩ deo · ⁊ inimicũ ꝓpť deũ. Cõtra hȝ faciũt illi q̇ nolũt indulgere ſuis offẽſoribꝫ · hȝ ſemꝑ cogitãt ď vindicta ſuꝑ ꝓximos · ⁊ tales ſtant ĩ malo ſtatu · ſ · damnationis ęternę. i. Ioh. iij. Qui nõ diligit fratrẽ manet ĩ morte. Idẽ. Qui odit fratrẽ ſuũ homicida ẽ · ſupple ſuipſi⁹. Ex q̇ ptȝ · ſi volum⁹ ſaluari · oportet nos indulgere inimicis nr̃is ⁊ hr̃e charitatem ad ipſos. Scdo tenemr̃ ꝓximis ſi volumus iuſti inueniri · ꝙ nõ debem⁹ eis nocere · neqȝ in rebꝫ neqȝ ĩ fama · neqȝ in verbis · neqȝ in factis. Nã q̇ infert ꝓximo damnũ ĩ rebus ſuis · facit cõtra ſeptimũ p̃ceptum vbi dr̃: Nõ furtũ facias. Circa qđ q̃riť vtrũ ĩ re pua cõmittatť furtũ ſicut ĩ re magna. De illa materia · q̃re ſupra ſer. cxliij. H. Silr nõ debes ꝓximo nocumẽtũ in fama inferre ei detrahendo · qꝛ detractio ẽ mai⁹ peccatũ qȝ rerum ablatio. Et hȝ q̃re ſupra ſer. xci. F. Tertio q̇libet teneť dicta et facta ꝓximi ĩ meliorẽ ꝑtẽ interp̃tari. Vbi q̃riť vtrũ oĩa dubia in meliorẽ ꝑtem ſint interp̃tanda · ⁊ vnde oriť iudiciũ temerarium · ⁊ qȝ g̃uiter peccant q̇ ꝓximos ſuos ſic iudicant. De iſta materia q̃re ſermone. xc. D. Quantuȝ ad tertiã ꝑtẽ iſti⁹ ſermonis ſciendũ ꝙ q̇ vult iuſtus inueniri · teneť tria ſibiipſi vt cũ iſtis tribꝫ · ſcȝ bonis tꝑalib⁹ corpore et anima mereať vitam ęternam. Hoc q̃re ante ſermone · cl. D.

Item ď vno cõfeſſore. Ser. CLV
Quõ ſeruire tenemur deo.

Serue bone et fidelis ĩtra in gaudiũ dñi tui Matth. xxv. Sciendũ ꝙ dominus de⁹ creauit cuncta ad ſibi ſeruiẽdũ. Ps. Quoniam oĩa ſeruiunt tibi. Eccl. xlij. Oia obaudiũt ei. Etiã gaudet ĩ omib⁹ q̇ fecit · qm̃ oĩa ſibi ſeruiũt. Sap. vij. Letat⁹ ſum ĩ omib⁹ ⁊c. Plus tñ diligit ſuitiũ duarũ creaturarũ qȝ oĩuȝ aliarũ creaturarũ videlicet hoĩs ⁊ angeli · qbꝫ ſolis ꝓ mercede dat vitaȝ ęternã. Ratio aũt hui⁹ ẽ · qꝛ ſuiũt iſte ſibi ex libero arbitrio ⁊ ex amore. De ſeruitio oĩum creaturarũ dr̃ Iudith. xvi. Adonai dñe deus magn⁹ es tu · et tibi ſeruit oĩs creatura · ⁊ nõ ẽ q̇ reſiſtet tuę voluntati niſi duę creaturę · ſcȝ angel⁹ malus ⁊ hõ mal⁹. hę duę libẽtius ſeruiũt viliſſimo ĩter oĩa · ſcȝ peccato qȝ deo optimo · oĩes alię creaturę ſeruiũt ei. Nã ei ſeruiunt angeli ⁊ archangeli ⁊ oĩa ſuperiora · ſcȝ ſol ⁊ luna · aer · terra · ⁊ oĩa q̃ in eis ſũt et media. Purgatoriũ ſeruit purgãdo venialia · infernus vindicando ꝑ eo mortalia · ⁊ ſic de alijs. Sȝ vt dixi · ſolis duabus creaturis dat vitã ęternã ꝓ ſuo ſeruitio · pl⁹ tñ ꝯtentať et gaudet de ſeruitio hoĩs · qȝ angeli q̇ ad hoc · qꝛ licet angeli ſeruiant ei ab initio mundi vſqȝ ad finẽ. Homo vero tꝑe breuiſſimo · ſcȝ. x. vel. xx. vľ. xxx. ãnis tm̃ · tamẽ remunerat illos tantũ pro illo breuiſſimo ſeruitio quantũ angelos ꝑ illo longiſſimo. Et ratio eſt · quia ſic placet diuinę beniuolentię · ⁊ quia non ſolum ſeruit ei homo ex dilectione ſicut angeli · ſed etiam ex multo labore quod nõ facit angelus · plus enim homo laborat vna hora vel in vnius diei ſeruitio qȝ omnes angeli laborauerunt a mundi initio: Ideo ſingulariter delectať deus in hominibus et in operibus bonis q̃ homines faciũt. Iuxta illud Sap. viij. Delitię meę ſunt · eſſe cũ filijs hominum eo ꝙ ſimul cũ dolore ⁊ dilectione ſeruiunt ſibi. Vnde etiam habebũt duplicẽ ſtolã ſcȝ glorificationem corporis ⁊ animę. Intantuȝ enĩ diligit et gaudet deus de hoĩs ſeruitio vt omnis lęticia patrũ de filiorum ſuorũ ꝓfectu · ſiue ſint reges · ſiue papę · ſiue ep̃i effecti · ⁊ huiuſmodi. Imo ſi ſint ſuſcitati a mortuis · ſiue curati ab infirmitatib⁹ g̃uiſſimis · modicũ vľ nihil ſit reſpectu gaudij quod habet deus cũ aliquid boni facit iuſt⁹. Prou. xxiij. Exultet gaudio pater iuſti. Vñ ꝓ p̃ſenti ſermone tria ſũt dicenda. Primo q̃re merito deo ſeruire debemus. Scdo q̃ deus principaliter ſeruitia requirit a nob ut ei placeamus. Tertio

R exemplū. Quantū ad primū ſciendū
ꝙ merito debemꝰ deo ſeruire · qꝛ ꝓpt̄ hoc
nos creauit vt ei ſeruiamus · pš. Ipſe fecit
nos · ⁊ nō ipſi nos. Nā ad ſeruiēdum ſibi
ꝯceſſit nob̄ corpꝰ cū mēbris · ſcꝫ pedes ad
ambulandū · manꝰ ad palpādū ⁊ bn̄ ope/
randū · oculos ad videndū · os ad loquē/
dū · ⁊ ſic de alijs · ⁊ iſta oīa mēbra ⁊ vires
corpis ⁊ aīe exercendę ſunt in ſeruitio dei.
Et q̇ aliter vtit̄ mēbris ſuis ꝙ̄ ad qd̄ deꝰ
ſibi ꝯceſſit · fur ē corā deo. Hoc illi aduer/
tere deberēt · q̇ exhibent mēbra ſua ad ſer/
uiendū mūdo potius ꝙ̄ deo. Secūdo
tenemur ſeruire deo ꝓpter emptionem · qꝛ
ꝑcioſo ſanguine ſuo emit nos ad ſeruiēdū
ſibi. i. Corī. vi. Empti enī eſtis ꝑcio ma/
gno: glorificate ⁊ portate deū ī corpe vr̄o
Oportet ġ vt dn̄o ſeruiamꝰ ⁊ ei ſanguinē
ſuū quem ꝓ nob̄ fudit perſoluamus · alio/
quin ſanguis aget ꝯtra nos in die iudicij.
Tertio tenemur ſeruire deo ꝓpt̄ impenſi
ſeruitij et beneficij recōpenſationē. Nā re/
cōpenſare debemus deo et ſeruire · cū ipſe
nob̄ prius ſeruiuit. Eſa. xliij. Seruire me
feciſti ī peccatis tuis · ꝓbuiſti mihi laborē
ī iniqͣtatibꝰ tuis. Omnia enī q̄ chriſtꝰ fecit
in carne · q̄ſi q̄dam ſeruitꝰ fuerūt · videlicet
ꝙ fleuit · ꝑdicauit · orauit · ieiunauit · ⁊ dor/
ſum ſuū ꝑcutiētibus exhibuit · faciē ſuam
ꝯſpui ꝑmiſit · ⁊ ꝙ patibulū ſuū ipſe porta/
uit · ⁊ amarā mortē ī patibulo crucis ſuſti/
nuit. Inſuꝑ ſeruiuit nob̄ cum corpe ⁊ ſan/
guine ſuo in ꝑn̄ti vita · ⁊ ī agone nos cibā/
do · quare merito ſibi econuerſo ſeruire te/
nemur · ex quo nob̄ h̄ xxxiij. annis ſeruiuit
Quarto tenemur deo ſeruire ꝓpt̄ pro/
miſſionis obligationē · ꝓmiſimus enim in
baptiſmo ꝙ ei ſeruire vellemꝰ. Unde pš
Redde altiſſimo vota tua. Multo meliꝰ
enī ē nō vouere ꝙ̄ poſt votū ꝓmiſſa non
reddere. Quinto tenemur deo ſeruire
ꝓpt̄ quotidianā bn̄ficioꝝ erogationem q̄
oīa nemo explicare valet · pš. Quid re/
tribuā dn̄o · ꝓ oīm ⁊c. Nā chriſtꝰ bn̄facit
nob̄ quotidie dādo nob̄ ſanitatē corpis ·
diuitias reꝝ · ⁊ ꝙ tolerat nos ī peccatis ad
pęnitētiā. Inſuꝑ bn̄ facit nob̄ cū creatu/
ris. Nā terra benefacit nob̄ ſuſtinendo et
paſcēdo nos dū viuimꝰ · hoſpitando nos
vſqꝫ ad iudiciū poſt mortē. Aqua nobis
ſeruit lauādo ⁊ potādo. Aer flatū dādo ·
Ignis calefaciēdo · illuminādo · et nociua
cōburendo · cibaria coquendo. Seruiunt
etiā nob̄ celeſtia. Sol in die · luna et ſtellę
in nocte. Etiam ſupcęleſtia ſeruiūt nobis.
Un̄ ad Heb. ꝑ. Nōne oēs adminiſtra/
torij ſūt ſpūs? Hoc totū fecit nob̄ vt ei ſer/
uiremus. ¶ Sexto tenemur ſeruire deo S
ꝓpt̄ ęternę mercedis expectationem. Un̄
Matth. v. Gaudete et exultate qm̄ mer/
ces vr̄a multa ē in cęlis. Nā chriſtꝰ exal/
taturꝰ ē ſibi ſeruiētes. Hoc ptꝫ ī exaltati/
one ſāctę crucis q̄ ſeruiuit chriſto breui tē/
pore ⁊ duro ſeruitio · ⁊ ita exaltata ē a deo
Augꝰ. Crux trāſit de pęnis latronum ad
frontes impatoꝝ · q̇d faciet ſuis fidelibꝰ ſi
tantum honorē ꝯtulit pęnis ſuis · ſ · clauis
coronę · lanceę · ⁊ cruci. Scd̄o patet ꝙ chri
ſtus exaltaturus ē ſibi ſeruiētes · qꝛ ſeruos
ſuos reputat ſuos fr̄es ⁊ ſorores. Matth.
xij. Quicunqꝫ fecerit volūtatē patris mei
q̇ in cęlis eſt · ipſe meus frater · ſoror · ⁊ ma/
ter eſt. In quo chriſtus multū diſſimilis ē
diuitibꝰ mundi huius · q̇ ſibi ſeruiētes pro
nihilo quaſi reputāt · imo minꝰ charos vi/
dentur habere eos ꝙ̄ iumēta ſua. Tertio
patet ꝑ dictū euangelij qd̄ ē dulce verbū
Ioh. xij. Ubi ego ſum · illic et miſter meꝰ
erit: Non ſic faciūt diuites huius ſęculi · q̇
magnum dedecus ſibi reputāt · ſi miniſter
eorum ſedeat cum ipſis ad menſam eoꝝ.
Quarto qꝛ ipſe redditurus ē vicē ſibi ſer/
uiētibus. Cū enim quieuerit a miniſterio
ipſe eis miniſtrabit: Iuxta illud Luc. xij.
Et trāſiens miniſtrabit illis. Un̄ ſciēdū
ꝙ ſi aliq̇s mille annis miniſtraret ſibi · nō
eſſet hoc nimis · ſi viceuerſa ꝓ vna horula
chriſtꝰ ſibi ī cęlo miſtraret · ⁊ tn̄ ꝓ ſingulis
horis quibus ei miſtrauimꝰ ſi in bono per/
ſeueremꝰ miniſtrabit ipſe nob̄ plꝰ ꝙ̄ centū
milia ānoꝝ · ⁊ h̄ miſtratio ē faciei eiꝰ oſten/
ſio. De qua pš. Satiabor cum apparue/
rit glīa tua. Nulli etiā vtiliꝰ ſeruit̄ · qꝛ ſibi
fideliter ſeruiētibus dabit regnum ęternū
Luc. ꝑ. Et regni eius non erit finis. Luc.
xij. Nolite timere puſillus grex · cōplacuit

enim patri veſtro dare vobꝭ regnum. Et
hꝰ regnū hȝ bona oīuȝ regnoꝝ. Pſ. Re/
gnū tuū regnū oīuȝ ſeculoꝝ. Imo intātū
remunerat. vt dicat cuidā ſeruo ſibi fide/
liter ſeruienti. ſicut dixit Abraē. et adhuc
vnicuiqȝ: Suſpice celuȝ ⁊ numera ſtellas
ſi potes. q. d. ſicut nec potes numerare ſtel/
las. ſic nec multitudinē remunerationum
meaꝝ q̄s dabo mihi ſeruiētibꝫ. imo vt plꝰ
dicā. tantā mercedē dabit. vt nullꝰ hoīuȝ
ī terra. vel angeloꝝ in celo hanc valeat ad
plenū eſtimare. Job. xxviij. Neſcit homo
ꝓciū eiꝰ. volucres quoqȝ celi. id ē. angelos
L latet. Quantū ad ſcd̄aȝ ptē ſciēdum ꝙ
deꝰ principaliter ſex ſeruicia requirit a no/
bis vt ei placeamꝰ. Primū ſeruitiū ē ut
peccata ꝑ penitētiā diluamus. qꝛ nullum
ſeruitiū ſine illo valet nec etiaȝ ſibi placet.
Ergo optet nos ꝯtritionē. ꝯfeſſionē. ⁊ ſa/
tiſfactioneȝ habere de peccatiꝭ ꝓteritiꝭ. Vn̄
Iſido. de ſū. bo. Ille penitētiā digne agit
qui reatū ſuū ſatiſfactione legitima plan/
git. Et nihil ē qđ deo intantū placet inter
oīa ī peccatore ſicut penitere. et amplius a
pctīs ceſſare. Hoc ſic ꝓbatꝰ. qꝛ ſi dares oīa
tpalia q̄ habes ⁊ oēs paupes paſceres.
⁊ infinitas eccl̄ias ⁊ monaſteria ꝯſtrueres
deo totū hoc nō placeret niſi peniteres. et
a peccatis ceſſares. Scd̄ȝ ſeruitiū eſt vt
vitijs viriliť reſiſtamꝰ. Hoc ſeruitiū ſupra
modū diligit deus. ⁊ in ſignū huiꝰ tūc re/
munerabit vnāquāqȝ victoriā quaȝ quis
hȝ pugnādo ꝯtra vitia. Bern̄. Quotiēs
reſtiteris totiēs coronaberis. Ambro. Co/
rona ꝓpoſita ē. ſubeunda ſunt certamina
nemo poterit coronari niſi vicerit. nemo
aūt pōt vincere niſi ante certauerit. Ter/
tium ſeruitiū ē vt mūdus ⁊ oīa q̄ mundi
ſunt toto corde ſpernamꝰ. Sȝ quō hꝰ fieri
debet. Rn̄deo ꝙ homo cogitare dȝ mor/
tem ꝓpriā. ⁊ ſic facillime pōt ꝯtēnere mun/
dum ⁊ oīa que in eo ſunt. Unde Hiero.
Facile ꝯtēnit omnia q̄ ſe cito nouerit mo/
riturum. Vn̄ memorādū ē homini ꝙ nu/
dus vadit ab hinc. ⁊ hoc valet ꝯtra aua/
ritiā. Vn̄ Job. p̄. Nudus egreſſus ſū ab
vtero mr̄is mee. et nudus regrediar illuc.
Iteȝ ꝯtra ſupbiā valet ꝙ hō ſepelieť ſub
terra. Eccl. x. Quid ſupbis terra et cinis?
Et ꝙ homo erit cibus vermiū ꝯtra volu/
ptates carnis valet. Quare enī ſic delica/
te nutris corpus tuū qđ in breui erit cibus
vermiū? Job. xvij. Putredini dixi pater
meꝰ es ⁊c. Quartuȝ ſeruitiū ē vt ī bonis
opibus iuſticie. miſericordie. ⁊ deuotiōis
exercitemur nos. In miſericordia quo ad
paupes q̄bus ſubuenire debemus. In de/
uotione quo ad meditationem paſſionis
chriſti. Quintum ſeruitiū ē vt ſtudioſe
virtutibus inſiſtamꝰ. Aliud enī eſt ī bonis
opibus ſe exercere. aliud virtutibꝫ inſiſtere.
licet vtrūqȝ ex altero creſcat ⁊ ꝓficiat. Sic
ex ſemine ſpica ⁊ ſegetes creſcunt. in ſegete
⁊ in ſpica econuerſo ſemen creſcit. Sic ⁊ ſe
habēt bona opa ⁊ virtutes. Ex opibꝫ enī
virtutes ꝓficiunt. augenť ⁊ roborant. ⁊ ex
virtutibꝫ bona opera pullulant. Sicut cū
quis ē patiens in aduerſis. humilis in ꝓ/
ſperis ⁊ charitatiuꝰ ad deū ⁊ ad proximum.
Sextuȝ ſeruitiū ē ꝙ deo ꝑ verā ꝯſcien/
tiam fideliter inhereamus. naȝ q̄d ē meliꝰ
in rebꝰ q̄ȝ bona et pura ꝯſciētia? Reuera
q̄d ī rebus melius. q̄d ī corde dulciꝰ. quid
ī terra quietiꝰ atqȝ ſecuriꝰ bona ꝯſcientia?
Sic ecōuerſo q̄d in terra peius q̄ȝ habere
malā atqȝ leſam ꝯſcientiā? Vn̄ Iſido. de
ſū. bo. dicit. Nulla pena grauior ē mala cō/
ſciētia. Vis aūt nunqȝ eē triſtis viue bene
bona ꝯſciētia gaudiū ſemꝑ habet. reꝰ ani/
mus nunqȝ eſt ſecurus. Quantuȝ ad V
tertiū nota exemplum ꝙ ſeruitia que faci/
mus nō debent principaliter fieri propter
celum intranduȝ. nec propter infernū eui/
tandum. ſed ſolū ex charitate dei que de/
bet nos mouere ad ſeruiendum deo. Vn̄
legitur in vitaſpatrū ꝙ erant duo fratres
iuuenis ⁊ antiquꝰ. iuuenis erat verꝰ ſeruꝰ
chriſti. ⁊ diabolꝰ inuidens ei. venit ad an/
tiquū dicens: ego ſum angelus dei et ha/
beo tibi referre aliqua ex iuſſu dei de qui/
bus maxime doleo. ſcias ꝙ frater tuus iu/
nior eſt filius damnationis eterne. ⁊ ſerui/
tium ſuū qđ exhibet deo ſibi non prodeſt
ad vitam eternam. ⁊ hoc dicto receſſit. et
antiquus poſt hoc q̄ñcunqȝ vidit iuuenē
ſemper ingemiſcebat. Quo conſiderante

tandē dixit: Pater mi q̄re triſticiā in cō-
ſpectu meo habes. Rn̄dit ⁊ dixit ei ſic̄ ſibi
relatum fuit ab angelo malo. Qui rn̄dit:
noli triſtari. ſi enī debeo damnari damna-
bor. ſi ſaluari ſaluabor. ſicut deo placuerit
ita faciat. nō enī ſeruio deo ꝓpt̄ regnū ce-
loꝝ. ſꝫ ꝓpt̄ charitatē ⁊ bonitatē quā hꝫ ad
me. ⁊ ꝓpt̄ ſuā paſſionē quā ſuſtinuit ꝓpter
me. ſi vult mihi dare regnū celoꝝ poteſt. ſi
infernū iteꝝ pōt. Et ſequente nocte venit
angel⁹ dei ⁊ manifeſtauit ei ꝙ alter ange-
lus fuit diabolus. et dixit ſibi ꝙ ille iuue-
nis ex illa ꝯſtantia magis meruiſſet q̄ꝫ pri⁹
omnibus diebus vite ſue.

De confeſſorib⁹. Ser. CLVI. Q̄ penitētiā nō debem⁹ differre.

Eſtote para-
ti. qꝛ q̄ hora nō putatis filius
hoīs veniet Luc. xij. Matth.
xxiiij. Marci. xiij. In verbis p̄miſſis mo-
nemur ad pn̄itētiā. ⁊ ad vite emēdationē
ut ſcꝫ p̄pam⁹ nos ad mortē ut īueniat nos
dn̄s cū venerit ſicut iſte ſanct⁹ ꝯfeſſor. N.
ē inuētus. Vn̄ dicit dn̄s ad nos: Eſtote
x pati ꝛc. Pro q̄ ſciēdū ꝙ nō debem⁹ dif-
ferre pn̄itētiā nr̄aꝫ vſqꝫ ad mortē nec etiā
debem⁹ ī peccatꝭ ꝑſeuerare. ſꝫ cito a peccatꝭ
reſurgere. ⁊ hꝫ ꝓpt̄ quīqꝫ. Pmo qꝛ quan-
to diuti⁹ q̄s manet ī peccatis. tanto plus
onerat̄. Vn̄ Greg⁹. Peccatū qḋ p pn̄i-
tentiā nō diluit̄. mox ſuo pōdere ad aliud
trahit. ⁊ ideo poſtmodū min⁹ pōt reſurge-
re a peccatꝭ cū ſemꝑ peccatꝭ g̃uat̄. ps̄. Ap-
pone iniquitatē ſuꝑ iniquitateꝫ ꝛc. Ille q̄
nō pōt pōdus leuare cū ꝑuū eſt quomodo
leuabit quando maius eſt? Inſuper ſta-
tus peccatoris valde ꝑiculoſus ē. Vn̄ le-
git̄ Gen̄. iij. queſiuiſſe dn̄z ab adā cū ipſe
peccaſſet. vbi eēt. ad deſignādū ꝙ pctōr
dꝫ ſeipſū q̄rere vbi ſit. an ī bono ſtatu. an
ī malo. ⁊ cū cōſiderat ſtatū ſuū periculoſū
hoc ipſū mouere dꝫ ad pn̄itētiaꝫ ꝓcedere
Qꝛ aūt peccatoꝛ ſtat ī magno periculo pōt
oſtēdi. pmo ī hꝫ ꝙ omni die dietā facit ad
eternā damnationē. ergo peccatoꝛ merito
dꝫ cogitare vias ſuas q̄ vadat ⁊ ꝯuertere
pedes ſuos. Iuxta illud. ps̄. Cogitaui vi-
as meas. ⁊ ꝯuerti pedes meos in teſtimo-
nia tua. Itē peccatoꝛ ē ī terra īimicoꝝ ſu-
oꝝ. q̄bꝫ ſe ſubijcit peccādo. Vn̄ Aug⁹. de
verbis dn̄i dicit: Audacioꝛ ē q̄ cū vno pec
cato mortali dormit q̄ꝫ q̄ cū ſeptē hoſtib⁹
ꝓ morte ſua inuicē obligatꝭ ꝯfligit. Iteꝫ y
peccatoꝛ cū ſe diligēter inſpicit ⁊ ꝯſiderat
tūc ē ī magnis anguſtijs poſit⁹: Nā ſi ſu-
pra videt cognoſcit dn̄m quē offendit. q̄
ſibi multa bona fecit. et ipſe ſibi ecōuerſo
multa mala retribuit. Vn̄ ps. Retribue-
bāt mihi mala ꝓ bonis ꝛc̄. Idem Supra
dorſū meū fabricauerūt peccatores. ꝓlon-
gauerūt iniquitatē ſuā. Si infra. infernū
quē certitudinaliter meruit. ⁊ ſine dubio
habebit. niſi dn̄s eū adiuuerit. Vnde ps̄.
Niſi dn̄s adiuuerit me ꝛc̄. Nam peccādo
hō appropinq̄t vſqꝫ ad portas inferni. ps̄.
Appropin. vſqꝫ ad por. mortꝭ. Nam inter
animam peccatoris. ⁊ infernū nullū ē me-
diū. niſi egreſſus aīe a corꝑe. et in puncto
reſtat ingreſſus ad infernū. Vn̄ Iob. xxi
Ducūt ī bonis dies ſuos ⁊ ī pūcto ad in-
fernū deſcēdēt. Si retro. tūc videt tēpus
qḋ inutiliter expēdit. in q̄ diabolo ⁊ mun-
do ſeruiuit. Bern̄. Nihil p̄cioſi⁹ tp̄e. Si
ante ſe. tūc cognoſcit mortē ꝓpriā et extre-
mum iudiciū. vbi deo redditur⁹ ē rationē
de omnibꝫ cogitationibꝫ verbis et factis.
niſi hꝫ emendauerit ⁊ ſatiſfecerit. Scḋm
qḋ debet nos mouere ad p̄parādū nos ad
pn̄itētiā dū ſani ſumus eſt hꝫ. ꝙ q̄ nō vult
pn̄itere dū ſanus eſt ⁊ pōt. q̄nqꝫ demeret̄
ꝙ nō poteſt dū libenter vellet. ſcꝫ quādo
diſtulerit vſqꝫ ad mortē. qꝛ tunc p̄ nimio
dolore impedit̄ vſus rationis ꝙ obliuiſcit̄
aīe ꝓpter nimium dolorem quem habet in
corꝑe. Vn̄ Greg⁹. Cuꝫ egritudine depri-
meris vix aliud cogitabis p̄ter illud qḋ ſē-
tis. ps̄. Suꝑ dolorē vulneꝝ meoꝝ addi-
derūt. Vn̄ etiā Albert⁹ magn⁹. Poten-
tia vna exiſtente in actu. alie min⁹ poſſunt
Ibi aūt tact⁹ maxime patit̄ in infirmitate
⁊ dolore corporis. quare intellectus min⁹
poteſt iudicare de p̄teritꝭ. Vn̄ Ariſto. iiij.
Ethicoꝝ. Terribiliſſimū omniū terribi-
liū ē mors. Vn̄ ꝓpter nimiū dolorē q̄nqꝫ
homo in agone obliuiſcitur ſuiꝑſi⁹ ⁊ etiā

dei·marie· ꝛ oīuꝫ ſanctoꝝ. Unde Hiero·
Quia illic rapit̄ intētio mētꝭ vbi ē vis do/
loris. Vñ multotiens hō ꝓ nimio dolore
corpis ꝑdit vſū rōnis. Et qd ſentiēdū ſit
ꝺ illis q ꝑdūt vſum rationis in agone· q̄re
A añ ſermōe. lxxix. D. Tertium qꝺ debet
nos admonere ꝙ nō differamꝰ ꝑnitētiaꝫ
nr̄am vſqꝫ ad mortē ē ꝙ ſi qs ī agone pe/
nitētiā agat· tūc incertū ē vtꝝ ex timore vl̄
amore ſeruili ꝑniteat. Unde Alber· ma·
Raro ē ꝙ aliquis ex amore ī fine vite ſue
ꝑniteat. Vñ etiā Petrꝰ ꝺ palude dicit
Raro inquit ē ꝙ aliqs ex amore in morte
incipiat hr̄e verā ꝑnitētiā. Augꝰ. Peni/
tētia ī morte ſatꝭ ꝑiculoſa ē· qꝛ nō inuenit̄
ī ſacra ſcriptura niſi vnus. ſ. latro q in fine
vere ꝑnituit. Ille vt nullus deſperet· ſo/
lus vt nullꝰ ꝑſumat· qꝛ in ſano hoīe pe/
nitētia ē ſana· ī infirmo infirma· ī mortuo
mortua. Idē Augꝰ. Si qs poſitus ī vlti/
ma volūtate voluerit accipe ꝑnitētiam·
fateor· illi non negamꝰ qꝺ petit. Sed non
poſſumꝰ ſecuritatē dare ꝙ bene hinc exeat
ꝑnitētiā dare poſſumꝰ· ſecuritatē aūt da/
re non poſſumꝰ· nunqd dico dānabit̄· nec
dico ꝙ ſaluabit̄. Vis ḡ a dubio liberari·
vis qdem incertū euadere· age ꝑnitētiaꝫ
dū ſanꝰ es: Si ſic agis dico tibi ꝙ ſecurus
es. Nā ſi deꝰ videt illā intētionē in corde
peccatoris ī morte· ꝙ ſi ſperaret ꝺ infirmi/
tate euadere· vellet viuere ſicut priꝰ ī pec/
catis· ꝛ ſi videt̄ ꝯteri vel ꝯfiteri ꝛ diſpone/
re teſtamētuꝫ· elemoſynas elargiri· ſatiſfa/
cere leſis· inungi· cōmunicare· et inuocare
ſanctos· ſi inquā hec oīa facit tm̄ qꝛ timet
cito mori ꝛ eternaliter dānari· ꝛ nulla di/
lectio dei· vel odiū peccati mouet eū· quin
ſi diutiꝰ daret̄ ei viuere· vellet in delitijs
ꝛ voluptatibꝰ manere et diutius peccare·
ille eternaliter damnabitur· qꝛ ſola chari/
tas eſt que ſaluat hoīem ꝛ nō timor ſerui/
B lis. Exemplum legit̄ ꝙ qdam delicatā
vitam duxit· ꝛ ī illa multa peccata perpe/
trauit· tandē per infirmitatē tactꝰ timore
mortis ꝯfeſſionem fecit· peccata defleuit·
emendationē vite ꝓmiſit· viaticū accepit·
ꝛ inunctus ē· ꝛ mortuus. Cuiꝰ corpꝰ vt po/
te nobilis ꝛ diuitis viri· cuꝫ magna pōpa
ſecularis glie tumulatū ē· et erat eadē die
tāta ſerenitas vt ipſe aer videret̄ famula/
ri exequijs. Dixerunt adinuicē hoīes· do/
minus multa bona ꝓſtitit illi homini· qꝛ
nihil eorū defuit ei q hō chriſtianꝰ hr̄e de/
beret· qꝛ diuinis munitꝰ ē ſacramētis· aer
in eiꝰ morte ē ſerenatꝰ· ꝛ cū magna gloria
eſt ſepultꝰ. Poſt paucos dies ille defūctꝰ
apparuit cuidam ſocio dicens ſe eſſe dam/
natū· qꝺ cū ille ſociꝰ miraret̄ ꝛ inde expa/
uesceret ꝑnitentiā ꝛ ꝯfeſſionē atqꝫ cōmu/
nionem ſacram cōmemorās ꝙ ita deuote
ꝛ ꝙ cōpuncto corde et cum lachrymis eēt
ꝯfeſſus· ꝛ ſacramētū cuꝫ magna deuotio/
ne ꝑcepiſſet vt ſibi videbatur. Reſpondit
defūctus· vnū bonū mihi defuit ſine quo
nullum bonum valet ꝛ ꝓdeſſe pōt. Quod
ē et illud inquit. Rñdit. Charitas· quia
oīa que feci· feci ex timore mortis ꝛ pene
inferni et extremi iudicij· ꝛ non ex charita/
te· et ergo omnia illa nihil mihi ꝓſunt ad
ſalutem. Sed ſi ex charitate illa feciſſem
ſaluꝰ factꝰ fuiſſem· ſ; qꝛ illa ex ſolo timore
feci· ideo mihi nihil profuerunt· quia ſola
charitas liberat hominē a morte. Quar C
tum eſt ꝙ ſi etiam verā ꝑnitētiaꝫ ī ago/
ne egerit· ſic ꝙ deus indulgeat ſibi culpā·
tamen adhuc ꝑna ꝛ ſatiſfactio remanet·
et ꝓpterea tamdiu purgatur ī purgatorio
ꝓ eo· quod in breui tempore ſoluiſſet ſi hic
in tempore ꝑnitētiā egiſſet· Et ſm Aug.
Ignis purgatorius miro modo calidus ꝛ
grauis ē· qꝛuis eternus nō eſt· ſuperat tm̄
omnē ꝑnā quā hō vnqꝫ paſſus eſt in hac
vita vel pati pōt. Et de hoc q̄re vnum ex/
emplū ſupra ſermōe. dx. B. Hoc diligēt̄
qlibet pēſare deberet· ꝛ ſ; tēpeſtiue ꝑnite/
re ꝛ ſe a peccatis cauere· qꝛ non ſolū ꝓ ma/
gnis peccatis qs ꝗuiter puniet̄· ſ; etiam ꝓ
venialibꝰ. Ergo qlibet debet ſeipſū ſ; pu/
nire ī eodē corpe et in eiſdē mēbris ī qbus
peccauit. Quia ſm Aug. Nullū bonum
irremuneratū· et nullū malū impunitū re/
manebit. Et Salo. dicit. Per q qs pec/
cat· ꝑ hec ꝛ punietur. Ergo ſi ī crapula et
ebrietatibꝫ vixiſti· tunc hic per ieiunium et
abſtinentiā debes corpus tuū caſtigare· et
ſic ꝭ ſatiſfacere. Si in luxuria· tunc debes

corp⁹ flagellare. Sii ī delitijs corpis ſicut
ī mollib⁹ veſtib⁹ ⁊ lectiſternijs deū offen/
diſti· tūc iam debes aſperā veſtē induere·
⁊ qūq́ʒ dure iacere. Si aūt choriçaſti· tūc
iam ire debes nudis pedib⁹ ad eccliam· et
ſatiſfacere poti⁹ hͥ ī pn̄ti vita q̄ʒ in futo.
Siłr q̄libet debet eſſe patiēs ī infirmitati/
bus q̄s qūq́ʒ de⁹ ſuis charis amicis dat p
purgatorio. Vn̄ dicit p ꝓphetā Naū. p̄.
Afflixi te ī pn̄ti· ſ· ⁊ nō affligā te· ſ· ī futo.
Et hͥ debem⁹ a deo deſiderare vt nos hic
a peccatīs puniēdo expurget. Unde Aug⁹
Hic vre hͥ ſeca· vt in ęternū pcas. Unde
Greg⁹. Miſericorditer adhibet de⁹ tēpo/
ralē ſeueritatē ne ęternā inferat vltionem
Id eſt hͥ q̄buſdā pcit vt eos p⁹ hac in ęter/
num feriat. Alios vero hͥ ferit nō parcēdo
vt ī ęternū parcat. Itē ſciēdū q̄ ē bonum
ſignū ſalutis ⁊ charitatis dei qn̄ q̄s hic in/
firmat̄ in eodē corpe et ī eiſdē mēbris cum
q̄bus deū lōgo tpe offendit· ⁊ ſic diu ī pec
catis iacuit. Vn̄ Greg⁹· ī li· mora. Diui/
na diſpenſatione agit̄ vt plixiori vitio p/
D lixior ęgritudo exiſtat. Sed q̄rit̄ q̄ʒ diu
ī purgatorio q̄s puniēdus ſit ſm̄ dei iuſti/
ciam p ſolutione pęnę vni⁹ peccati morta/
lis. Rn̄det̄ ⁊ ſatis probabiliter q̄ q̄s tot
ān̄is deberet puniri p ſatiſfactione vnius
peccati mortalis q̄t ſūt dies ī ſeptē ān̄is.
Et ratio ē· qꝛ in pn̄ti ſm̄ verā iuſticiā dʒ
ſeptē annis pęnitētia iniūgi p vno pecca/
to mortali. Unde dī in decre. Pęnitētia
peccati mortalis ſūt ſeptē anni. xxxij. q. ij.
Hoc ſanctū Sʒ ī purgatorio dat̄ ſibi an/
nus p die vna. Quia dn̄s dicit p ꝓphetā
illis q̄ hͥ tpe grę ⁊ miſericordię pęnitent· ut
habet̄ Ezech. iiij. Diē pro āno dedi tibi.
Diem· ſ· in pn̄ti tpe grę ⁊ mīę· p anno· ſ· ī
futuro vbi erit tps iuſticię. Siłr pōt pba/
ri hͥ ī filijs iſrael q̄ p q̄draginta ān̄os fue/
runt ī deſerto ꝓpter peccata ſua retardati
anteq̄ʒ ītrauerūt terrā ꝓmiſſionis· q̄ ſi non
peccaſſent ī quadraginta dieb⁹ intraſſent
Et ſic pro q̄libet die dat⁹ eſt eis ān̄us. Ex
his dictis ptʒ q̄ aliq̄ aīę p longum tps
punientur grauiter in purgatorio. Nam ī
vno anno ſūt. ccclxiiij. dies· et in ſeptē an/
nis ſunt bis mille ſexingēti quadraginta/
octo dies. Modo p tot annos ſm̄ meram
iuſticiā deberet q̄s ardere ī purgatorio p
vno peccato mortali. Hoc nō attendunt
luxurioſi q̄ p vno actu tot annis puniēdi
ſunt. Siłr ebrioſi ⁊ ſuperbi choriçantes et
blaſphemi· mēdaces ⁊ maledici· inuidioſi
et iracundi· auari· accidioſi· ieiunia ⁊ feſta
ab ecclia pcepta trāſgrediētes· ⁊ ſic d̄ alijs
peccatorib⁹. Sʒ tn̄ vtꝝ iſta pbatio ſuffici/
ens ſit iudicio diſcretoꝝ relinquo· ſʒ tn̄ vt
videt̄ ſatis credibile apparet. Item ſci/ E
endum q̄ null⁹ ꝓpterea deſperare debet·
qꝛ iam dicta ītelligēda ſūt ſm̄ merā iuſti/
ciam dei. Sʒ de⁹ miſericors ē· ⁊ erubeſcen/
tia ꝯfeſſionis ⁊ ſatiſfactionis ī pn̄ti quę
fit per bona opera quę q̄s facit. Siłr et tri/
bulationes· infirmitates· ⁊ perſecutiones·
q̄s q̄s patienter ⁊ volūtarie ſuſtinet· mul/
tum de pęna purgatorij delet. Similit̄ et
ſuffragia q̄ fiunt pro aīabus valde ipſis
proſunt vt eo citius liberent̄ a purgatorio
Vn̄ legit̄ in dialogo Ceſarij· q̄ quidam
debebat duo milia annoꝝ eſſe ī purgato/
rio· ⁊ in duob⁹ annis per ſuffragia vnius
epī ⁊ alioꝝ bonoꝝ hominum in breui libe/
ratus fuit a purgatorio. Item legitur ī F
dialogo Ceſarij· q̄ quidam adoleſcens ī
claraualle receptus in conuerſum· factus
eſt opilio ouium· qui oues paſcens ī agro
apparuit ei ꝯſobrinus ſuus nuper defun/
ctus. Queʒ interrogans vn̄ veniret. Re/
ſpondit mortu⁹ ſum et pęnis magnis tor/
queor. At conuerſus· poteris ne iuuari· at
ille· ſi potero habere tres miſſas in ordine
veſtro mox liberabor. Mox cōuerſus ad
monaſteriū feſtinans q̄ viderat et audie/
rat priori indicauit. Cui gratanter rn̄dit:
Ego vnam celebrabo· alias duas duob⁹
ſacerdotib⁹ iniungam. Dictis autē miſſis
iteꝝ ille apparēs conuerſo gratias egit di/
cens: Bn̄ficio miſſarū ſaluatus ſū· nec mi/
rari debes· ſi tm̄ valet dn̄ici corpis immo/
latio. Item legit̄ q̄ q̄dā prouincialis ha/
buit fratrē cardinalem q̄ apparuit ei poſt
obitum· dicens ſe eſſe in maxis pęnis pur/
gatorij· ⁊ q̄ illas deberet ſuſtinere p quin/
decim annos· ⁊ prouincialis ſequenti die
celebrauit p anima ipſius miſſam vnam·

Tunc apparuit ei ſplendidus et regr̃abat
charitati ſuę·et dixit ꝙ ꝑ illam miſſã eſſet
liberatus a purgatorio . et dixit ſe iam ad
cęlum tranſiturũ· **Quintum** eſt ꝙ ille q̇
tardat ſuam cõfeſſionem vſq̧ in agonem
mortis et extremitatẽ vitę·et ſi vere ⁊ bene
pęniteat·tamen minorẽ gloriam habebit ĩ
cęlo. Nam valde diſſimiles erunt ĩ p̃mio
ille qui in extremis pęnitet·et ille q̇ trigin-
ta vel q̃draginta annis deo ſeruiuit. Vñ
dr̃ in euangelio Joh·xiiij. In domo pr̃is
mei manſiones multę ſunt. De hoc quęre
ante ſermone·xx·J.

De virginibus Sermo.clvij.

Simile eſt regnum cęloꝝ theſauro abſcon-
dito in agro · ⁊c. Math·xiij.
Per iſtuȝ theſaurũ intelligit̃
ꝟginitas quę eſt theſaurus ſuꝑ oĩes the-
ſauros. Unde Eccꝗ·xxvi. Nõ eſt ꝯdigna
ponderatio cõtinẽtis aĩę. Vñ pro p̃ſenti
de ꝟginitate aliqua ſunt dicẽda. Primo
de ꝟginitatis dignitate. Secundo q̃ chri
ſtus requirit in ſponſis ſuis·ſ· in ꝟginibuſ
B Tertio exemplum. **Quantum** ad pri
mum notandũ ꝙ beatę ſunt coniugatę·be
atiores viduę · beatiſſimę ſunt virgines.
Nam iſti tres ſtatus differũt· ſicut lux ſo-
lis·lux lunę·et lux ſtellaꝝ· Item differunt
ſicut aurũ·argentũ·⁊ plumbũ. Vñ Augꝰ
de bono coniugali dicit ſic: Sicut bonum
erat quod Martha faciebat occupata cir
ca miniſteriũ ſanctoꝝ·ſed Maria magda
lena fecit melius·qꝛ audiebat verbum dei.
Ita etiam bonuȝ Suſannę in caſtitate cõ
iugali laudamus· ſed bonum viduę An-
nę magis· ſed tamen bonum ꝟginis Ma-
rię anteponimus. Vñ etiaȝ Damaſ·li.iiij
Quanto angelus hoĩ eſt ſuꝑior· tãto vir-
ginitas nuptijs ẽ honorabilior. **Sed** di-
ceret aliquis· q̃re virgines ſunt beatiores?
Rñdetur ꝙ ꝓpter ꝟginum dignitatẽ. Nã
chriſtus in noueȝ dignitatibꝫ p̃uilegiauit
dignitatem ꝟginum· q̃ ſignificatę ſũt per
nouem choros angeloꝝ. **Primũ** p̃uile-
gium ꝟginum eſt ꝙ ꝟginitas eſt theſaurꝰ
incompabilis ſuꝑ omnes theſauros. Nã
omnia regna mũdi·et omne aurũ·et oĩes
lapides p̃cioſi·non pñt compari ꝟginita-
ti. Et in ſignũ huiꝰ chriſtus cõmendãdo
ꝟginitatẽ compat eam theſauro·dicẽs in
ꝟbis p̃miſſis: Simile eſt regnũ cęlorũ ⁊c.
Secũdum p̃uilegiũ eſt ꝙ ꝟginitas eſt
vita angelica. Amb. Qui nõ nubũt ꝟxo
res nõ ducunt·ſicut angeli in terris ſunt.
Hiero·etiã dicit: In carne p̃ter carnẽ vi-
uere non eſt humanũ ſ; angelicum. Quid
enĩ ſunt ꝟgines niſi homĩes cęleſtes et an-
geli terreſtres? Vñ Amb·in li· de officijs.
Supgreditur ꝟginitas cõditionẽ huma
nę naturę·per quã homines angelis aſſi-
milantur. **Tertium** eſt ꝙ ꝟgines ſũt re-
gnum cęloruȝ. Nam deus habitat in eis.
Luc·xvij. Regnũ dei ĩtra vos ẽ Quia ſic
chriſtus regnat in cęlo in ſanctis·ſic in ter-
ra in ꝟginibꝫ. Berñ in epla. Sola eſt ca-
ſtitas q̃ in hoc mortalitatis loco et tempe
quendã ſtatum ĩmortalitatis rep̃ſentat.
Qꝛ aũt chriſtus in ꝟginibꝫ regnat · patet·
qꝛ ꝟgines ſunt dei refectio· Cantꝗ·ij. Qui
paſcitur inter lilia·i·ꝟgines. Etiã ipſe chri
ſtus paſcit eas cum ſua dulcedine·et meri-
to·qꝛ ipſe delitias carnis relinquũt· ideo ĩ
chriſto delitias inueniũt. **Quartũ** p̃ui-
legium eſt libri vitę inſcriptio. Nam ipſe
ꝟgines ſunt ſcriptę in libro vitę. Apocꝗ·iij
Habes pauca noĩa q̃ non coinquinauerũt
veſtimẽta ſua. Et ſubditur: Et nõ delebo
nomĩa eoꝝ de libro vitę. Et de h̃ gaudere
debent ꝟgines · et non in vanitatibꝫ huiꝰ
mundi·ſicut in riſibus et ludis Math·v.
Gaudete qꝛ nomina vr̃a ſcripta ſũt in cęl
Vñ Augꝰ. Gaudia ꝟginum chriſti ſũt de
chriſto· in chriſto· cũ chriſto ·poſt chriſtũ·
ꝑ chriſtum·ꝓpter chriſtum. **Quintũ** eſt
ꝙ ꝟgines ſunt ornatus cęli et pulcritudo
eccłię. Eccꝗ·xliij. Species cęli gl̃ia ſtellarũ
id eſt virginũ·qꝛ ſicut ſtellę cęlum ornant·
ſic virgines eccłiaȝ. Stellę enĩ in die latẽt
ſed in veſpere apparẽt·ſic in fine mũdi et in
reſurrectione nouiſſima claritas virginuȝ
apparebit. Vñ de q̃libet iuſto dicit̃ illud

Math·xiij. Fulgebūt iuſti tanq̄ ſol · ſed
ꝟgines q̄ mūdiciā cordis et corpis ſuaue
runt ꝑ ceteris oībꝫ clariores erūt. Unde
Amb· in li· de ꝟginibꝫ. Pulcritudinē q̄s
pt maiorē eſtimare decore ꝟginis q̄ amat᷑
a rege· ꝓbat᷑ a iudice· dedicat᷑ dn̄o· conſe-
cratur deo. Tūc mali ⁊ luxurioſi erunt de-
formes· nigri· graues· paſſibiles· et īmorta
les· q2 mors fugit ab eis. Tūc caſti lucebūt
ꝑ aliꝭ· ſicut ſtella differt a ſtella ſm̄ Apl̄m
Sextum eſt ꝙ chriſtus ſpecialē dilecti-
onē habet ad ꝟgines. Quis enī magnos
et puos ſanctos et omnes hoīes diligat·
tn̄ ſpecialit᷑ ꝟgines ꝑ oībꝫ diligit. Pro-
uerb· xxij. Qui diligit cordis puritatē ha-
bebit regē amicū · Beda ſup Lucā. Sic
chriſtus in ſūma pace natus eſt vt ſe pacē
diligere oñderet · ita de ꝟgine natꝰ eſt vt
ſe ꝟginale decꝰ diligere demōſtraret. Un̄
etiā Hiero. Plus ceteris amat chriſtꝰ ſcꝫ
ꝟgines q̄ ſponte tribuūt qđ eis non eſt im
peratum. Septimum eſt ꝙ habebunt
ſpecialem aureolā. Eſt aūt aureola addi-
tio ad gliam electis cōmuniter debitam·
Pro quo notandū ꝙ ꝟgines· marty-
res· et ꝑdicatores· habebūt ſpecialē aureo
lam. Un̄ q̄ritur vtrū ꝟgo q̄ violēter cor-
rumpit᷑ ꝑdat aureolā. Rn̄det᷑ ſm̄ ſanctū
Tho· ꝙ nō· dūmodo ꝓpoſitum ꝟginitatꝭ
habet· nec cōſentit in actū. Un̄ legit᷑ ꝺ be-
ata Lucia ꝙ dixit: Si me inuitā violaue
ris caſtitas mihi duplicabit᷑· ſ· ꝓpter ꝟgi-
nitatē et iniuriā quā pateret᷑ ſi corrūpetur
Un̄ dī in decre. Dū ꝟginitas ſine ꝯſēſu
corrumpit᷑· meritū caſtitatis duplicabitur
xxxij· q· v· c· j. Item q̄ritur vtꝝ illa q̄ in
carne eſt ꝟgo· ſꝫ ꝓpoſitū habet contrahēdi
matrimoniū· et in tali ꝓpoſito morit᷑· vtrū
habebit aureolā. Rn̄det᷑ non· q2 ad aure-
olam ꝯſequendā requirit᷑ ꝓpoſitū ꝑpetue
ꝟginitatis. Un̄ Albertus magnus· et ſan
ctus Tho· dicūt· ꝙ ꝑ ſolum cōſenſū ī actū
mr̄imonialē ꝑditur ꝟginitas cum in mēte
cōſiſtat. Sꝫ recupari pōt vt ptꝫ in Johe
euāgeliſta quē chriſtꝰ ī nuptijs reuocauit.
Ergo ſi talis ꝟgo ī agone peniteret ⁊ mu-
taret ꝓpoſitū· ſic aureolaꝫ acciperet. Et eſt

ſciendū ꝙ ꝟginitas carnis ꝑdita nūq̄ re-
cupari pōt. Un̄ dī in decre. Deꝰ non pōt
facere de corrupta ꝟginem· xxxij· q· v. Si
paulꝰ. Un̄ etiā Hiero. Audēter loquor·
cū omnia poſſit deus ſuſcitare nō pōt ꝟgi-
nem de corrupta poſt ruinā· valet quidem
liberare de pena· ſꝫ nō valet coronare cor-
ruptam. Un̄ etiā Jſid· de ſum· bo· Oīe
peccatū ꝑ penitentiā recipit vulneris ſani-
tatem · ꝟginitas ſi labit᷑ nulla penitentia
repat᷑ ad integritatē. Queritur vtrum
melius ſit ſuare ꝟginitatē cum voto q̄ ſi-
ne. Rn̄det᷑ ꝙ melius eſt ſuare cum voto ·
q2 hō ſe totuꝫ offert deo cum voto vel per
votum. Un̄ ſicut maius eſt dare arborem
cū fructu q̄ ſolum fructū ſine arbore. Sic
etiam eſt de ꝟginitate q̄ ſuatur cum voto
et alia q̄ ſeruatur ſine voto. Nam ſic plus
peccat q̄ poſt votum frāgit ꝓmiſſū· ſic etiā
plus meret᷑ ſuando votū: Attamen nō eſt
leuiter vouendum· q2 quādo poſtmodum
mr̄imoniū ꝯtrahūt· grauiter chriſtū in hꝭ of-
fendunt. De hꝭ quere ſup̄ ſermone· xxvj·
P. Octauum ꝑuilegiū eſt ꝙ ꝟgines
ſunt ſponſe chriſti. Naꝫ ipſe ſummꝰ ponti
fex de quo dī Leuitꝭ· xxj· ꝙ ſummꝰ pōtifex
ꝟginem ducet in vxorē. Et ex hꝭ ſequit᷑ ꝙ
ipſe ꝟgines ſunt regine· q2 habent chriſtū
regeꝫ glorie ꝑ ſponſo· ps. Aſtitit regina a
dextris tuis. Un̄ etiaꝫ Cyprianꝰ in libro
de ꝟginitate. Uirginitas eſt ſoror ange-
lorum· victoria libidinū· regina ꝟtutum·
poſſeſſio omniū bonoꝝ. Nonum ꝑuile-
gium eſt ꝙ ꝟginitas ꝑncipatū tenet tā in
celo q̄ in terra. Un̄ Hiero. Jn oīni ſexu
et gradu pudicitia obtinet ꝑncipatū· No
tanter dicit ſexu et gradu · q2 duo ſūt ſexꝰ
ſcꝫ maſculinus ⁊ femininꝰ. Jn maſculino
tenet ꝑncipatū chriſtus. Jn feminino vir-
go glioſa Maria. Jn gradu ꝓphetaꝝ Jo
hannes baptiſta. Jn ꝑdicatoribꝫ noui te-
ſtamenti Paulus q̄ eſt ꝟgo. Un̄ prepo-
nitur Petro in ſigillo pape· et frequēter
depingitur ad dextrā chriſti· et Petrꝰ ad
ſiniſtrā· vt patet in eccleſia ipſius btī Pe
tri. Jn euāgeliſtis btūs Johēs euāgeliſta
q̄ fuit ꝟgo. Jn martyribꝫ btūs Stephanꝰ

et Laurentius q̄ moriebātur ꝟgines. In
cōfeſſoribꝫ Nicolaus et Martinus q̄ ſūt
ꝟgines. Ergo honorabiliores ſūt ꝟgineſ
h deo et hominibꝫ et angelis. Quantum
ad ſecundū ſciendū ꝙ chriſtus ſex reqrit ī
ſua ſponſa. quoꝝ ſi vnū defuerit. non ſibi
placet illa ſponſa. Primum eſt pulcri/
tudo q̄ cōſiſtit in puritate cōſcientie. Vñ
Cātī. iiij. Tota pulcra es amica mea ⁊ ma
cula non eſt in te. ⁊c. Ergo q̄to ꝯſcientia
ꝟginis ē purior. tāto corā chriſto eſt ipſa
pulcrior. Ideo ꝟgo debet diligēter cuſto
dire faciem aīe. i. cōſcientie. non ſolū a ni/
gredine peccati mortalis. ſ; etiā cum hoc a
puluere venialiū. qꝛ venialia aīam macu/
lant. ſed mortalia denigrāt. Et ponit exē/
plum ꝙ denigrat imago vna ita aliqñ ꝙ
videri non pōt. et aliqñ obſcurat ꝙ videri
poteſt. ſ; non plene diſcerni. Et ꝓpter hāc
differentiā dicit Greg. Veniale obſcurat
mortale obtenebrat. Ergo ſicut vxor ſolet
faciem ſuam lauare ⁊ eam mundā ſeruare
et frequēter ſpecula inſpicere. vt ſi viderit ī
ſpeculo aliquā maculā in facie ſtatī eā; de
ponat. Sic ꝟgo chriſti lauare debet faciē
cōſcientie ſue ꝑ contritione et cōfeſſione;.
⁊ ſpecula īſpicere. i. mādata dei cōſiderare
Vñ beat⁹ Greg. Specula ſunt mādata
dei. et ſi dep̄hendit aliquā maculā. illā; ꝑ
cōfeſſionē abluat. Vñ Bern. dicit. Ama
cōfeſſionē ſi affectas decorem. Secūdū
ꝙ chriſtus requirit in ſua ſponſa eſt nobili
tas. qꝛ non ſufficeret ꝙ ſponſa ſua eēt pul/
cra niſi etiam eſſet nobilis. Hec nobilitas
attēditur in honeſtate moꝝ et cuſtodia ſē
ſuum. ⁊ q̄to honeſti⁹ et nobilius cuſtodit
tanto ē nobilior. Cant. vij. Q̄ pulcri greſ
ſus tui. Vñ honeſtas ſponſe chriſti ſtat in
ſ; ꝙ nullus malū de ea ſentiat. ſed vt alij
edificentur de conuſatione ipſius. Vnde
Greg. Non licet intueri qḋ nō licet cōcu/
piſci. Item cuſtodire debet aures ab audi
tu maloꝝ. Iſid. Nulla aurem tuā ſmonū
impudicitia ſubrepat. Van⁹ ſmo cito pol
luit mentē. et facile agitur qḋ libēter audit
Item cuſtodire debet man⁹ ab illicito ta/
ctu. et pedes ab inutilibꝫ diſcurſibus cuſto

diri dñt. Vñ Bern. Solent ꝟgines que
vere ꝟgines ſūt ſemꝑ eſſe pauide ⁊ nūq̄;
ſecure. Vt aūt corpus ꝟginis cuſtodiat.
et bene regat. tūc oportet eam moderātia;
ſiue abſtinentiā tenere. qꝛ ꝑ abſtinentiam
caro domat. Vñ Hugo de ſctō victore.
Parca enī vita occidit vitia. libidinē ex/
tinguit. ꝟtutes nutrit. animū roborat. mē
tem ad celeſtia eleuat. Tertiū qḋ chriſt⁹
requirit in ſpōſa ſua. ſine quo alia duo nō
valēt. eſt ſapiā. Et illa attendit in locuti/
one diſcreta. Nam ſponſa chriſti debet ſe/
ſe cuſtodire in ꝟbis. vt dicere poſſit cū pſ.
Os meū loqtur ſapiām. Et populus q̄ au
dit eam loquentem dicere poſſit illud pſ.
Diffuſa eſt grā in labijs tuis. Qualis
debeat eſſet ꝟginis ſmo. oſtēdit ſanctus
Hiero. dicens: Sit ſermo ꝟginis prudēs
modeſtus ⁊ rarus. Vñ dicit Amb. Cuſto
di ꝟgo vias tuas vt non delinquas ī lin/
gua tua. Nā et bona loqui plerūq; ꝓpriū
eſt ꝟgini. Verba enī bona loq̄ eſt ſignum
bonitatis ī corde. Et ecōuerſo malum loq̄
ē ſignū ꝑuerſi cordis. Math. xij. Ex abū
dantia cordis os loquit. Ergo ꝟgo que
turpia ꝟba loqtur eſt ſignum mali cordis
Chryſo. ſuꝑ Math. Quale cor h; vnuſ/
quiſq; talia ꝟba loqtur ⁊ oꝑa facit. Ariſ.
iiij. eth. Qualis vnuſquiſq; eſt taliter dic
et oꝑatur et taliter viuit. Quartū qḋ
chriſtus reqrit in ſua ſponſa ſine q̄ ꝑdicta
non ſufficiunt. eſt diuitiaꝝ abūdantia. et
he diuitie cōſiſtūt in ꝟtutibꝫ. Vñ Greg.
Vere diuitie non opes ſed ꝟtutes ſunt.
Ergo ſponſa chriſti d; hr̄e humilitatē ex/
emplo Marie q̄ de ſeipſa dicit: Reſpexit
humi. an. ſue. Vñ Marie ꝟginitas deo
non placuiſſet. ſi humilis non fuiſſet. Ex
q̊ patet ꝙ caſtitas nō ꝓdeſt ſuꝑbe ꝟgini
Vñ Aug. Melius eſt humile cōiugiū q̄;
ſuꝑba ꝟginitas. Item ſponſa chriſti de/
bet ſuare obedientiā et frangere ꝓpriā vo
luntatem. qꝛ ſ; eſt valde meritoriū. Euſe/
bius in epl'is. Illum diem tm̄ te beneuixiſ/
ſe puta in qua ꝓpriam voluntatē abnega/
ſti et deſiderijs tuis reſtitiſti. Hiero. Tan
tum ꝟtuti adijcies q̄tum volūtati ꝓprie

ſubtraxeris. Item ſponſa chriſti debet ſer-
uare charitatē· qꝛ charitas eſt optima vir-
tutum· qꝛ caſtitas ſine charitate deo non
placet. Bern̄. Caſtitas ſine charitate eſt
tanq̄ꝫ lampas ſine oleo· ſubtrahe oleū· ꝛ
lampas nō lucet· tolle charitatē ꝛ caſtitas
non placet. Vn̄ Greg· ſup Ezech· Anti-
quus inimicꝰ ī nob caſtitatē ſine charita-
te nō timet· qꝛ ipſe nec carne ꝑmitꝰ· nec ī eiꝰ
luxuria diſſoluitꝰ. Ex qbus patet ꝙ v̓go
chriſti q̄ꝫto plꝰ hꝫ de v̓ginitate· humilita-
te· caſtitate· et obediētia· et ſic ꝺ ceteris v̓tu
tibꝫ· tāto eſt ditioꝛ. Et he diuitie tā nobi-
les ſūt ꝙ ſolus deꝰ opaꝛ eas in nob· Gal·
iiij. Qui tribuit nobis ſpm̄ opaꝛ v̓tutes
ī nobis. Vn̄ etiā Aug. Virtꝰ tā nobilis ē
vt nullus eam niſi ſolꝰ deꝰ opetur in hoīe
Quintum qꝺ chriſtꝰ reqrit eſt ꝙ ſpōſa
ſua ſit ſana et non languēs. Hec ſanitas
aīe attenditꝛ in agilitate. Et intꝛ oīa ſigna
ſanitatꝭ ꝑcipuū ē agilitas in mēbris. Vn̄
ſponſa chriſti dꝫ eſſe agilis ad bona opera
Sꝫ v̓go pigra q̄ diu dormit· et bn̄ et lau-
te comedit eſt languēs et multū infirma.
Silꝛ v̓go illa q̄ mane viſitat eccliam ꝛ ſer
uit deo· et poſt prandiū vadit ad choream
et ſeruit mūdo· illa ē claudicās coram deo.
Vn̄ ipſe dicit ꝑ ꝓphetā. Vſqꝫ quo claudi
catis in duas ptes ⁊c. **Sextum** qꝺ chri-
ſtus reqrit et ſine q̊ ꝑdicta non ſufficiūt ē·
ꝙ ſponſa chriſti ſit fidelis in amore ſui ſpō-
ſi· ſic ꝙ nulli placere deſideret niſi ſoli chri
ſto. Apl's. Virgo cogitat q̄ dei ſunt· ꝛ q̊-
modo placeat deo. Virgines enī q̄ ſpōſe
chriſti ſunt· nō dn̄t diligētiā adhibere ſup
ornatū corpis· ſꝫ ſup ornatū aīe. Vn̄ Cy-
prianus in ep'la Quid ḡ v̓ginibꝫ cū terre-
no cultu et corruptibilibꝫ ornamētis· que
dū placē hoībꝫ ſatagūt deū offēdūt. Vn̄
Aug· in li· ad ſa· vir. Dn̄ica v̓go nec or-
natu capitis nec habitu nec oculis erectis
ſꝫ cum vultu ad terrā depoſito ꝓcedat· ne
in ſe viles inducat amores. Et ſi nō peat·
alijs ꝑditionis cauſa nō exiſtat. Vn̄ ſpō-
ſa chriſti diligēter debet ſe cauere ab illici
to amore· ſ· carnis libidine· qꝛ virginitas
carnis cū corruptiōe mentꝭ ſilis ē ſepulcris

ab ex̄ ſpecioſis· et intenꝰ plenis ſpurcicijs.
Vn̄ Hiero. Nōnulle ſunt v̓gines carne
nō ſpū quaꝝ corpus ē integꝝ ſꝫ aīa corru-
pta. Sꝫ illa v̓ginitas hoſtia eſt chriſti cu-
ius nec mentē maculat cogitatio· nec car-
nē libido. Vn̄ Iſid· ꝺ ſū· bo· Virgo car-
ne et nō mēte nullū ꝑmiū habet ī repromiſ
ſione. Vn̄ Aug. Felicioꝛ mihi videtꝛ mu
lier nupta q̄ꝫ nuptura v̓go· habet enī illa
qꝺ iſta cupit· illa vni placere cupit et ſtu-
det· iſta multis. Vn̄ v̓go q̄ eſt ſpōſa chri-
ſti attendere dꝫ ꝙ vxoꝛ fidelis q̄ qcqd ſcit
placere marito ſuo ſꝫ facit· ſic ipſa dꝫ face-
re chriſto. Itē ſicut vxoꝛ fidelis nō oſtēdit
ſigna familiaritatꝭ alijs viris in ꝑſentia ſui
viri nec alias vnq̄ꝫ. Sic nec v̓go in ꝑſen-
tia chriſti q̄ vbiqꝫ eſt· et oīa v̓ba· mores et
facta q̄ ſponſa facit cōſiderat. **Sed** q̄ꝫtū
ad tertiū ſciēdū ꝙ ve illis q̄ inhonorāt vir-
gines q̄s chriſtus ſibi ꝑuilegiauit ꝛ ſibi ꝑ-
elegit vt ſint ſponſe ipſius. Nam xp̄s tales
maxime puniet· et ꝺ h̓ q̄re an̄ ſer· xcvj. T.

Aliuꝫ ſermonē de virginibus ꝛ de ſpūali matrimonio quere ſupra ſermone cxxiiij K.

De angelis. Sermo clviij.

Angeli eorum ſemp vidēt faciē p̄ris mei q̄ ī celꝭ
eſt. Math· xviij. Ex q̊ hodierna
die pagitꝛ feſtū Michaelis et oīū angelo
rum. **Ideo** in ꝑſenti ſmone de angelis I
q̄ttuoꝛ ſūt dicenda. **Primo** q̄re feſtum
angeloꝝ ſolēnitꝛ ſit celebrādū a nob. Su-
per q̊ rn̄detꝛ pmo ꝙ ꝓpter multitudinē an-
gelorū q̊ꝝ feſtū hodie pagimꝰ. **Circa** qꝺ
q̄ritur vtrū angeli ſint in aliq̊ magno nu-
mero· Rn̄detur ſm ſctm̄ Tho· ꝙ ſic. Nam
excedūt omnē numeꝝ numeratū et omnem
numerabilē et viſibilē multitudinem. Vn̄
Dionyſiꝰ in de celeſti hierarchia. Excedē-
tes numeꝝ nr̄oꝝ materialiū corpoꝝ. Apoc
vij. Vidi turbā magnā quā nemo dinu-
merare poterat· Faciliꝰ enī q̄s ſtellas celi ꝛ
guttas maris et folia arboꝝ numeraret q̄ꝫ
numerū angeloꝝ. Modo ſi feſtū vniꝰ ſcti

fideliter eſt celebrandũ. q̇d tũc de feſto tot angeloꝝ: **Secũdo** vt ipſis vicẽ recõpẽſem⁹. gaudẽt enim de nr̃a cõuerſione et de bonis nr̃is. Vñ ⁊ nos etiã hodie gaudere debem⁹ de ipſis. Vñ Luc. xv. Gaudiũ ẽ angel' dei ſup vno pctõre pẽnitẽtiã agẽte. Vñ etiã Bern. ſup Cant. Gaudẽt angeli in cõuerſione pctõris ſalutẽ hoĩuz ſitientes Lachrymẽ eni pẽnitẽtiũ ſũt vinũ coꝝ **Tertio** vt p honorẽ quẽ hodie ipſis exhibem⁹ puocem⁹ eos ad huiendũ nobis ĩ futurũ. Nã hodie expirat ann⁹ huitij coꝝ Nõne merito vno die ſunt deuote a nob honorãdi. q̇ nob p totũ annũ ſingul' dieb huierũt et nos cuſtodierũt: Nunq̃ eni aliq̇s nr̃m vixiſſet p annũ niſi angeli eũ cuſtodiuiſſent. ps. Angelis ſuis de⁹ mãdauit d' te. zc. Ergo q̇cũq̃ deſiderat vt angeli ſibi ĩ futuro anno huiãt hodie debet eos deuote honorare. ⁊ feſtũ coꝝ ſolennit' celebra-

K re. **Secũdo** q̃rit' q̄re angeli huiũt nob hoĩb. Rñdet' q triplici ex rõne ſeruiũt nob. **Prima** ratio eſt charitas quã hñt ad ſalutẽ nr̃az q: pfecte diligũt nos. ⁊ multo ſinceri⁹ q̃ pr̃ vel mr̃. ſoror vl' fr̃. Et nũq̃ aliq̇s intãtũ deſiderauit bonũ cognati ſui ſicut ipſi deſiderãt bonũ nr̃m ⁊ ſalutẽ nr̃az **Secũda** ratio eſt ꝓpter chriſtũ. ex eo q chriſt⁹ ẽ frater nr̃. Et Maria q̃ ẽ dñа angeloꝝ eſt mr̃ nr̃a. tũc ipſi angeli in h q nobiſ huiũt honorant chriſtũ q̇ eſt frater nr̃. Vñ ps. Narrabo nomẽ tu. frib me. Et Joh. vlti. dixit Jeſus ad Mariã magdalenam Vade dic ad fr̃es meos: Aſcẽdo ad pr̃ez meũ et pr̃em vr̃m. Ubi chriſt⁹ noĩat nos fr̃es ſuos. Et g̃ ſic fr̃es alicui⁹ regi honorãt' a ſubditꝪ regis. ſic et nos honoram̃ ab angelis tanq̃ fratres regi cẹleſtis. **Tertia** cauſa ẽ ꝓpter ſeipſos. q: ruina coꝝ eſt per nos repãda. Etiã ꝓpter meritũ ipſoꝝ accidentale. **Circa** qd̕ q̃rit' vtꝝ hoĩes aſſumant' ad ordines angeloꝝ. Rñdet' q oẽs electi aſſumunt' ad ordines angeloꝝ Quidã ad ĩferiores. q̇dã ad medios. quidã ad ſupiores. ſm diuerſitatẽ meritoꝝ ſuoꝝ. vt dicit Greg. Sꝫ beata ꝟgo ſup oẽs choros angeloꝝ exaltata eſt ad cẹleſtia regna

Item q̃rit' vtꝝ gaudiũ cuſtodientꝪ angeli augeat' ex btĩficatione hoĩs cuſtoditi. Rñdet' ſm Bonãuẽ. q eſſentiale p̄miũ ex h nõ auget'. ſ; bñ accidẽtale. Nã angeli miniſtrãdo alijs bona opa faciũt. ideo p̄miũ accidẽtale merent'. ¶ **Et eſt** ſciendũ q angeli huiũt nob in vita. in morte. ⁊ poſt mortẽ. In vita huiunt pctõrib pẽnitẽtib et pfectis. Pctõrib huiũt p̄mo in h. q cuſtodiũt eos ne a dẹmonib totaliter occidantur. Nã cũ q̇s peccat mortalit'. tũc immediate demerũt q dẹmones ei collũ frãgerent et ducerẽt eũ ad infernũ. Sꝫ ſctĩ angeli arcẽt dẹmones vt nõ poſſint facere et exercere malicias ſuas ĩ hoĩes. qd̕ tñ dẹmones libent' facerẽt ſi poſſent. Unde quicunq̃ pctõr longo tp̄e vixit in pctĩs regrãri deo dꝫ et angelis q euz in talib pctĩs ſic cuſtodierũt. **Secũdo** huiũt pctõrib rep̄hẽdẽdo ⁊ admonẽdo vt a pctĩs ſuis deſiſtant et ſatiſfaciãt. et ſẹpe interi⁹ pctõrez rearguũt ꝓponẽdo ei q ſẹpe p momẽtanea delectatione ex pctõ pẹnã ẹternã incurrat et gl̃iam ẹternã perdat. ſ; chriſto p oĩb laborib ſatiſfaciat poti⁹ ſe cõuertẽdo p pẹnitentiã ad eũ. **Tertio** huiũt pctõrib in h vt cũ deſiſtere a pctĩs nolũt. ſẹpe tñ eos retrahũt ne intantũ peccẽt ſicut libẽter vellent. Sẹpe eni affuit volũtas et defuit facultaſ et h ex puidentia angeloꝝ. Et in ſignũ huius legit' Numeri. xxij. Q cũ balaã ex auaricia iret ad maledicẽdũ ꝑplo iſrael. ſedẽs ſup aſinã ab angelo ſctõ impeditus eſt. q: angel⁹ euaginauit gladiũ. quẽ cernẽs aſina auertebat ſe in via. et iunxit ſe pieti zc. Cũq̃ balaã aſinã pcuſſiſſet ipſa locuta ẽ. cur me cedis. Sic angelus adhuc q̇tidie multotiens impedit peccatũ. vt ſaltẽ pctõr ẹternaliter min⁹ puniat'. ¶ **Itẽ** q̃rit' vtruꝫ M
angel⁹ derelinq̃t pctõrem in p̄ſenti ex toto ꝓpt' ſua pctã. Rñdet' ſm ſctm̃ Tho. q angelus nũq̃ derelinq̇t hoĩem vſq̃ ad horã mortis. etiã q̃tũcunq̃ malus ſit. q̇n ſit aliq̇s eius effect⁹. vel a malo retrahendo. vel ad bonũ pmouẽdo. Vñ q̇libet dꝫ reuerẽtiã exhibere ſuo angelo in oĩ loco. q: ſemp p̄ſens eſt. et cognoſcit ꝟba et facta noſtra

etiã q̄ʒtũcunq; occulta. Vñ Berñ. In q̄-
uis diuſorio· in q̄uis angulo reuerẽtiã ex-
hibe angelo tuo· nec audeas illo p̄ſẽte qḋ
me vidẽte nõ auderes. Et ſciendũ eſt
ꝙ qñ quis peccat de h̄ letãtur demones.
Et qñ a peccatꝭ cõuertit᷑ et bona opa facit
de h̄ letãtur angeli. Aug. Quotiẽs bene
agim⁹ gaudẽt angeli et triſtant᷑ demones
Quotiẽs vo a bono deuiam⁹ diabolũ le-
tificam⁹· et angelos ſuo gaudio defrauda
mus. Secundo angeli ſeruiũt penitẽ-
tibus cũ peccare deſierint· quid faciendũ
ſit ſollicite oẽs penitẽtes inſtruũt· q̄modo
ſe regere debeãt in v̄bis et in factis ne reci-
diuent et deũ offendãt. Et in ſignũ huiuſ
legit᷑ Geñ· xix. Cũ angelus eduxiſſet loth
extra ciuitatem ſodomoꝝ dixit ei: Salua
aĩam tuã et nõ reſpice poſt tergũ· et ne ſtes
in omi loco circa regionẽ· ſ; in mõte ſaluũ
te fac· ne et tu ſiſr peas. Ergo qñcũq; hoĩ
penitẽti occurrit nõ vis te de cetero ſic hẽ
et v̄ba vel facta tua tã ſcurrilit᷑ et diſſolu-
te deordinare· ſ; q̄nq; ſẽſus tuos cuſtodi-
re· et ſic chriſto fidelit᷑ cũ bonis opib; vſq;
ad mortẽ ſuire· talia oĩa angelus inſpirat
et hoĩem vt dixi ſic docet. Tertio angeli
ſuiũt ꝓficientib; et inſtruũt eos· vt bona
opa et oĩones· ieiunia· elemoſynas· vigili-
as· caſtigationes· et labores corpales deo
p̄ncipaliter offerãt. Greg. Om̄e bonũ qḋ
agim⁹· p intentionẽ ad celeſtia leuemus.
Vñ etiã Hũbert⁹. Quotidie mane ſurgẽ
tes cũcta deo q̄ facturi eſtis offeratꝭ· finito
die cõuocatꝭ cogitatiõib;· locutiõib;· opa-
tionib;· illa die cõmiſſis· vobiſmetipſis ca
pitulũ teneatꝭ. Itẽ ſuiũt ꝓficiẽtib; in hoc
ꝙ ſp inſtigãt eos vt in bono ꝓficiãt et q̄ti
die meliores fiãt. Vñ Berñ. In via dei
ſtare retrogredi eſt. Nã nullũ medium eſt
aut hõ enĩ ꝓficit aut deficit. Item ſcien-
dum ꝙ angeli nõ ſolũ ſuiũt hoĩ in vita· ſ;
etiã in morte. Nã in agone mortis tũc de-
mones nitũtur aĩam rape· ſ; angeli fugãt
eoſ· Et h̄ figuratũ ẽ Geñ· xxxij· vbi Iacob
timens Eſau dixit: Caſtra dei ſũt hec ⁊c.
O q̄ dulcis et magna cõſolatio erit homĩ
moriẽti· qñ videt angelos occurrere ⁊ de-

mones fugari cũ omnes amici hoĩeʒ mori-
entẽ derelinquũt· tũc angeli in extremo fi-
ne ei ſubueniũt. Itẽ poſt mortẽ angeli ſui-
unt hoĩ in h̄ ꝙ ducũt aĩaʒ hoĩs ĩ celũ. Vñ
dĩ Luc· xvj. Factũ eſt aũt vt moreret᷑ mẽ
dicus et portaret᷑ ab angelis ĩ celũ. Pro N
quo ſciendũ ꝙ multi angeli mittũtur bo
nis in agone mortꝭ. Primo ꝓpter cuſto
diam aĩe· q: hõ moriẽs maxĩe impugnat᷑
a demonib;. Vñ pſ. Angelis ſuis mãda-
uit de te ⁊c· ſ· tam in vita q̄ʒ ĩ morte. Se-
cundo ꝓpter reuerẽtiã vt illi aĩe magnã
reuerentiã exhibeãt· ideo multi angeli mit
tuntur ad mortẽ boni hoĩs. Tertio vt
cum leticia deducãt aĩam ad celeſtẽ pĩaʒ
q: ſi eſt gaudiũ angelis ſup vno pctõre pe
nitentiã agẽte: Quid tunc erit de aĩa q̄ ad
coꝝ ſocietatẽ deputat᷑: Vñ Eſa· lxv. In
leticia egrediemĩ et ĩ pace deducemĩ. Vñ
ſciendũ ꝙ nũq̄ʒ aliq̇s rex vel regina vel pa
pa vel ep̄s ita reuerẽt᷑ ẽ ſuſcept⁹· et cũ tali
dignitate introduct⁹· ſic aĩa boni hoĩs ab
angelis in celũ introducit᷑· et a chriſto ⁊ be
ata v̄gine Maria et ab oĩb; ſcĩs et ange-
lis ſuſcipit᷑. Quarto eſt ſciendũ in q̇b; O
angeli nob̄ ſunt ſiĩes· et in q̇b; nos p̄cellũt
et in q̇bus nos ecõuerſo eos p̄cellim⁹. Et
eſt notandũ ꝙ angeli ſunt nobis ſiĩes in
q̄ttuor. Primo q: vnũ pĩem habem⁹ et
vnũ creatoreʒ· ſ· deũ· q̇ eos et nos creauit.
Vñ ꝓpheta: Deſicut et te creauit deus.
Vñ vnã originẽ habem⁹ cũ angelis· q: a
deo ipſi et nos originaliter ſum⁹. Secũ-
do ſum⁹ nos ſiĩes angelis in poſſeſſiõe he
reditatis eterne. Nam nos oẽs ſperamus
nos poſſeſſuros cũ ipſis regnũ celoꝝ. In-
ſup ꝓpter charitatẽ quã hñt ad nos· ⁊ nos
ecõuerſo ad ipſos. Cõdiuidẽt enĩ nouem
chori angeloꝝ nobiſcũ oĩa gaudia ipſorũ
⁊ nos hoĩes ecõuerſo cũ ipſis cõdiuidem⁹
oĩa merita et gaudia nr̃a q̄ ieiunãdo· vigi
lando· orãdo· elemoſynas dãdo meremĩ.
Greg. Ex illi⁹ ſancte et pfecte charitatis
merito fiet vt vnuſq̇ſq; habitur⁹ ſit in alio
qḋ nõ habet in ꝓprio merito. Tertio ſũt
nob̄ ſiĩes in h̄ ꝙ dñs nr̃ Ieſus chriſt⁹ qui
eſt cib; angeloꝝ· eſt etiã noſter cib; ĩ ſacro.

Vñ ſcriptu; eſt Sap. xvj. Angeloꝝ eſca nutriuiſti pplm tuum. Itē ps. Panē angelorum mandu. hō. Et ille panis eſt Ieſus chriſt⁹ Vñ ipſe dicit Ioh vj. Ego ſū panis viuus q̄ de celo deſcendi. Quarto angeli ſunt nobis ſiles et nos ipſis in cōtemplatione diuinitatis Math. xviij. Angeli eoꝝ ſemp vidēt faciē patris omnipotētis q̄ eſt in celis. ſic et nos hoīes viſuri ſum⁹ deum cum angelis in celo. Apl's. Videm⁹ nunc per ſpeculū in enigmate. tūc aūt facie ad faciem. Et in iſta dei viſione cōſiſtit noſtra et angeloꝝ beatitudo. ps. Oſtēde nobis faciem tuā et ſalui erimus. Et ad hāc viſionem anhelare debem⁹ vbi deū clare cū angelis videbim⁹. ps. Mille anni añ oculoſ tuos q̄ſi dies heſterna q̄ ꝑteriȷt. Item ſciendū q̄ angeli nos excellūt in quattuor Primo in creationis dignitate. Nā angeli ſunt dignius creati q̄ hoīes. et h̄ rōne loci. q: in celo cui nihil nobilius. Hō vo de limo terre et in terra creat⁹ eſt. cui nihil inter oīa elemēta vilius. Itē angeli añ hominē et in die leticie. ſ. dñica die ſūt creati Hoīes vo poſt angelos et in die triſticie. q: in ſexta feria ſūt creati ꝓmi pentes. Itē in duratione. q: angelus eſt imortalis. hō vero mortalis eſt factus ꝓpter pctm̄ ade. Vñ Greg. Sic nāq; hō imortalis cōdit⁹ eſt vt ſi nō peccaſſet. etiā mori nō potuiſſet Secūdo angeli ꝓcellūt hoīes in vite puritate. Nā omnes angeli q̄ in celo ꝑſtiterūt. nūq; aliqd̄ pctm̄ veniale cōmiſerūt et in oībȝ voluntatē dei faciūt. h̄ homīes ad min⁹ venialiter peccāt. Vñ Eccs. vij. Non eſt hō in terra q̄ faciat bonū et n̄ peccet. Vñ dr̄ in decre. Omnis hō habet peccata venialia. de pe. diſ. ij. §. Opponitur. Vñ etiā Prouer. xxiiij. Septies enim in die cadit iuſtus ⁊ reſurgit. S; ſine mortali peccato q̄libet pōt viuere. Tertio angeli ꝓcellūt nos in ſuitij facilitate. Nam hō vnus die vna ſuiendo deo pl⁹ laborat q̄ oēs angeli ab initio mūdi. Corpus enī ſemp trahit infra. et aīa appetit ſupra ad deū a q̄ creata eſt. Apl's. Corpus qd̄ corrūpitur aggrauat aīam. S; angeli ſūt ſpūs ⁊ non aggrauātur p corp⁹ ſic hō. ideo ſine labore et fatigatione aliq̄ regnū celeſte nō ſolū ſubſtātiale. h̄ etiā accidētale ꝓmerēt. Quantis aūt laboribȝ miſer hō ⁊ anguſtijs. fatigationibȝ et afflictionibȝ ad illud ꝑueniat. q̄libet ex nob experit̄ q̄tidie. Na; labor eſt ieiunare. q: eſurim⁹ qn̄ a cibis abſtinemus. angeli aūt nūq; eſuriūt. Ite; labor eſt vigilare et de mane ſurgere. orare. ⁊ genua flectere. et ꝑegrinari. q: hō fatigat̄. h̄ angelus ſine oīmi fatigatione eſt vbi voluerit in ictu oculi. Silr̄ ſi hō debet inſiſtere ꝟtutibȝ. h̄ erit ſibi difficile. Vñ Ariſ. ij eth. Virt⁹ eſt de bono difficili ſiue arduo q: difficile eſt ſuare caſtitatē. q: oportet tales hoīes cōtinue pugnare cōtra carnem. Aug. in ſermone. Inter omnia certamina chriſtianoꝝ duriora ſunt ꝓlia caſtitatis. Nā ibi eſt cōtinua pugna et rarior victoria. Silr̄ difficile eſt patientiā ſuare in aduerſis. et humilitatē in ꝓſpis. Vñ Aug. Difficile eſt q̄ non ſit ſuperbȝ q̄ diues eſt. Quarto ꝓcellūt angeli homīes in ꝓmij certioris ꝑceptione. Ipſi enī angeli ꝑcipiunt ꝓmiū ſuū citi⁹ q̄ hō. q: in ꝑma die ſue creationis ⁊ cōuerſionis ad deū ſuū ꝓmiū ſuum eſſentiale acceperūt. hō vo ꝓmium ſuū p⁹ mortē accipiet. Apl's. Reddet vnicuiq; iuxta opa ſua. S; ipſi beati angeli iam vltra ſex milia annoꝝ ſua; beatitudinem poſſederūt. Ultimo ſciendū q̄ nos etiā p̄cellimus angelos in q̄ttuor. Primo q̄ ipſe chriſtus frater eſt nr̄ ex vtroq; ꝑente. Vñ patet q̄ maior eſt fraternitas inter chriſtū et hominē q̄ inter chriſtum et angelū. Heb. ij. Nuſq; angelos apprehēdit. h̄ ſemē abrae. Et in ſignū hu⁹ chriſt⁹ nomīat nos frēs. ps. Narrabo nomē tuū frībȝ meis. Ioh. xx. vbi dixit dn̄s Marie magdalene. Uade et dic ad frēs meos: Aſcēdo ad pa. ꝛc. S; nuſq; inuenit̄ ī ſcripturis q̄ xp̄s angelos frēs noīauit. Secundo ꝓcellimus angelos in h̄ q̄ chriſt⁹ p ſanguinē ſuū nos redemit. et nō angelos. Vñ Origenes errauit in hoc q̄ dixit chriſtū adhuc liberatuꝝ āgelos apoſtatas Tertio ꝓcellim⁹ angelos in h̄ q̄ q̄tiens

peccamus et recidiuamus. ſi ſaltē ad peni-
tentiā reuertimur. totiēs ē deus paratus nos
ad grām recipe ⁊ oīa pctā indulgere. Vn̄
dixit Petrus Math. xviij. Si peccauerit
in me frater meus q̄tiēs dimittā ei. vſq₃ ſe-
pties. Rn̄dit chriſtus. Nō dico tibi ſepti-
es. ſ₃ vſq₃ ſeptuagieſſepties. Et qđ chriſt⁹
tūc iuſſit Petrū: hoc ampli⁹ et modo per
ſe facit. Et ponit̄ ibi numerus determiat⁹
p indetermiato. ſ₃ pctm̄ diaboli eſt irremiſ
ſibile. Quarto p̄cellimus angelos in ce-
lo ſenſu exteriori. q₂ oculis corpalib⁹ vide-
bim⁹ glificatā humanitatē chriſti. qualit̄
exaltata eſt ſup oēs choros angeloꝝ. ⁊ cū
h̄ videbim⁹ interiorib⁹ oculis aīe ipſā dei-
tatem cū angelis. Vn̄ Job. x. Ingrediet̄
et egrediet̄ et paſcua inueniet. Vbi dicit
glo. Ingrediet̄ videndo deitatē. ⁊ egredi-
etur vidēdo humanitatē chriſti. et paſcua
beatitudinis eterne ſcilicet inueniet.

De omnibus ſanctis. Sermo. clix.

Gaudete et exultate qm̄ merces vr̄a copioſa ē in
celis ⁊c. Math. v. ⁊ Luc. vj. Ex
q̄ hodie pagitur ſolēnitas oīu₃ ſanctoꝝ q̄
in celo cū chriſto regnant. et hereditatem
eternā cum chriſto poſſidēt. Tūc in p̄ſenti
ſmone de hodierna ſolēnitate et feſtiuita-
te tria ſūt dicēda. Primo q̄re nos hodie
eccl'ia incitat totiēs ad gaudendū: Secū-
do q̄re hodiernū feſtū ſit īſtitutū: Tertio
q̄ iure nos ad ſocietatē ſanctoꝝ cum ipſis
et ad hereditatē celeſtē puenire poſſimus.
Quantū ad p̄mū ſciendū q̄ hodie ſctā
mr̄ eccleſia incitat nos totiēs ad gauden-
dum. et h̄ in p̄ncipio miſſe in epl'a. et ī euā
gelio hodierno triplici rōne. Prima rō
eſt pter multitudinē ſanctoꝝ. Si enī de
vno ſctō feſtū facim⁹ et gaudem⁹. q̄d tūc
đ tot milib⁹ ſanctoꝝ: Vn̄ Dan̄. vij. Mi-
lia miliū miniſtrabāt ei. et decies centena
milia aſſiſtebāt ei. Vn̄ etiā Apoc. vij. Vi-
di turbā magnā quā dinumerare nēo po-
terat. q₂ numerus ſctōꝝ excedit numerum
oīu₃ rerꝝ viſibiliū. Secūda rō. q₂ hodie
eſt feſtū patrū noſtroꝝ. fratrū. ſoroꝝ. ⁊ oī-
um ppinquoꝝ et cōſanguineoꝝ nr̄oꝝ q̄ cū
chriſto regnāt ī celo. S₃ plerūq₃ diuerſe
puincie et regiōes gaudēt de p̄ronis ſuis.
Sic frāconia de ſctō Kiliano. Thurigia
de ſctō Bonifacio. Miſna đ ſctō Dona-
to. Alçatia de ſctō Arbogaſto. Sueuia đ
ſctō Conrado. et ſic de alijs. Quō tūc nō
gauderem⁹ hodie de tot ſanctis et ppīq̄s ⁊
cōſanguineis nr̄is q̄ in celo ſūt. q̄ꝝ feſtum
hodie pagit̄ cū ceteris ſāctis: Tertia rō
huius feſti eſt. q₂ oī anno et om̄i die accre-
ſcit. q₂ om̄i die noui ſācti addūt̄ ordinib⁹
ſctōꝝ in pr̄ia. Nā q̄tiēs aīa aliq̄ euolat ad
celū ab h̄ ſeculo vel a purgatorio om̄es ta-
les huic feſto addūtur. Et ſic hodie feſtum
plurimoꝝ ſctōꝝ pagim⁹. q̄ h̄ anno ad nu-
merū ſctōꝝ aſſumpti ſūt. q̄ꝝ feſtū an̄ nūq₃
pegimus: Idcirco nō īmerito hodie đ tot
nouis ſanctꝭ ſolēniter gaudēdū eſt Inſup
omnes hoīes hodiernū feſtum deuote cele-
brātes oſ̄ndunt ſe ad illū numeꝝ ſanctoꝝ
ptinere. de quoꝝ feſtiuitate hodierna die
tam ſolēniter gaudēt. Quantū ad ſecū-
dum ſciendū q̄ hodiernū feſtū. ſ. oīu₃ ſan-
ctoꝝ triplici rōne inſtitutū ē. Primo p-
pter multitudinē ſanctoꝝ. Non enī poſſu-
mus ſcire nomīa omniū ſanctoꝝ. et ſic nec
ipſis debitā exhibere reuerentiā. Vn̄ Job
xxv. Nūq̄d eſt numer⁹ militu₃ ei⁹: Vn̄ đ
Geneſis xxij. Multiplicabo nomē tuū ſic
ſtellas celi. et ſicut arenā q̄ eſt in litore ma-
ris. Vn̄ etiā beat⁹ Hiero. dicit. Nō nulla
ſit dies in anno. q̄n q̄nq₃ milia martyrum
effudiſſe ſanguinē ſuū in codē₃ repiri poſ-
ſint. niſi dies kal'. ianuarij. q₂ romani ſta-
tuerūt q̄ null⁹ illa die occideret̄. Primo
ideo. q₂ eſt p̄ma dies anni. Secūdo q₂ il-
lo die elegerūt cōſules. Et in caſu q̄ etiam
ſcirem⁹ noīa omniū ſanctoꝝ. tūc tot ſunt
q̄ non poſſum⁹ in pticulari omniū feſtiui-
tates ſingulariter celebrare. g̃ hodiernū fe-
ſtum inſtitutū eſt. in q̄ vniuerſaliter oīum
ſanctoꝝ feſtiuitas celebrat̄. Secundo
h̄ feſtū inſtitutū eſt pter nr̄am negligen-
tiam. q₂ feſta etiā illoꝝ ſanctoꝝ q̄s ſcimus
indeuote et negligenter pagimus. Eſa. j.

Feſtiuitates vr̃as odiuit aĩa mea. Ubi
ſciendũ q̧ hodie debem⁹ oẽs negligẽtias ĩ
alijs feſtis cõmiſſas corrigere ⁊ emendare.
Tertio q̃ ſuffragijs oiuꝫ ſctõꝝ indige-
mus. Vñ et hodie feſtũ omniũ ſctõꝝ cele-
bram⁹. vt multiplicat̃ interceſſoribꝫ qd̃ pe-
timus a deo facili⁹ impetrem⁹. Vñ ſcptũ
eſt: Impoſſibile eſt p̃ces multoꝝ nõ exau-
diri. ideo mag̃ impoſſibile videt̃ p̃ces om-
niũ ſanctoꝝ angeloꝝ in celo exñtiũ nõ ex-
audiri. Et ſi vn⁹ bon⁹ hõ põt alteri grãm ĩ-
petrare in pñti. quid tunc pñt omnes ſcti.
Et ſi q̃libet ſctõꝝ dũ adhuc ẽ in carne vi-
ueret. potuit cũ oronibꝫ ſuis mortuos ſuſci
tare. leproſos mũdare. cecos illuminare.
quid tunc iam oẽs ſcti in celo a deo impe-
V trare poſſũt. ¶ Circa qd̃ q̃ritur vtrũ ſcti
in celo orent ꝑ nob deũ. Rñdeo ſm Bo-
nãuen. q̧ ſancti orãt ꝑ nobis triplici rõne.
Primo ꝓpter nr̃am neceſſitatẽ. q̃ indi-
gem⁹ ꝑ alios releuari. Secũdo ꝓpt̃ dei
volũtatem. q̃ vult vt ſpũales iuuẽt ſe mu
tuo. Ipſi eñ ſciũt dei volũtatẽ et eam in
oĩbꝫ etiã implẽt. Tertio ꝓpter charita
tem ⁊ affectũ quẽ hñt ad ſalutẽ nr̃aꝫ. Nos
eñ inuicẽ mẽbra ſum⁹ in chriſto q̃ ẽ caput
noſtrũ. Ideo ex charitate quã mutuo ha
bere debem⁹. illi ſolliciti ſũt nos iuuare cuꝫ
X oronibꝫ ſuis apud deũ. Quantum ad
tertiũ ſciẽdũ q̧ ex eiſdẽ exercitijs q̃bus ad
tpalem hereditatẽ hoĩes ſcl̃ares ꝑueniũt.
et nos ad hereditatẽ celeſtẽ et ad numerũ
omniũ ſctõꝝ poſſum⁹ ꝑuenire. Sũt autẽ
ſeptẽ cauſe q̃bus ad hereditatẽ tpalẽ per-
ueniũt homĩes ſcl̃ares. et eiſdem exercitijs
ſpũaliter intellectis. nos habem⁹ ius ⁊ ptã
tem ꝑueniẽdi ad celeſtẽ hereditatẽ. Pri
mo ſcl̃aribꝫ ꝯbet̃ poſſeſſio tpalis iure ꝓxi-
mationis. q̃ ꝓximi ſunt ſic filij. ſꝫ ſi nõ ſup
ſunt filij. tũc ꝓximioribꝫ cõſanguineis de-
betur hereditas. Sic ſpũalit̃ ꝓximis chri-
ſti. et ſunt iſti q̃ ĩnocentiã baptiſmalẽ ſua
uerũt. et ĩmaculatã vitã cũ chriſto ducunt
Prouer. vj. Incorruptio ꝓximum facit
deo. Et aũt talibꝫ debet̃ regnũ celeſte. pꝫ
ꝑ p̃s. dicentẽ: Nouit dñs vias ĩmacula-
toꝝ. ⁊c. Secũdo debet̃ hereditas ſcl̃a

ribꝫ iure ꝯmutationis. vt cũ ꝯmutant̃ he-
reditates. tũc vn⁹ in hereditatẽ alteri⁹ ius
requirit. Sic ſpiritualiter illi qui omnia tẽ
poralia relinquũt ꝓpter chriſtũ. vt religioſi
ꝑ mutatiões tpaliũ ꝓ ſpũalibꝫ faciũt. ⁊ ſic
ius celeſtis hereditatis acquirunt. Pro
quo ſciendũ q̧ vita religioſa compat̃ vi
te celeſti. Nam ſicut omnia in celo ſũt cõ-
munia. ſic etiã in religione omnia debent
eſſe cõmunia. et ſicut in celo continue lau-
datur deus. ſm illud p̃s. Beati qui habi
tant in domo tua domine. in ſcl̃m ſcl̃i lau-
te. Sic religioſi in religione exiſtentes lau
dant deũ. quotidie ꝑſoluendo ſepteꝫ ho-
ras canonicas. Et talis vita religioſa q̃
ſic eſt ſub obedientia eſt homini magis me
ritoria. Vñ in li. Reg. dĩ. Maior eſt obe-
dientia q̧ victima. Tertio ꝑcipit̃ here-
ditas temporalis iure emptionis. vt cũ q̃s
emit ꝑ pecunijs ſuis aliquam hereditateꝫ
Sic ſpiritualiter diuites emunt heredita-
tem celeſtem cum paupibus ſubueniunt.
Luc. xvj. Facite vobis amicos d̃ mãmo-
na iniquitatis. ⁊c. Vñ benignitas dei ſic
diſtribuit bona ſua vt alijs detur ſubſtan-
tia tpalis. et alijs regnũ dei. et ipſi diuites
a paupibus emunt regnũ dei. ⁊ paupes a
diuitibus acquirũt victum. Aug. Si vis
regnum celorum mercari eme a paupibus
Vñ Chryſo ſuper Math. Non propter
hoc diuitias accepiſti vt in laſciuia cõſu-
mas. ſꝫ vt ĩ elemoſynas expẽdas. Quar-
to hereditas tpalis ꝑcipitur iure matri-
monij. et ſic vir hereditabit bona vxoris ⁊
econuerſo. quia ſicut ſunt vna caro. ſic int̃
ipſos debet eſſe mutua poſſeſſio. Sic ſpũa
liter ꝟgines iure matrimonij poſſident ce-
leſtem hereditatem. quia ipſe ſunt ſponſe
chriſti. Vñ chriſtus noĩatur ſponſus ꝟgi-
num. Ex his pꝫ q̧ ꝟgines ſunt regine re-
gni celeſtis. Nã q̃cunq̧ ſponſa habet re-
gem francie ꝑ ſponſo. illa regina frãcie vo
catur. Sic et ꝟgo q̃ habet chriſtũ ꝑ ſpõſo
regina regni celeſtis vocat̃. p̃s. Aſtitit re-
gina a dextris tuis. Quinto hereditas
tẽpalis poſſidetur iure belli. vt cum quis
cum gladio reacquirit hereditatem ſuam

perditam. Sic ſpũaliter qui fortiter reſi-
ſtũt temptationib9 et vincunt diabolum ·
carnẽ et mundũ · tales poſſidebũt heredita
tem celeſtẽ iure belli. Vñ Apl's · Nemo co
ronabit' niſi q̃ legitĩe certauerit. Vñ Job
vij. Militia ẽ vita hoĩs ſup terrã. Sex-
to q̃s reacquirit hereditatẽ ſuã p iuſtã q̃-
rimoniã corã iudice. Sic ſpũaliter pctõr
acq̃rit p penitentiã cũ cõfitet' pctã ſua cõ-
feſſori · i · iudici ſpũali et ſubit penitentiam
Vñ dĩ in decre. Cõfeſſio a morte liberat ·
padiſum aperit · ſpem ſaluandi tribuit · de
pe · diſ · j · Ecce. Septimo ex cauſa ado-
ptionis vt cũ q̃s gñis aliquẽ adoptat ⁊ cõ-
ſtituit ſibi heredẽ · Sic ſpũalit' illi q̃ ĩ ago-
ne cõterũtũr et penitẽt · gñis cõſtituunt' he
redes regni · q2 non pmeruerunt. Vñ ps.
Pro nihilo habuerũt terrã deſiderabilẽ

De animabus. Sermo · clx.

Anima mea
turbata eſt valde · ps vj.
Ex q̃ hodie pagit' dies et
cõmẽoratio omniuʒ aĩaꝝ
fideliũ in purgatorio exñtiũ · tũc in pñti
A ſmone aliqua ſũt notãda. Primo q͂
quadruplices aĩe pñt dicere q͂ ſunt valde
turbate. Prime ſunt aĩe dãnate ĩ infer
no quib9 nulla eſt redẽptio. Vñ Greg · xi
moral'. Nequaq̃ mĩa pcẽtis liberat q̃s ſel'
in locis penalib9 iuſticia iudicãtis dãnat.
Nec etiã p talib9 aĩab9 dãnatis ẽ orãduʒ
Aug9. Si ſcirem prẽm meũ in inferno · nõ
plus orarẽ p eo q̃ p diabolo · imo ſi oĩes
ſancti in celo · et oĩes hoĩes in mũdo pro
vna aĩa dãnata orarẽt · nihil eam iuuaret
Ratio huius eſt · q2 eſt extra terminũ mĩe
poſita. Vñ dĩ Luc · xvj. Inter nos ⁊ vos
chaos magnũ firmatũ eſt · vt qui volunt
hinc tranſire ad vos non pñt · neq̃ inde
huc tranſmeare ⁊c. Vñ etiã dĩ Hiere · xv
Viuit' dñs ſi ſteterit moyſes ⁊ ſamuel co
ram me non erit aĩa mea ad pplm iſtũ · eie-
ci enĩ vos a facie mea. Secunde aĩme
ſunt pueroꝝ in lymbo exñtiũ q̃ ſine baptiſ
mo deceſſerũt. et tales pueri nõ patiuntur
penã ſenſus · ſ3 hñt penã damni · ⁊ p talib9

pueris etiã nõ eſt orandum. Tertie ſunt
aĩe adhuc ĩ corpib9 humanis exñtes · que
etiam ſunt turbate · q2 finẽ ſuum neſciunt ·
Eccs · ix. Neſcit hõ an odio vel amore di-
gnus ſit. Inſup neſciũt poſtq̃ a corpib9 re
cedũt vbi p̃ma nocte pmanebũt. Quar
te ſunt aĩe in purgatorio exñtes · q̃ ſũt tur
bate pp̃ter acerbitatẽ pene. Vñ Aug9 · in
ſmone de igne purgatorij dicit ſic. Ignis
purgatorius et ſi nõ ſit etern9 · miro tamen
modo grauis eſt · ſupat enĩ omnẽ penã quã
hõ vnq̃ paſſus eſt vel pati poſſet ĩ hac vi-
ta. Unde legit' de acerbitate ei9 q͂ ſi aĩa B
arſerit ibi triginta ãnis · et ſi veniret angel9
dei et diceret ei · optio tibi dat' · an adhuc
vnam ſolam dieʒ puniri velis · vel ſi velis
redire ad corp9 · et illũ dieʒ q̃ adhuc reſtat
ſoluere in corpe · tũc talis tua debet eſſe pe
nitentia · q͂ tu debes viuere ĩ corpe adhuc
centũ annis · et terra quaʒ calcabis ferreis
clauis debet eſſe plena q̃ pedes tuos pene
trabunt · et ſubcinericiũ panẽ comedes · et
fel cum aceto mixtũ bibes · et veſtimentum
de pilis cameloꝝ indues · ⁊ in terra iacebis
et durũ lapidẽ p cuſſino ſub capite habeb
Adhuc illa aĩa libentius eligeret redire ad
corpus et talẽ penitẽtiã facere · et illã cẽtũ
annis ſuſtinere · q̃ p vnã dieʒ in purgato
rio manere. Vñ dĩ in decre. Igni purga-
torio nulla pena eſt compabilis · diſ · xxv.
Qui in aliud. Vñ Aug9 · dicit · Fr̃es cha-
riſſimi ille ignis purgatori9 et ſi nõ ſit eter-
nus · durior tñ eſt q̃ quicq̃ in h' ſeculo pe-
narum poſſit vel cogitari · vel videri · vl' ſẽ-
tiri. Beatus Thomas dicit · q͂ ignis pur-
gatorij et ignis ĩferni vn9 eſt · quo ad acer-
bitatẽ · ſ3 differũt in h' q͂ ignis purgatorij ẽ
tranſitori9 · ignis aũo infernalis eſt ppetu9
Et Aug9 dicit · Q2 ignis noſter eſt tanquã
ignis depict9 reſpectu ignis inferni. Et p-
pter hanc extenſiuã acerbitateʒ eius · breue
tempus videt' tã longũ in purgatorio ar-
dentib9. Unde legit' exemplũ de duo- C
bus fr̃ibus religioſis qui ſe mutuo in vita
fideliter dilexerunt · et multo tempe ſimul
deuote deo ſeruierunt. Et tandem conti-
git vnum ex illis infirmari vſq̃ ad mortẽ

Qui cum ſic in tali ḡui infirmitate labora
ret venit angel⁹ dn̄i ad eum dicēs ei ſe eſſe
moriturū in breui. Et ꝙ tādiu deberet eſſe
ī purgatorio donec ſibi vna miſſa legeret
et ꝯcito illa miſſa legeret et finiret. tūc li/
berari deberet a purgatorio et euolare ad
celū. Tūc illā viſionē infirm⁹ frater inſinu
auit ſocio ſuo. rogās eū vt ꝯcito moreret
imediate ſibi vnā miſſam legeret. aſtrigēs
eū ꝓpter charitatē ⁊ fidelitatē quā adinui/
cem lōgo tpe habuiſſēt. Qd et ille ſe factu/
rum ꝓmiſit. Sequēti die de mane īfirmus
obijt. et iſte frater īmediate ſe ad miſſā ꝑ/
pauit. et vix lecta miſſa defunct⁹ frī appa/
ruit illi dicēs: O infidelis frater maledicti
onē dei erga me bn̄ meruiſſes. At ille: Et
q̄re h̄? Rn̄dit defunct⁹. q2 rogaui te cū ad
huc viuerē ꝙ īmediate poſt obituꝫ meum
mihi vnā miſſā legeres. h̄ tu infidelis frī iā
q̄ſi ꝑ viginti annos ī magnis penis me tor
queri ꝑmiſiſti. nec tu nec aliq̄s fratꝝ meo/
rum m̄ vnā miſſā in tam lōgo tempe legit
Tūc viuēs rn̄dit: In veritate dico tibi ꝙ
cadauer tuū nōdū ſepultū eſt. et īmediate
poſtꝙ̄ expiraſti me ad miſſam diſpoſui. et
iam ꝓmo finiui. At defunct⁹: O ſi ſic ē tūc
ꝓpter pene acerbitatē viſuꝫ eſt m̄ h̄ breue
ſpaciū tpis q̄ſi viginti annoꝝ fuiſſe. Et tūc
regrabat ſocio ſuo. et ad celum euolauit.
Vn̄ pꝫ ſtulticia eoꝝ q̇ petunt ꝓ purgato
rio. q2 ſi acerbitatē pene ꝓbaſſent nūꝙ̄ ꝓ
purgatorio peterēt. Vn̄ Aug. dicit. Ne/
ſcit q̇d petit q̇ purgatoriū petit. Dicit enī
ꝙ pena in purgatorio tādiu ꝙ oculus pōt
claudi et aperiri. ḡuior eſt ꝙ̄ illa pena quā
ſuſtinuit beat⁹ Laurēti⁹ ī craticula. Vn̄
legit de Alberto magno. q̇ elegit ſibi decē
dies ī purgatorio eē. ⁊ poſtmodū apparuit
cuidā ſuo dilecto dicēs: O q̊t mille annis
arſi ī illo igne. Et addidit: Stulte feci eli/
gendo m̄ purgatoriū. Nō enī debet petere
vt de⁹ eū ꝑſeruet ab igne infernali. q2 vix
q̇s tam ꝑfect⁹ ē q̇n oporteat eū ꝑ aliq̊t di/
es in purgatorio puniri. q2 oportet hoīem
eſſe ſine omni macula. ſicē poſt ſuſceptionē
baptiſmi fuit. anteꝙ̄ faciē dei videbit ī ce
lo. Vn̄ Hūbert⁹. Nunꝙ̄ enī a q̊cūꝙ̄ fa/
cies dei videbitur donec ꝑ penā venialiū
pctōꝝ quadrās minim⁹ ꝑſoluat. Alex. ſu/
per Canq̄. li. iiij. ca. xvj. Aīa q̄ cuꝫ macula
venialis culpe recedit ab ergaſtulo carnis
trāſibit ꝑ ignē purgatorij purgāda anꝙ̄
cōſpectui regi regū ꝑſentet. licet virtutū cla
ritate multa fulgeat. Vn̄ legit in dialogo
Gregorij. Qd Paſcaſius cardinalis tam
deuote et ſancte vixit ꝙ poſt obitū ipſi⁹ q̄/
dam demoniac⁹ tāgēdo feretꝝ ipſi⁹ a de/
monio liberat⁹ eſt. et tn̄ idē poſt obitū pur
gatoriū intrauit ꝓpter electionē duoꝝ pa/
parū q̊ꝝ vni plus adheſit ex q̊dam errore
ꝯ̄uis poſſibile ē h̄ ita viuere ꝙ ſine purga/
torio ſtatim poſt obitū intrabit q̇s celū. ſi/
cut pueri īnocētes. et etiā annoſi hoīes. q̇
ꝑfectā ſāctāꝙ̄ h̄ vitā duxerīt. Secūdo D
ſciendū q̄ q̄ ſint ille aīe q̄ intrāt purgato/
riū. Rn̄detur ꝙ triplices aīe intrabūt pur
gatoriū. Prime ſūt iſte q̄ ſolā ꝯtritionē
habuerūt de peccat̄ in extremis. ⁊ ſic deceſ
ſerūt ſine penitētia ⁊ ſatiſfactiōe. Silr̄ illi
q̇ ſunt ꝯfeſſi in ſanitate corpis. et an̄ com/
pletionē penitētie moriunt. tales totaꝫ ſa
tiſfactionē in purgatorio perſoluēt. Se/
cunde ſunt ille anime q̄ h̄ penitentiam
ſuſceperunt et eam impleuerunt. ſed ſatiſ/
factio ipſis ꝓ peccat̄ iniūcta non fuit ſuffi/
ciens. tales reſiduū ſupplebūt in purgato/
rio. Vn̄ reꝑhenſibiles ſunt iſti hoīes qui
renuunt dictā penitētiam acceptare. cum
tn̄ multo leui⁹ eſt h̄ tpe gr̄e ſatiſfacere. ꝙ̄
in futuro in purgatorio. De h̄ q̄re an̄ ſer/
mone. clvj. D. Tertie ſunt anime que
ſecū portāt peccata venialia. Pro quo
ſciendū ꝙ etiam parua peccata h̄ in ꝑſen/
ti vita non deleta grauiter puniētur in fu/
turo. Vn̄ legitur in vitaſpatꝝ ꝑdicatorū
Qd quidā bonus frater poſt obitū apparu/
it alteri cōfratri dicēs: valde affligor eo ꝙ
vinum puruꝫ alijs lymphantibus bibi vt
poſſem dormire. ſed ora deum pro me fide/
liter. ꝙ ſi feceris cito liberabor. Item le E
gitur ibidem Qd quidam frater fuit ſex di/
ebus in purgatorio pro verbis ſolacij et
corporis recreatione deductis. Simili/
ter legitur ibidem Qd quidam frater in

agone vidit beatã ꝟginez Mariã· et poſt
obitum apparuit alij fratri dicẽs: Rogo
vt denũcies fribꝫ meis ne in obitũ fratruz
ſeclares ad eos intrare ꝑmittãt. Ego enĩ
punitus ſũ· qꝛ in obitu meo ſeclares cõſan-
guineos meos vidi· et eis flentibꝫ carnalit̃
ſuz cõpaſſus. Item q̃ritur ꝑ q̃s puniũt̃
aĩe in purgatorio. Rũdet̃ ſm ſctm̃ Tho·
ꝙ nõ puniũtur ꝑ demões de q̃bꝫ triũphauerunt
h· ſ iuſticia dei punit eas · qꝛ boni
angeli ꝓſentãt eas in purgatoriũ· et qñqꝫ
viſitãt eas vt videãt penas eaꝝ· et eas cõ
ſolẽtur. Sꝫ mali angeli cõcomitãtur eas
vt videant penas eaꝝ· et vt ex viſione eoꝝ
F terreant̃. ¶ Item q̃ritur vtrũ aĩe in pur-
gatorio habeãt aliq̃s ↄſolatiões. Rñdet̃
ꝙ hñt triplicẽ cõſolationẽ. Prima con
ſolatio ẽ ꝙ angeli boni viſitãt eas et cõſo-
lant̃ eas · et indicãt eis ſuffragia q̃ ꝓ ipſis
fiũt a ſuis cõſanguineis vel alijs in h mũ-
do viuẽtibꝫ. Secũda cõſolatio ẽ ꝙ ſũt
certiores de eterna beatitudine. Vñ dicit
ſãct᷒ Tho· Qꝛ aĩe in purgatorio tenẽt me-
dium inter nos in mũdo· et beatos ĩ celo·
qꝛ in celo ẽ certitudo ſine expectatione· ⁊ ĩ
terra expectatio cũ timore. Timor ille ẽ ꝙ
neſcit hõ an odio vel amore dign᷒ ſit. In
purgatorio eſt expectatio cũ ſecuritate· ⁊ ĩ
h ꝓcellũt aĩe in purgatorio nos hoĩes in h
mũdo· qꝛ ipſe ſunt certe de eaꝝ ſalute· ⁊ il-
la certitudo ẽ eis magna cõſolatio. Ter-
tia cõſolatio ẽ ſpes quã hñt ad ſuffragia
ſuoꝝ amicoꝝ et cõſanguineoꝝ et alioꝝ bo
noꝝ hoĩum. Vñ legit̃ exemplũ de duabꝫ
aĩabꝫ· quarũ vna erat in magnis penis· et
tñ leta fuit· eo ꝙ angelus dñi ei intimauerat
ꝙ illa die nat᷒ eſſet puer q̇ eam in ſua
ꝓma miſſa liberaret. Sꝫ alia aĩa erat val-
de triſtis eo ꝙ nullũ ſpeciale ſuffragiũ ha-
beret a quoqꝫ hoĩe· ſ ſolũ ſperabat de ſuf-
fragijs cõmunibꝫ que fiũt pro omnibus.
G Quarto ſciendũ ꝙ q̃ttuor debent nos ĩ
ducere ad ſubueniendũ libent̃ aĩabꝫ. Pri
mum eſt q̃uitas pene· qꝛ aĩe ſunt in maxi-
mis penis· et in maxima paupertate et defe-
fectu. Secũdum qꝛ digne ſunt· qꝛ oẽs
aĩe ĩ purgatorio etiã orabũt ꝓ nob̃ poſtq̃

liberate ſunt. Verbi grã. Si filius alicui᷒
regis in exilio eſſet cõſtitut᷒ nec hrẽt neceſ-
ſitatẽ· ſ pateret̃ magnũ defectũ· et q̇cunqꝫ
illi in eodẽ exilio ſubueniret· qñ rediret ad
patriã illi plen᷒ recõpenſaret. Sic eſt etiã
de aĩabꝫ. Quartum qꝛ ſuffragia q̃ fa-
cimus ꝓ aĩabꝫ nobiſipſis ꝓficiunt· et illa
ſuffragia nobis ꝓmittim᷒. Item q̃ritur
vtrꝫ ſuffragia facta ꝓ defunctis etiã ꝓſunt
facienti. Rñdet̃ ſm ſctm̃ Tho· in iiij· diſ·
xlv. Opus ſuffragij qḋ ꝓ altero fit põt du
pliciter cõſiderari. Vno modo put eſt ex-
piatiuum pene ꝑ modũ cuiuſdã recõpen-
ſationis· et h modo opus ſuffragij eſt eius
ꝓ q̃ fit· et ſic abſoluit eũ a debito pene ſue
ꝓprie. Alio modo põt cõſiderari inquantũ
eſt meritoriũ eterne vite· qḋ habet inq̃tũ
ꝓcedit ex radice charitatis. Et ſm h nõ ſo
lum ꝓdeſt ei ꝓ quo fit· ſ magis facienti. Vñ
ꝑs. Oro mea ĩ ſinu meo cõuertet̃. Et ideo
Damaſ· dicit in ſmõe· de his q̇ in fide dor-
mierũt. Quicũqꝫ ꝓ ꝓximi ſalute agonizat·
primũ ipſe ſibi ꝓdeſt· deinde ꝓximo. Itẽ H
q̃ritur cũ q̃bus ſuffragijs aĩabꝫ ẽ ſubueni-
endũ. Rñdet̃ ꝙ ꝑ oĩa bona opa q̃ ꝓ ipſis
fiunt. Et ſignãter h de quindecĩ ſuffragijs
dicendũ eſt euz q̃bꝫ et cõmuniter ſubuenit̃
aĩabꝫ defũctis. Primo ſubuenit̃ eis cũ
candelis accẽſis· q̃ ad laudẽ dei accẽdunt̃
vt chriſt᷒ q̇ eſt vera lux eas de tenebris eri
piat· et cũ ſua eterna luce illumĩet. Et i ſi-
gnũ huius hoĩ morieti datur cãdela ĩ ma-
num vt ꝑ h deſiderare debem᷒· ꝙ ipſe chri
ſtus q̇ eſt lux mũdi velit lucere huic aĩe per
illam tenebroſã viam ꝑ quã ambulabit.
Silr circa feretrũ vt cõmuniter locant̃ q̃t-
tuor candele accẽſe vt deus ignoſcat huic
homĩ defuncto q̇cquid peccauit cogitati-
one· locutione· ope· et omiſſione. Silr ſa-
cerdos qñ legit miſſã ꝓ defunctis· tũc ſexi-
es ĩ tali miſſa petit vt lux eterna luceat eis
Secundo ſubuenit̃ aĩabꝫ cũ thure accẽ-
ditur· et in h deſiderãdũ eſt vt deus velit
illam aĩaz eripe a fetore purgatorij vbi iã
punit̃. Et ſic fum᷒ aſcẽdit d thure accẽſo·
ſic deuotio nr̃a aſcendere dꝫ in celũ. Vñ
ꝑs. Dirigat̃ dñe ad te oro mea ſic incenſũ

in conſpectu tuo ꝛc. **Tertio** aſpgitur aq̄
bn̄dicta ſup oſſa et ſepulcra mortuoꝝ. ⁊ p
h̄ deſiderandū ē ꝙ ſicut aq̄ extinguit ignē
ſic ardor ignis purgatorij mitigetur huic
aīe mediante roꝛe cęli grē et miſericordię.
Quarto panis et vinū offertur. vt de⁹
velit cibare ⁊ potare illam aīam eſurietē ⁊
ſitientē. **Quinto** oꝛones ad cęlum diri-
gunt ad modū captiuoꝝ q̄ p ſe non poſſūt
ſeipſos p p̄ces ſuas liberare. vt p alioꝛum
p̄ces abſoluātur. et ſignāter p oꝛones ho-
norū hominū et pueroꝝ q̄ inocentiā ſuā
adhuc ſeruauerūt. Exemplū de h̄ q̄re an̄
ſer. xx. M **Sexto** oꝛones fiūt p aīab⁹ vt
a debitis q̄b⁹ apud deū obligati ſūt abſol-
uant. **Septimo** interpellādi ſūt ſancti
vt p aīab⁹ intercedāt. et tales ſunt ſcti nū-
cij q̄ ſunt amici regis omnipotentis. q̄s tunc
mittimus ad regē cęleſtē vt ipſe indulgeat
aīab⁹ illis p q̄b⁹ petim⁹. ꝗ deuote ē implo-
randa v̄go beata Maria. beati ap̄li. mar-
tyres. cōfeſſores cū v̄ginib⁹. et omnes ſcti
dei **Octauo** fiūt p aīab⁹ ieiunia et affli-
ctiones et genuū flectiones. vt ſicut vnum
membꝝ aliqn̄ atterit̄ vel vulnerat̄ vt alte-
rum ſanet̄. vl̄ ſicut in vno mēbꝛo fit minu-
tio vt in alio mēbꝛo ſit ęgritudinis alleui-
atio. ſic et viui poſſunt p defūctis ſatiſface-
re. ſi ſtrenue et pfecte p eis viuis cōpleue-
rint ea q̄ h̄ in terris et ipſi pęnitēdo feciſſe
debuerunt. dūmodo ſaltē pęnitētię ⁊ ſatiſ-
factiones culpis decedētium ſunt pporti-
onatę. Vn̄ dī in decre. Ieiunia viuentiū
ſunt auxilia defunctoꝝ. xiij. q. ij. aīe **No-
no** ſubuenit̄ aīab⁹ cū debita p⁹ ſe relicta
ſoluātur. Vn̄ legit̄ exemplū in li. Apum.
Qꝛ quidā vir nobilis apparuit poſt obitū
famulo ſuo deuoto. hn̄s babata ignita in
manib⁹ et pedib⁹ et ait. ꝙ ſi vxoꝛ ſua ſoluē
vellet fabro debita. valde pdeſſet ſibi pro
alleuiatione pęnę. Et vxoꝛ audiēs h̄. vo-
cauit fabꝝ cōputans ſecum inquātū ſibi
maritus ſuus teneret̄ ſoluere p ſuis labo-
ribus. et facta cōputatione ſoluit totū de-
bitum. Et poſtmodū idē nobilis apparuit
vxoꝛi ſuę ſedēs in balneo ignito vſq; ad
collum ligat⁹ catenis p totū coꝛpus. Cui
dixit vir eius ſolue me. Illa ab initio inci-
piens ſoluit eū. et ſtatim marit⁹ grās egit.
et dixit vxoꝛi. ſic ligat⁹ fuerā in pęna quo-
uſq; ſoluiſti debitum qđ tenebar huic fa-
bꝛo. et ſic ſoluēdo ſoluiſti me a vincul̄ pur-
gatorij. et ad cęlū iā vado. et h̄ dicto eua-
nuit. **Decimo** ſubuenit̄ cū opib⁹ mīę. ſi-
cut famelicos cibādo. ſitiētes potando. ⁊
ſic de alijs. **Undecimo** ſubuenit̄ aīab⁹
teſtamēta cōdita pſoluēdo q̄ poſt ſe reliq̄-
runt. ⁊ dare p aīab⁹ ſuis ſicut oꝛdinauerīt
Duodecimo ſubuenit̄ aīab⁹ cū q̄s pę-
nitentiā ipſis in hac vita iniūctā pro eis ī-
pleret. Nam h̄ ē eis valde vtile vt eo min⁹
haberēt in purgatoꝛio ſoluere. **Et eſt** ſci-
endum ꝙ tria req̄rūtur ad h̄ cum quis aſ-
ſumit ſatiſfactionem pro alio vt ei pficiat
Primo ꝙ hoc fiat autoꝛitate cōfeſſoꝛis.
Secundo ꝙ illę pſonę p quibus hoc faci-
unt. nō poſſint p ſemetipſū pęnitentiā im-
plere. Tertio ꝙ ipſe qui facit pęnitentiam
ſit ī grā et ſine pctō moꝛtali. Ergo ſi q̄s iā
moꝛi deberet. ⁊ ille alteri ſuam pęnitentiā
et ſatiſfactionē cōmitteret. hoc valde ſibi
pdeſſet ꝙ aſſumens ille faceret celerem ex-
peditionē. quia alter eo citius liberaret̄ a
pęnis purgatorij. **Decimotertio** ſbue-
nitur aīabus in hoc ꝙ quis aſſumeret vo-
ta et ſolueret per ipſos in vita iſta pmiſſa
quę neglexiſſent cū bene ſoluere potuiſſēt.
cum etiam de hoc eſſent contriti et confeſſi
in agone moꝛtis. Unde dī in decre. Sā-
ctius eſt nō vouere q̄ȝ votum pro poſſe nō
pficere. xij. q. j. Scim⁹. **Decimoquar-
to** ſubuenitur animab⁹. quādo q̄s igno-
ſcit iniurias et offenſas q̄bus eum offende-
runt. et oꝛat p ipſis vt deus eis ignoſcat.
Decimoquinto ſubuenit̄ animabus K
cū celebꝛatione miſſaꝝ. et h̄ eſt maximum
et pncipaliſſimū ſuffragium aīaꝝ. Unde
legitur in vitaſpatꝝ. Qꝛ quidam pater oꝛ-
dinis p̄dicatoꝝ quondam prioꝛ prouinci-
alis in terra ſancta. humilis. grōſus. ⁊ de-
uotus. ſępe poſt matutinas hoꝛas oꝛans ī
eccleſia fratrū. Cumq; eleuaſſet oculos ver-
ſus lampadem choꝛi. vidit vmbꝛam quaſi
vnius fratris ſtantis in habitu ſoꝛdido ⁊

nigro. Cūq̧ quereret ab eo q̇s esset. Rñ‑
dit. Ego ſum fr̄ talis q̇ nuꝑ obijt. et viuēs
ſpeciali tibi fui dilectione astrict⁹. et q̄rēte
ab eo fr̄e quō ſibi eſſet. Rñdit male et du‑
re. q2 in duriſſima pena de deo eſſe ꝑ vigin‑
ti annos. Cūq̧ ab eo q̄reret q̄re tamdiu ⁊
tam dure deberet puniri qui tam religioſe
deuote et feruēter vixiſſet: Rñdit nō que‑
ras h̄. q2 ſm iudiciū altiſſimi qḋ eq̇ſſimuȝ
eſt bñ h̄ ꝓmerui. Sȝ rogo te vt mihi ſub‑
uenias. q̇ h̄ ꝓ virib9 ſuis facturū ſe rñdit.
Cūq̧ dies illuxiſſet cepit dict⁹ frater ꝓ de‑
functo offerre deo hoſtiā. Cūq̧ iaȝ ꝯſecra‑
tā hoſtiā poſt eleuationeȝ in manib9 hr̄et.
cepit rogare deū quaſi ſb̄ his ꝟbis dicēs:
Dñe ieſu chriſte. ſi ſoldan⁹ q̇ eſt rex paga‑
norum teneret vnū captiuū in vinculis. et
camerarius ei viginti annis ſuiuiſſet. et ꝓ
ſuitio ſuo dictū captiuū peteret ſibi dari.
ſoldan⁹ de facili nō negaret. dñe nō eſto
durior ſarraceno ſoldano. camerari⁹ ego
ſum tuus et ſuiui tibi ꝑ multos annos. et
tenes iſtum fr̄em meū dilectū in vincul' ca‑
ptiuū. ꝓ ſuitio meo peto te eū mihi dari a
clemētia tua. Cū diu iſta ꝟba cum lachry‑
mis nō tantū ſemel. ſ3 pluries dixiſſet. poſt
multas lachrymas miſſaȝ finiuit. Sequē‑
ti eñi nocte ſtans in orōne poſt matutinas
p̄dictuȝ fr̄em vidit ſtātē ante ſe in habitu
candido. et q̇ſiuit ab eo quis eſſet. Rñdit
ego ſum ille frater q̇ apparui tibi heri. et
q2 petiuiſti me a dño. dat⁹ ſum tibi et libe‑
ratus de grā dei ab om̄i pena purgatorij.
et vado nūc ad ſocietatē beatoꝝ et ſtatim
L diſparuit ¶ Item legit' ꝙ q̇daȝ nobilis
in obitu ſuo miſit filium ſuū ad papam q̇
erat auūculus ſu⁹ vt inſinuaret ſibi obitū
ei⁹. et fili⁹ quadrageſima die venit ad pa‑
pam. et papa hō deuotus ſequenti die ce‑
lebrauit miſſam ꝓ aīa auunculi ſui. et fini‑
ta miſſa apparuit ei auunculus ſu⁹ dicēs:
ꝙ quadraginta annis eſſe debuerat ī pur‑
gatorio. et ꝓpter ſolam illam miſſam iā ex
toto liberat⁹ eſſet. Et ſic patet ex p̄dictiſ
duob9 exemplis ꝙ maximū et p̄ncipaliſſi‑
mum ſuffragiuȝ q̇ ſubuenit' aīabus ē cele‑
M bratio miſſaꝝ ¶ Item q̄ritur vtꝝ miſſa

ꝓ defunctis plus valeat defuncto q̄ȝ alia
miſſa. Rñdet' ſm ſctm̄ Tho. in iiij. diſ. xxv
In officio miſſe nō ſolū eſt ſacrificiuȝ. ſed
etiā ibi ſunt orōnes. et ideo ſuffragiū miſ‑
ſe cōtinet duo. ſ. orōnes et ſacrificiū. q̄ȝtū
ḡ ex ꝑte ſacrificij oblati de q̇cūq̧ dicatur
miſſa equaliter ꝓdeſt defuncto. et eſt p̄ci‑
puum qḋ fit in miſſa. Sȝ ex ꝑte orōnum
magis ꝓdeſt miſſa ꝓ defunctis in qua ſūt
orōnes ad h̄ determīate. tñ iſte defunct⁹ re‑
cōpenſari pōt ꝑ maiorē deuotionē ei⁹ q̇ di‑
cit miſſam aliā. vel eius q̇ facit dici. vel ꝑ i‑
terceſſionē illi⁹ ſancti cui⁹ ſuffragiū implo‑
ratur ¶ Item q̄rit' etiā vtrū miſſa debe‑ N
at celebrari ꝓ ꝑuulis defunctis. Rñdetur
ſm ſctm̄ Tho. diſ. xiij. Pro ꝑuulis defun‑
ctis ⁊ baptiçatis miſſaꝝ ſolēnia celebrant'
non q2 eis ꝓſunt ad remiſſionē alicui⁹ cul‑
pe vl' augmentū glie. ſ3 ꝓpter alias orōnes
et ꝓpter ſolatiū viuoꝝ. ad oſtendēdū ꝑuu‑
los ad vnitatē myſtici corꝑis xp̄i ꝑtinere.
dum idē mod⁹ obſequiaꝝ ſuatur ī ipſis
vt in alijs. et etiā ad cōmendandū redem‑
ptionis myſteriū qḋ in h̄ ſacro cōmēorat'
ꝑ qḋ ꝑuuli ſine ꝓprio merito ſalutem eter‑
nam cōſequūtur. Tamen eſt ſciendū ꝙ
ſm Pe. de pal. ſuꝑ iiij. li. ſententiaꝝ. vbi
dicit. Si miſſa dicat' pro ꝑuulis. tunc orō
debet fieri pro oīb9 defunctis vel ꝓ alijs.
Silr orōnes et oblationes ad alios defū‑
ctos referende ſunt. Item q̄rit' vtrū ſuf‑
fragia pro aliq̇ ſpēaliter facta proſūt etiā
alijs. Rñdet' ſm ſctm̄ Tho. cū ſuffragium
ſit ꝟtutis finite dirigetur ꝑ intentioneȝ fa‑
cientis quo voluerit. ſi ſic valet illi pro q̇
fit q̄ȝtum ad liberationeȝ pene. tamē q̄ȝtū
ad cōgratulationem et internam conſola‑
tionem ſm ꝙ vn⁹ in charitate exiſtens de
bonis alterius cōgaudet. ⁊ ſic ſuffragia fa‑
cta ꝓ vno etiam valet omnib9 in purgato‑
rio exñtib9. et plus illi qui in maiori chari‑
tate eſt. Vñ patet ꝙ quandocūq̧ aliquis
aliqḋ ſuffragiū facit pro aīa patris vl' ma‑
tris vel alicuius conſanguinei vel alterius
hominis. de hoc gaudent omnes anime in
purgatorio exñtes. Item q̄ritur vtꝝ ſuf‑
fragia facta per malum hominem proſint

defūctis. Rñdetur ꝙ talia ſuffragia fieri pñt dupliciter. Uno modo vt ꝑ miniſtꝝ publicū dei vel toti⁹ eccl'ie. ſic eſt ſacerdos q̇ celebrat miſſā et exeq̇as mortuoꝝ in ecclesia. tūc ſuffragia talis ſacerdotiſ q̄zuis ſit pctōꝛ ꝓſunt defūctis. Secūdo mō ſuffragia fiūt ꝑ malum hominē. et h̄ ex ꝓprio motu. et talia nō ꝓſunt aīab⁹. Vñ dī in decre. Peccatis inuolut⁹ ꝓ alijs oꝛare nō pōt. j. q. j. fertur. §. vulnerato. Eſt tñ ſciēdum ꝙ ſi malus hō daret elemoſynā pauperi. tūc ꝑ accidens in q̄ntū ꝑ elemoſynaꝫ pauꝑ ille bon⁹ hō exiſtens excitaret̄ ad oꝛandum ꝓ aīa alicui⁹ ꝓ qua daret̄ bñ illi aīe ꝓdeſſet. Oꝛ aūt oꝛōnes maloꝝ nō ꝓſūt defunctis. q̄re vnū exemplū ſuꝑ ſer. xcij. D. Ultimo q̄ritur ď quib⁹ hoīb⁹ cōq̄rūtur aīe defūcte. Rñdet̄ ꝙ de q̄ttuoꝛ generib⁹ hominū cōq̄runt̄. Primo de his q̄bus h̄ fidelitatē et charitatē et bñficia exhibuerūt. et iam tandē ipſi eis nō refundūt. ꝑs. Obliti ſūt bñfactoꝝ eius. Et eſt magna īgratitudo et ꝯtra rōnem humanā obliuiſci et nō regr̄ari bñfactoꝛib⁹. Vñ Ariſ. v. eth. Opoꝛtet regr̄ari ei q̇ gr̄am fecit. Sed defunctis alio modo non poſſum⁹ regr̄ari niſi ꝑ ſuffragia q̄ ꝓ ipſis facim⁹. Secundo defūcti cōq̄runt̄ de heredib⁹ ſuis qui bona eoꝝ q̄ cū laboꝛib⁹ ſuis acquiſierunt ꝑſſident. et ipſis non ſubueniūt. ſic filij et filie ⁊ cōſanguinei q̇ poſſidēt bona anteceſſoꝛum ſuoꝝ. et inde pulcras veſtes et eq̄s palcros emūt. et domus magnas edificāt et in gula et cum ſuperbia et cum luxuria illa bona cōſumūt. Silr̄ et vxoꝛ q̄ alium maritū duxit. et breuiter omnes q̇ hereditant bona defunctoꝝ tenentur ſubuenire ipſis a quib⁹ habent illa bona. Qď ſi non fecerint. tūc ipſe aīe ꝯquerūtur de ipſis dicentes illud Job. xix. Quare me ꝑſeq̄mī ſicut deus et carnibus meis ſaturamini? Tertio cōq̄rūtur de teſtatoꝛib⁹. q̇ nō expediūt teſtamēta ipſis cōmiſſa. ſꝫ ꝓlongāt et ꝓtrahunt de die in diē. Et h̄ eſt ꝯ charitatem et fidelitatē. qꝛ ſm̄ btm̄ Tho. Aīe carēt interim illo ſbleuamīe qď eis deberet fieri de teſtamento illo ſi debito tp̄e expeditum fuiſſet. Vñ dī in decre. In teſtamentis decedentiū vltima volūtas teſtātiſ ē obſuāda. xiij. q. ij. c. vlt̄. Nam tales q̇ defraudāt defūctos in teſtamentiſ exequēdis. ꝑ h̄ etiā deū ḡuiter offendunt. ⁊ nūq̄ꝫ etiā ḡuiter puniūtur tā h̄ q̄ꝫ ī futuro. Vñ legit̄ ꝙ q̇dam miles in bello karoli magni cū mauris pugnatur⁹ rogauit cognatum ſuū. vt ſi in bello moreretur equū ſuū venderet et pauꝑib⁹ p̄cium daret. Quo mortuo cū equus ſibi nimiū placeret eū ſibi retinuit. et poſt modicū tēpus defūct⁹ ille ei tanq̄ꝫ ſol refulgēs apparuit dicēs: Cognate bñ ꝑ octo dies feciſti me ḡuiter pati ꝓpt̄ equū. cui⁹ p̄ciuꝫ vt dixerā pauꝑib⁹ nō dediſti. ſed non impune feres. Hodie enī ferent aīam tuā in infernum diaboli. et ego purgatus vado ad regnū dei. et ecce ſubito in aere auditus ē clamoꝛ velut leonū vrſoꝝ et lupoꝝ. et ipſum de medio abſtulerūt. Item de talib⁹ q̇ defraudāt aīas dicit decretū. Debita ſuffragia ꝓ moꝛtuis nō reddentes. fures ſūt ⁊ ſacrilegi ⁊ excōmunicādi. xiij. q. ij. Qui oblationes. Quarto cōqueruntur de ſacerdotib⁹ et religioſis ⁊ pauꝑib⁹. q̇ elemoſynas defunctoꝛum recipiunt et ꝓ ipſis fideliter nō oꝛāt. Similit̄ ſacerdotes qui habent p̄bendas et altaria. Similiter et religioſi q̇ poſſident monaſteria cum bonis appꝛopꝛiatis ipſis monaſterijs. et non fideliter oꝛant pro animab⁹ ill' a quib⁹ talia habent. Nam omnes homines qui de elemoſynis viuūt. magiſ debent eſſe deuoti. ⁊ in oꝛonibus aſſidui. quia nō ſolum dñt oꝛare ꝓ ſeipſis. ſed etiam ꝓ viuis et defunctis. quoꝝ elemoſynis ſuſtentātur. Vñ dī in decre. Receptoꝛes elemoſynarum plus debent oꝛare. x. q. j. Quia. Nec aliq̇s qui de laboꝛib⁹ poteſt ſe nutrire debet elemoſynas recipe. ſed debiles. īfirmi. pauꝑes. et inualidi. Vñ dī ī decre. Impotentib⁹ ad laboꝛanduꝫ tantūmodo danda eſt elemoſyna. xxxj. q. j. Quomō.

Exemplum de his q̇ recipiūt elemoſynas et non oꝛant fideliter pro animabus.

Legit̄ in dialogo ceſarij. Oꝛ quidam peregrinus in villa quadam moꝛiens. veſtem

ſuam ſacerdoti legauit·et aīam ſuā illi cō/
mendauit. Quā veſtē ſacerdos accepit·ſ
de aīa (ſicut ꝓh dolor hodie multi faciūt)
modicū curauit. Non multo poſt idem ſa
cerdos in ordine ciſtercienſi nouicꝰ factuſ
eſt. Nocte vero quadā ī dormitorio dormi/
ens·raptꝰ eſt ad loca penaꝝ· vbi magnus
erat clamor et tumultꝰ·gemitꝰ et planctus
et diaboli tollētes eandē veſtē in fetidam
atqꝫ bulliētē lixiuiā intinxerūt · de qua cū
collū ſacerdotis ꝑcuſſiſſēt·ille excitatꝰ for/
titer in dormitorio clamauit·adiuuate ad
iuuate. Quē cū fratres cū ſigno crucis cō/
peſcerent·ait· En morior·en incēdor. Tūc
ſurgētes inuenerūt caput eiꝰ totū exuſtū ·
ſic ꝙ ad infirmatoriū portauerūt eū ſemi/
uiuū·qui poſtmoduꝫ tn̄ cōualuit·⁊ fidelit̄
R ꝓ aīabꝫ ſibi cōmendatis orauit ¶ Item
ſciendū ꝙ fideliter debemꝰ aīabꝫ ſubueni/
re·qꝛ plures aīe ꝑ lōgū tēpus in purgato/
rio arſerūt ·et plures ibi adhuc diu arde/
bunt. Nā legit̄ in vno exemplo· ꝙ quedā
aīa apparuit cuidā hoī dicens ſe eſſe depu
tatam penis purgatorij vſqꝫ ad diem iu/
dicij· niſi ſuffragijs bonoꝝ hominuꝫ iuua/
ret. Silr̄ legit̄ ī q̄dā ſermōe· ꝙ quedā aīe
a tpe chriſti in purgatorio fuerūt et fortaſ
ſe adhuc ſunt. Quare aūt tamdiu alique
aīe puniātur· et quō alique citius liberāt̄
cum eis ſuffragijs ſubuenit̄· hoc quere aū
ſermone clvj · D.

¶ De beata virgine Maria
¶ Sermo clxi·

Beatam me di/
cent oēs generationes. Luc· vi·
Johēs de ſancto geminiano di/
cit. Sol non mittit radios ſuos ſup ter/
ram niſi ꝑ aerem trāſeūdo. Cuius ratio ē·
qꝛ aer eſt terre ꝓpinquior ipſo ſole. Sic re/
uera ſol iuſticie chriſtus dn̄s deus noſter
non mittit radios ſue grē niſi ꝑ virginem
glo̅ſam. cuꝫ incompabiliter ꝓpinquior ſit
omni creatura ipſo deo. Igit̄ ad matrem
grē recurramꝰ et ipſam ſalutemꝰ. Ex q̄ ho
die feſtuꝫ natiuitatꝭ beate Marie vginis
celebramꝰ· tūc nos gaudere et exultare de/
bemus cū angelis. Vn̄ canit̄ hodie in itro
itu miſſe. Gaudeamꝰ oēs ī d·diē f·ce·ī ho
nore vginis Marie d cuꝰ. N·gau·an·zc
Vn̄ ſi iuſtꝰ es gaude. Quia ex illa cuꝰ S
feſtū hodie celebramꝰ ortꝰ eſt ſol iuſticie·
qꝛ eſt dator et augmētator grē. Si capti/
uus duceris aliq̄ pctō · vel ſi ꝑmeris aliq̄
ſui tēptatiōe·cōfortare ⁊ alacriter celebra
feſtū· N· vginis Marie·qꝛ eiꝰ filius factꝰ
eſt nob redēptio. Vn̄ Apl̄s. Qui eſt nob
factꝰ a deo iuſtificatio et redēptio. Si ſa/
nus es·ſalutis tue autorē in ea venerare·
cuꝰ ipſa mr̄ eſt. Si impiꝰ noli deſpare·ſed
matrē mīe int̄pella. Ecce enī filiꝰ eiꝰ ꝑ fidē
iuſtificat impiū. Oēs igit̄ in cōi letem̄·qui
cūqꝫ meritis ipſiꝰ adiuuari depoſcimꝰ. Nā
ipſa eſt quā beatā dicent oēs generatiōes
Vn̄ Bern̄. Ad Mariā ſicut ad mediū re
ſpiciūt·et q̄ in celo habitāt· et q̄ habitāt ī
inferno·i·in purgatorio·et q̄ nos ꝑceſſert
et nos q̄ ſumꝰ·et q̄ nos ſequūt̄· et nati na/
toꝝ qui naſcent̄ ab illis. Illi q̄ ſunt in celo
vt relatirēt̄· et q̄ ī inferno vt eripiant̄·⁊ q̄
ꝑceſſerūt vt ꝓphete fideles inueniant̄·q̄ ſe/
quunt̄ vt glificent̄. Ideo beataꝫ te dicent
oēs generatiōes· q̄ oībus generatiōibꝫ vi/
tam et gliam genuiſti. In te enī angeli le/
ticiā·iuſti grām·pctōres veniā inueniūt in
eternū. Ergo merito beataꝫ eā dicent oēs
generatiōes. Nā merito beata vgo Ma
ria ab oībꝫ hominibꝫ in mūdo viuentibꝫ ve/
neranda et honorāda eſt·qꝛ a chriſto filio
eiꝰ donata eſt in matrē oībꝫ hoībꝫ· vt ipſis
in omnibus neceſſitatibꝫ ſubueniat. Circa
cuius adiutoriū in ꝑſenti ſmone q̄nqꝫ ſūt
dicenda· Primo q̄ꝫ efficaciter beata vgo
Maria nos adiuuat. Secūdo vn̄ hoc ha
beat ꝙ tam potēs eſt. Tertio qualiter nos
adiuuat. Quarto ꝓpt̄ q̄d adiuuat. Qui/
to exemplū· Quantum ad ꝑmum no/ T
tandū·ꝙ beata vgo nos efficaciter adiu/
uat·qꝛ pōt·ſcit·et vult· Ipſa enī adiuuare
pōt·qꝛ eſt mr̄ omīpotētie. Vn̄ Bern̄· Da
ta eſt tibi omīs ptās in celo et in terra · vt
omīa q̄cunqꝫ volueris valeas impetrare.
Itē habet adiuuādi ſapiāꝫ · qꝛ cognoſcit
defectus noſtros ⁊ neceſſitates nr̄as ·ergo

dicitur mater ſapiẽtie et agnitionis. Vñ Ecc· xxiiij. Ego mater pulcre dilectionis timoris et agnitionis· et ſancte ſpei. Item habet adiuuãdi velle· qꝛ ẽ mr̃ miẽ et bonitatis. Sciendũ ꝙ magnitudo miẽ virginis Marie oñditur in h· ꝙ eiꝰ miſericordia ꝑcellit omniũ ſanctoꝝ miſericordiam in celo viuentiũ. Vñ aſſimilatˀ oliue cãpi q̃ eſt oĩbꝰ patẽs atqꝫ cõmunis. Ecc· xxiiij. Quaſi oliua ſpecioſa in cãpis. Nã oĩbus ꝑſonis miſeretˀ· nobilibꝰ· ignobilibꝰ· ſanis· infirmis· diuitibꝰ et paupibꝰ· iuſtis et iniuſtis· iuuenibꝰ et antiq̃s. Item oĩbus morbis et infirmitatibꝰ ſubuenit· ſi ꝓ honore dei eſt vt liberetur ab illis. Item ſciendũ ꝙ ſancti non iuuãt hominẽ niſi inquãtũ deo placet· et ſaluti ipſius hoĩs expediẽs eſt· Ergo credere diffinitiue· vt q̇ honorat illum ſanctum· vel qui h facit· vel q̇ hoc dimittit in honorem ipſius ſancti· ꝙ ſibi hoc cõtingat vel hoc eueniat· eſt erroneũ· quia forte voluntas dei eſt vt non libereris a tali infirmitate vel tribulatiõe vel neceſſitate. Et ſancti non orant ꝓ nobis niſi in q̃ntum cognoſcũt deũ velle eos exaudire· qꝛ forte talis infirmitas vel neceſſitas vl' paupertas eſt tibi cauſa ſalutis· et preſeruat te a peccatiſ· aut forte deus ex miſericordia ſua vult in te puniri in ꝑſenti peccata tua· q̃ h vel ſcienter vel ignoranter cõmiſiſti. Aut ꝑ has tribulationes augere meritum tuum qd cõſequeris in futuro. Vñ dicit Hugo· iij· li· de aĩa. Quoſdã ꝑſciens deꝰ multũ peccare poſſe· flagellat eos infirmitate corꝑis· ne peccẽt· vt eis vtilius ſit frãgi languoribꝰ ad ſalutẽ q̃ꝫ remanere incolumes ad damnationẽ. Vñ etiã Augꝰ· in li· de ciui· dei. Deus cum aduerſis rebꝰ exagitat· aut merita examinat· aut peccata caſtigat· aut mercedẽ mihi eternã ꝓ toleratis malis tꝑalibus ꝑuat. Ergo cũ puer tuus infirmatur· vel aliquẽ defectum habet· et tu implores et inuocas patrociniũ et ſubſidiũ alicuius ſancti· cõmittere h debes deo et illi ſancto vtrũ expediat· et non diffinitiue tenere nec credere· ſi h vel h feceris ꝙ puer tuus ꝓpter h liberabitˀ· quia forte cũ peccatis tuis demeruiſti ꝙ deꝰ te punit in puero tuo vt per has tribulationes et occupationes quas habes cum puero tuo· peccata tua cognoſcas· et ſic cũ cõtritione deum inuoces et merearis remiſſionem peccatoꝝ· et tñ nihilominꝰ ſancti honorandi et inuocandi ſunt cum magna fiducia· qꝛ meruerũt h apud deum ꝙ poſſũt nobis ſubuenire in noſtris neceſſitatibus. Item magnitudo miſericordie virginis Marie oſtenditˀ ꝑ alijs ſanctis in h ꝙ iuuat in omnibꝰ locis in mari· in terra· in cãpo· in domo· in lecto. Item in omnibꝰ temporibꝰ die noctuqꝫ· de mane· de ſero· in iuuentute· in ſenectute· et ſic de alijs. Unde etiam Berñ. Uirgo beata omnibꝰ veniã petentibꝰ miſericordie ſinũ aperit· reis obtinet veniam· egris medelam· puſillis corde robur· afflictis cõſolationẽ· periclitantibus adiutoriũ et liberationẽ. Vñ etiam Chryſo. O dulcis vgo· non eſt fas te poſſe illum deſerere· qui ſpem ſuam fiducialiter in te ponit. Ex his patet magnitudo miſericordie vginis Marie.

¶ Quantum V ad ſecundũ q̃ritur· vñ Maria h habeat ꝙ tam potẽs eſt tam in celo q̃ꝫ i terris? Reſpondetur ꝙ h habet ex triplici iure et ratione. Et h patet ex eo q̇ quis pōt apud aliquem regem terrenũ habere magnũ poſſe· aut rõne· ſ· parentele· aut rõne grẽ inuẽte apud illum regẽ· aut rõne beneficij qd exhibuit illi regi. Ita triplici rõne beata virgo Maria apud regẽ celeſtẽ obtinuit magnum poſſe. Primo rõne parentele· qꝛ eſt mater regis eterni. Et ideo merito habet magnũ poſſe tanq̃ꝫ mater regis celeſtis. Et h ſignatũ eſt iij· li· Reg· ij· c· vbi dixit Salomon berſabee matri ſue. Pete mr̃ mea· neqꝫ eñi fas eſt vt auertam faciẽ meã a te. Secũdo habet magnũ poſſe ratiõe grẽ inuente. Vñ dixit ei angelus in annũciatione: Inueniſti eñi grãm apud deum. Et non tm̃ inuenit apud deũ grãm· h etiã apud totũ mundũ. Vñ Berñ. Bene maria dĩ gratia plena· qꝛ deo angelis et hoĩbꝰ ẽ grata. Deo ꝑ humilitatẽ· angelis ꝑ virginitatẽ· hominibꝰ ꝑ fecunditatẽ. Tantam

gratiam apud dominũ inuenit · ꝙ eaz ab
eterno ſibi in matrẽ elegit. Itẽ tantã grãz
inuenit ꝙ omnes petitiones eius exaudit ·
Vñ · iij · li · Reg · xix · c · dixit Salomon ma
tri ſue. Omne qd petieris a me impetrabiſ
Tertio habet magnũ poſſe rõne meriti:
qꝛ ipſa ſup omnes puras creaturas meri
x ta cumulauit ¶ Pro quo ſciendũ ꝙ me
rita beate virginis Marie ſũt nobilia · ma
gna · et multa. Primo dico ꝙ ſunt nobi
lia ꝓpter ĩmediationẽ. Nam opa miſeri
cordie q̃ nos tenemur paupib' exhibere ·
ipſa ĩmediate in ipſum deũ exercebat. Ip
ſa enĩ eum lacte ſuo pauit · hoſpitio vteri
ſui hoſpitauit · veſtiuit euz humanitate · ſ ·
corpe · qd de puriſſimo ſanguĩe eius factũ
eſt opatione ſpũſſancti · pendentẽ in cruce
tanq̃ in carcere poſitũ eum viſitauit · quia
iuxta crucẽ ſtetit et ſepulture ei' interfuit ·
ſic ꝙ opa miſericordie q̃ nos paupib' ex
hibemus · ipſa q̇dem ĩmediate in ipſũ deũ
exercebat Ergo eius merita ſunt nobilio
ra meritis noſtris. Secundo fuerũt ei'
merita magna ꝓpter duplicatã opationẽ ·
qꝛ ſimul et ſemel cõtemplationẽ et actio
nem exercebat. Naz in eo ꝙ nutriuit Je
ſum neceſſaria corpis miniſtrando · in hoc
etiã ipſa intẽdit deo · eius diuinitatẽ ſub
limiter cõtemplando. Tertio eius meri
ta fuerũt multa ꝓpter cõtinuationẽ · quia
ſine ceſſatione meruit et merita cumulauit
y Sed diceres quõ ſemp meruit · nõne
qñq̃ comedit ꝛ bibit et dormiuit? Reſpõ
deo ꝙ oĩa illa neceſſaria corpis ita diſcre
te ordinauit · ꝙ etiã ceſſando ab opibus ꝛ
q̇eſcendo ſemp meruit · ꝓpter feruentẽ cha
ritatẽ · Et h non eſt mirũ · qꝛ nobis eſt poſſi
bile ſemp mereri in omnib' q̃ facim' vel di
mittimus · cum in grã dei ſumus et oĩa ad
deũ referim'. Vñ Apls. Scimus qm̃ dili
gentib' deũ oĩa coopantur in bonum. In
h enĩ pcellimus ſanctos in celo exñtes · q̇
nihil amplius mereri poſſunt · h nos poſſu
mus in pñti vita ſemper mereri. Verbi
grã. Si comedis ꝓpter cõfortationẽ na
ture et cum grãrum actione · cib' tuus lau
dat deũ · et ſic comedendo mereris coronã
vite eterne. Item ſi dormis ea intentiõe
vt fortior fias ad ſurgendũ et ſeruiendum
deo · ſic dormiendo mereris. Unde etiam
Greg. Somnus ſanctoꝝ nõ vacat a me
rito. Item ſi laboras manualiter ea intẽ
tione vt habeas vnde teſet vxorez tuam et
pueros tuos de iuſtis laborib' nutrire va
leas · et non indigeas furari · nec q̇cq̃ iniu
ſte lucrari. Vel ſi laboras ea intentione vt
de laborib' tuis paupib' ſubuenias q̇ per
ſe laborare non pñt. Vel ſi laboras vt pe
nitentiã ade et humano generi iniunctaz
pficias. Et qñcunq̃ haꝝ trium intentio
num vnã habes · et ſic in grã laboras, ſẽp
mereris in q̇libet ope coronã vite eterne.
Ergo piſtor non põt pinſere panem quin
mereatur vite eterne coronã. Silr faber ·
ſartor · ſutor · ruſticus exercens agriculturã
et ſic de alijs laboratorib'. Et p vna die ĩ
qua h in pñti vita fideliter laboraſti · ha
bebis maius pmiũ in regno celoꝝ · q̃ tot'
mũdus valere põt. Vñ ps. Labores ma
nuum tuaꝝ q̇ mãducabis beatus es et bñ
tibi erit ꝛc. Vñ etiã Bern · de ꝯſideratio
ne. Si labor te terret · merces inuitet Vnuſ
quiſq̃ enĩ ſm ſuum laborẽ mercedez acci
piet. Vñ etiã Amb. Breuis huius labori
eſt meta · h corona perpetua. Sz quan A
tum ad tertiũ · ſ · qualiter beata virgo Ma
ria nos adiuuat. Pro quo ſciendũ ꝙ
ipſa adiuuat hominẽ in omni ſtatu · ſ · ĩ vi
ta · in morte · et poſt mortẽ. Vñ canitur de
ea. Maria mater grẽ · mater miſericordie ·
tu nos ab hoſte ptege · ꝛ in hora mortꝭ ſuſci
pe. Adiuuat q̇dem in pñti taz malos q̃
bonos. Bonos · ſ · eos in grã ꝯſeruãdo · et
eis grãm augmentãdo. Ideo dĩ: Maria
mater grẽ. Malos vo ad penitentiã redu
cẽdo · ideo dĩ · Mater miſericordie · Adiu
uat etiaz in morte nos ab inſidijs diaboli
ptegendo · ideo ſubdit': Tu nos ab hoſte
ptege. Adiuuat etiã poſt mortẽ aĩas ĩ ſuis
manib' ſuſcipiendo et eas in celum redu
cẽdo · ideo ſubdit'. Et in hora mortꝭ ſuſcipe.
Unde q̃ritur ſuper h ꝙ Maria vocat' ſi
ue nominat' mater miſericordie · an ipſa vl'
filius eius ſit magis miſericors. Rñdetur ꝙ

filius in infinitū plus habet de miſericordia q̄ꝫ v̾go ſancta· quia ſicut infinite ē potentie· ſic et infinite miſericordie. Vñ ps. Miſerationes eius ſup oīa opa eiꝰ. Sed ipſa beata v̾go Maria dr̄ mater mīe· qꝛ ſemp miſericorditer egit. Et ideo q̄ꝫtū ad h̄ peccatores fiducialius ad matrē miſericordie cōfugiūt. Vñ Bern̄. Reuolue diligentiꝰ euāgelice hiſtorie ſeriē vniuerſaꝫ et ſi q̇d forte increpatoriū durū vel aſperū inueneris· mariā de cetero ſuſpectam habeas· et ad eam accedere verearis. Sꝫ filius eius non ſolū eſt miſericors· ſ; etiā iuſtꝰ in omnibꝫ opibꝫ ſuis. Vñ ps. Vniuerſe vie dn̄i miſericordia et veritas. Quartū

B ad quartum· ſ. ꝓpter quid beata v̾go nos adiuuat. Sciendum ꝙ v̾go glorioſa iureiurādo tenetur et obligat̾ nobis peccatoribꝫ miſericordiā et grām exhibere· vt etiā nullo modo valeat a nobis cōtinere miſericordiā ſuam etiā ſi vellet· ſ; iuſto dei iudicio cōuincit̾ oportere nobis grāꝫ dare Et h̄ triplici rōne. Primo cōuincit̾ nobis grām exhibere ꝓpter ipſius grē inuentionem. Humanū enī genus in lapſu primorum parentū grāꝫ ꝑdidit· quā angelo teſtāte Maria inuenit. Sic enī ait angelus Luc· j. Inueniſti enī grām apud dominū. Juſtum eſt tam in iudicio eccliaſtico q̄ꝫ ciuili· vt qui rem alterius inuenit· ei reſtituat cuiꝰ erat. Et ſic ꝑ iuſtam ſententiaꝫ cogit̾ Maria nobis peccatoribꝫ reſtituere grām velit nolit. Secūdo cogit̾ nobis miſereri ꝓpter maternū effectū. Nā ex eo ꝙ eius filius dignat̾ dici et eſſe fr̄ nr̄. Juxta illud ps. Narrabo nomē tuū fr̄ibꝫ meis. Item in euāgelio dixit chriſtꝰ Marie magdalene: Vade dic ad fr̄es meos: Aſcēdo ad pa· me· et ad pa· vr̄m. Ex hac iuſta rōne cogit̾ eſſe mater nr̄a. Iteꝫ ꝙ ſumus nos fr̄es chriſti· patuit ſupra ſmone clvij. vbi dr̄· ꝙ chriſtꝰ frater noſter eſt ex vtroq̄ꝫ parente· et ſic maior eſt fr̄nitas int̾ chriſtū et hominē q̄ꝫ inter chriſtū ⁊ angelū Vñ ad Heb· ij. Nuſq̄ꝫ angelos apprehēdit· ſ; ſemen abrae. Scimus enī ꝙ omnis mater diligit filios ſuos. Vñ ſicut Jeſus chriſtus ſm veritatem naturalis eſt filius dei patris· et omnes electi filij adoptiui. Sic a ſimili Jeſus chriſtus ſm humanitatem ē naturalis filius Marie et nos eius filij ex materna affectione. Hinc eſt quod Luc· j· dr̄. Peperit filiū ſuum ꝓmogenitum. Qui ꝓmogenitus eius iuſto ordine dr̄ reſpectu noſtri· qui poſt illū filij eius ſumus. Ex hac autē materna affectione cogitur beata v̾go Maria curam habere nr̄i Scimus enī ꝙ aīaliū volucrū et ſerpentū mater cogitur diligere fetum ſuum. Qr ſi tam fortis eſt natura· vt oīs creatura materno ex affectu cogat̾ velle bonuꝫ filijs ſuis· multo magis diuinus affectus in matre dei cogit eam nos amare· qꝛ filius dei qui venit ex miſericordia in vteꝝ v̾ginis· fecit eius viſcera miſericordiā redolere. Vnde Bern̄. Qui pomū in manu habuerit per dimidiā dieꝫ· per reliquā ꝑtem diei manꝰ redolet odorem. Sic a ſimili qꝛ miſericordia q̄ eſt deus in eius viſceribꝫ nouē menſibꝫ requieuit· ideo eius viſcera redolēt bonitatem et miſericordiaꝫ in ſempiternum. Tertio cogit̾ nobis miſereri ex filij recōmendatione. Ad h̄ enī elegit chriſtus filiꝰ Marie tempus ⁊ locum aptiſſimuꝫ· quo nos recōmendaret mr̄i. Tempus enī aptiſſimum eſt tempus paſſionis· et locꝰ aptiſſimus ē locus paſſiōis· qn̄ dixit: Mulier ecce filius tuus· vt ex loco et tꝑe ipſam recōmendationē ei ꝓfundius inculcaret. Nā nomine Johannis q̇ interꝑtat̾ grā· oēs peccatores cōuerſi ad dn̄m intelliguntur· quos in illo loco et tempe mr̄i cōmendare voluit· vt cum ira dei in iudicio egrederet̾ ad puniendū et damnādum peccatores· ipſa memor loci et tēpis paſſionis ꝓ nobis affectuoſius interpellaret· ac ſi ī illa recōmendatione filius ei diceret illud Eſa· xvj. Abſconde fugiētes et vagos ne perdas· ac ſi dicat. Vide mater oculis cordis et corpis· q̇d q̄ꝫtū et qualia ꝓ peccatoribꝫ patior· et eos tibi habeas recōmendatos· qꝛ licet multa et magna ſit valde mīa matris ſup peccatores· tn̄ maior eſt miſericordia filij· vtpote qꝛ eſt ipſemet miſericordia

habens miſericordiã eſſentialiter ꝑ infinitum affectuoſiꝰ cupiens nos ſaluari ꝗ̃ dãnari. Et ideo matrẽ ſuę paſſioni intereſſe voluit· vt per ſuã interceſſionẽ· cui nõ eſt phas aliq̇d denegare· occaſionẽ miſerẽdi
C habeat peccatoribꝫ. Quãt maria ſollicita ſit in recõciliando peccatores· patet ꝑ tale exemplũ. Quidã peccator volens ire ad peccandũ ad altare ꝟginis glioſę ſtãs ſalutauit eã angelica ſalutatione· qꝛ modus eius erat qñcunq; ꝓteriuit altare vel imaginem ꝟginis Marię· ꝙ ſemꝑ eã ſalutauit· qḋ cũ faceret· vidit imaginẽ eiuſdem ꝟginis q̃ ſuꝑ altare erat viuificari ſimul cum puero quẽ tenebat· viditq; ſanguinem fluere de puero in gremio eius· ſicut fluxerat de vulneribꝫ chriſti in cruce. Qḋ cum cerneret obſtupefactus dixit: O dña q̇s fecit h̾· et ꝟgo rñdit· tu et ceteri pctõres q̇ amplius crucifigitis filiũ meũ ꝗ̃ fecerãt iudei. Volebatq; ꝟgo ſanguinem pueri tergere et reſtringere et non poterat· et peccator ille cõuerſus ad ꝟginẽ dixit: O mater miſericordię intcede ꝓ me. Et illa· vos peccatores vocatis me matrẽ miſericordię qui tñ nõ ceſſatiſ me facere matrẽ miſerię ⁊ triſticię. Et ille: Nõ ſic inq̇t piiſſima dña loq̄re· ſꝫ memẽto aduocatã peccatoꝝ te eẽ et itercede ꝓ me. Et mater ad filiũ: O piiſſime fili amore mei miſereri huic peccatori Et filius: Nõ mater nec grauari debes ꝙ te non audio· qꝛ et ego rogaui patrẽ meũ· ꝑmo vt ſi poſſibile foret· alio modo genus humanũ ſaluari· trãſferret ad me calicem paſſiõis· ⁊ noluit me audire. Et mater: O fili memento ꝙ materno amore te foui et alui vberibꝫ meis· et cõdona huic pctõri. Et filius: O mater ex iuſticia tibi oſtendã ꝙ exaudire te non teneor. Et mater: Non ſꝫm iuſticiã cauſem ſꝫ ad miam cõfugiamꝰ. Et ꝗ ꝓpter tuã miſericordiã miſerere huic peccatori. Et filius: Rogaui ego ſecundo prẽm meũ vt ſi poſſibile foret· alio modo genus humanũ ſaluari· trãſferret a me calicem paſſionis· et non audiuit me. Et mr̄ O fili memẽto laboꝝ et doloꝝ q̇s ſuſtinui tecum· et dona mihi iſtũ pctõrem. Et filiꝰ O mater noli grauari ꝙ te non exaudiam· ſꝫ memẽto ꝙ tertio rogaui patrẽ meum vt transferret a me calicem paſſionis et nõ exaudiuit me. Et mater depoſuit filiũ et voluit ꝓcidere ad pedes eius. Qḋ videns filius dixit ad eã: Quid eſt mater qḋ facere vis. Et illa: Tamdiu ad pedes tuos cũ peccatore iacebo quouſq; veniã ei cõcedas Et filius: Abſit ſꝫ mater· ſtatutũ eſt ĩ lege diuina ꝙ filius debet honorare matrẽ. Et iuſticia cõcludit ꝙ ille debet legẽ implere qui legem dedit. Cũ autẽ ego filius tuus ſim ⁊ tu mater mea· te honorare volo ĩ iſto peccatore· et ſibi ꝓpter te oĩa peccata ĩdulgere vt ſit pax inter me ⁊ eum. Et in ſignũ pacis oſculetꝰ vulnera mea· et ſic peccator oſculando ſanauit omnia vulnera chriſti·

De beata virgine maria alius Sermo·clxij·

f Ecit mihi magna q̇ potens eſt· et ſanctũ nomẽ eius. Luc·j. Hiero. De beatiſſima et glioſiſſima ꝟgine Maria loq̇ me ĩdignũ fateor· ſꝫ et puto ꝙ nemo ſit q̇ ꝓſumat· niſi q̇ ꝗ̃ta ſint q̃ pandũtur ignorat. Tamen ſi ad h̾ nemo idoneus inuenitur: votis oĩbus ceſſare non debet q̇libet etiã peccator a laudibꝫ ꝟginis glioſę. Unde etiã Augꝰ. Quid enĩ dicam de te pauꝑ ingenio cũ de te q̇cquid dixero minor laus eſt ꝗ̃ tua dignitas meretꝰ. Nam ſi oĩa mẽbra vertereñt in linguas· eius laudẽ adhuc explicare non poſſent. Unũ Berñ. Si omnium martyrũ vulnera et mẽbra vertereñt in linguas· eam ſufficiẽter laudare nõ poſſent. Si igitꝰ tanti doctores fatentur ſe ad h̾ non poſſe ſufficere· q̇d dicã de moderniſ doctoribꝫ· q̇ reſpectu eoꝝ ſunt quaſi gutta reſpectu maris. Sed recurrẽdũ eſt ad illã de qua locuturi ſumus· vt apud filiũ ſuũ nr̃am inſufficientiã adiuuet· et indignitatem excuſet· qꝛ dñs fecit ei magna q̇ potẽs eſt· ⁊c. Unũ in ꝓſenti ſmone et in ꝓſenti feſto N· beatę ꝟginis Marię tria ſunt dicẽda. Primo de nouem dignitatibꝫ q̇bꝫ eã ꝑuilegiauit deus ꝓ ceteris ſanctis et hoĩbꝫ

Secundo quõ ipſa beata ꝟgo Maria eſt
exemplar moꝝ et ꝟtutũ. Tercio exemplũ.
Q Quantum ad p̄mũ ſciendũ· ꝙ p̄ma di
gnitas Marię eſt· ꝙ eam ab omni pecca/
to mortali veniali et originali mũdauit et
cuſtodiuit. Rari aũt ſunt q̇ ſibi caueãt ab
omni peccato mortali. Rariores ſunt q̇ ca
ueant a veniali. Rariſſimi q̇ naſcãtur ſine
originali· Ideo rariſſimi·q꞉ nõ inueniunť
niſi tres in nouo teſtamento·ſ·chriſtus·be/
ata ꝟgo Maria·et Johẽs baptiſta. De
ꝟgine enĩ maria dĩ Cantꝗ iiij. Tota pul/
cra es amica mea·et macula non eſt in te·
Ipſa enĩ fuit pulcra· q꞉ ab omni peccato
mortali penitus aliena· Fuit tota pulcra·
q꞉ in carne et aĩa a peccato originali mun/
data. Fuit ſine macula·q꞉ ab omni veni/
ali imunis effecta. Vñ Bernñ. Ego puto
ꝙ copioſior ſanctificatiõis benedictio in
mariam ꝙ̃ alios ab vtero ſanctificatos de
ſcenderit. q̃ non ſolum eius ortuꝫ ſanctifi/
caret·ſed etiam vitã eius deinceps imunẽ
ab omni peccato cõſeruaret· qꝺ alteri ne/
mini in natis mulierũ crediť eſſe donatuꝫ·
Vñ etiã Aug. Cum de peccatis agiť nul
lam ꝓſus de hac ſanctiſſima ꝟgine Ma/
ria volo fieri mentionẽ. Vñ ps. Aĩa eius
in vita ipſius benediceť. Qꝺ nulli cõcediť
in hac vita. Nam ſi omnes ſancti et ſãctę
interrogarenť ſi peccaſſent·omnes rñderẽt
Si dixerimꝰ ꝙ pctm̃ ñ habuerimꝰ veritas
in nobis non eſt. Vñ Salomon. Nõ eſt
hõ iuſtꝰ in terra q̇ facit bonũ et nõ peccet.
Vñ etiã Prouerb·xxiiij. Septies in die
cadit iuſtus et reſurgit. Vñ etiã dĩ in de/
cre. Oĩs homo habet peccata venialia· de
pę·diſ·ij. Opponiť. Sꝫ ſine omni peccato
mortali poteſt vnuſq̇ſqꝫ viuere·et oppoſi/
tum tenere eſt erroneũ et hereticũ. Vñ ma
giſter ſententiaꝝ li·ij·diſ·xxxvj. Illos er/
rare dicimꝰ·q̇ cum manicheo dicũt hoĩem
peccatũ mortale vitare non poſſe. Secũ
da dignitas eſt· ꝙ eam in matrẽ ſuã ele/
git pre omnibꝫ mulieribꝫ et ꝟginibꝫ. Vñ
cantatur de ea. Elegit eaꝫ deus et p̄elegit
eam. Vñ Bernñ. Proinde factor omniũ
vt homo fieret naſciturꝰ de homine·talem
ſibi debuit matrẽ eligere q̇n potiꝰ cõdere
qualem et ſe decere ſciebat·et ſibi placitu/
ram nouerat. Voluit igiť ꝟginẽ eſſe de q̇
imaculatus ꝓcederet omniũ maculas pur
gaturus. Voluit et humilẽ de qua mitꝭ et
humilis corde ꝓcederet. Unde ſciendũ
ꝙ beata ꝟgo fuit vera mater chriſti·quia
materiam carnis ſibi dedit·cõuenientẽ lo
cum in vtero tribuit·nutrimentũ ſibi exhi
buit. Iſta tria faciũt eam verã eſſe matreꝫ
chriſti·q꞉ totã ſubſtantiã miniſtrauit· ita
ꝙ nullus pater ibi aliq̇d dedit. Corpꝰ ali/
orum pueroꝝ formatũ eſt duabꝫ lineis· i·
ſemine vtriuſqꝫ parentis. Corpus aũt chri/
ſti formatũ eſt tãtũ in vna linea·i·ſola car
ne ꝟginea. Vñ chriſtus non vocat ſe filiũ
hominũ·ſꝫ filiũ hoĩs·q꞉ ex coopatione ſpi/
ritus ſancti et ex ſanguinibꝫ puriſſimis bea/
tę ꝟginis formatũ eſt corpus chriſti. Iteꝫ
fuit ſollicita et ſtudioſa mater· Adeo ſtu/
dioſa fuit vt dicit Bernñ. ꝙ omnia opera
miſę erga ꝑſonam filij exhibuit. Ipſũ enĩ
indumẽto carnis induit. Ipſum etiã ĩ ho
ſpitio vteri ſui nouẽ menſibꝫ hoſpitẽ fecit.
Ipſumqꝫ ꝑ infantilẽ ętatẽ infirmũ fouit·
nutriuit et potauit. Ipſum in cruce tanqꝫ
in carcere poſitũ viſitauit·eius ſepulturę ĩ
terfuit· Et ſic bene ſtudioſa mater fuit· q꞉
oĩa opa miſericordię erga filiũ exercere vo
luit· ⁊ iõ mater filio fuit valde chara·imo
chariſſima·qꝺ q̇dẽ ipſe oñdit·qñ in cruce
exiſtens tantã curã de ea habuit ꝙ eã Jo/
hanni cõmendauit. Chriſtus nanqꝫ C
in hac vita q̇nqꝫ habuit et poſſedit. Ha/
buit q̇dem quãdam ꝑuam expenſarũ ſibi
datam pecuniã·habuit corpus et animã·
habuit matrẽ·habuit eccleſiã. Ea autem
q̃ fuerũt vilia cuſtodi viliſſimo cõmiſit·ea
aũt q̃ fuerĩt chara cuſtodibꝫ bonis cõmiſit
ſiue cõmendauit. Nã pecuniã quã cõtem/
ptibilem et viliſſimã reputauit· cuſtodi vi
liſſimo·ſ·iude traditori cõmiſit. Corpꝰ ſu
um ꝓpriũ charis cuſtodibꝫ·ſ·Nicodemo ⁊
Joſeph ab arimathia cõmiſit. Eccliã ꝟo
quã habebat chariorẽ chariori cuſtodi·ſ·
Petro tradidit dñ dixit: Tu es Petrꝰ ⁊
ſuper hanc petrã ędificabo eccliam meaꝫ·

Matrē aūt charisſimā .ſ. Johanni euan/
geliſte cōmiſit. Aiam quā habuit ſupcha/
riſſimā cuſtodi ſupcharisſimo omnium .ſ.
prī ſuo eterno cōmēdauit. Vñ Luc. xxiij.
Pater in man⁹ t. cō. ſpi. m. Tertia dig
nitas eſt. ꝙ ꝟgo cōcepit et ꝟgo ꝑmanſit.
Inſup peperit filiū ſuū ſine dolore. Et illa
ꝯceptio ꝑdicta fuit p Eſa. ꝯplexā q̄ dixit:
Ecce ꝟgo cōcipiet et pariet filiuȝ. Unde
Aug. Qui ſcripſit tabulas lapideas ſine
ſtilo ferreo. ipſe grauidauit ꝟginē mariā
ſpūſācto. Et q̄ ꝑduxit panē in heremo ſi/
ne aratione. ipſe impꝛegnauit ꝟginem ſine
corruptione. Et qui fecit ꝟgam ſine plu/
uia germinare. ipſe fecit filiā dauid ſine ſe
mine generare. Itē Petr⁹ Rauen. loquēſ
de ꝟgine Maria dicit. Virgo inq̄t te ma
trem ꝯſtituit grā nō natura. in tuo ꝯceptu.
in tuo partu pudor. aucta eſt caſtitas. ite/
gritas roborata. ſolidata eſt virginitas.
F Item ſciendū ꝙ ꝑtus ꝟginis ꝑcellit ꝑt⁹
aliaꝝ mulieꝝ. qꝛ cetere mulieres añ ꝑtum
hñt timorē. qꝛ in ꝑtu piclitant̄. ꝟ cōmunit̄
mulieres ꝑparant ſe añ partum quaſi ad
mortē cuȝ ꝑceptione ſacramēti. In partu
hñt dolorē. Vñ Gen. iij. In dolore pies
filios tuos. Et poſt ꝑtum habent languo/
rem. Sed beata ꝟgo timere non debuit.
qꝛ habuit angelū cuſtodientē. patrē ſācti/
ficantē. ps. Sanctificauit tabernaculum
ſuum altiſſim⁹. Spūmſanctū cōceptū ope/
rantē. Luc. j. Spūſſanctus ſuperueniet ī
te. q̄ ſcȝ cōceptum tuū efficiat. filiuȝ dei in
vtero eius habitantē. Eccl. xxiiij. Qui cre
auit me reqeuit in tabernaculo meo. Silr
in ꝑtu non habuit dolorē. Tū qꝛ chriſtus
ſibi illum dolorē vſq3 in ſuā paſſionē ſua/
uit. Tūc eni gladi⁹ doloris ꝑtranſiuit ani
mam ei⁹. Tū qꝛ ſine peccato cōcepit. ⁊ mu/
lier rōne peccati illi dolori ſbiecta fuit. Tū
qꝛ tantā habuit leticiā de eo ꝙ ſe videbat
dei filium parere. generare redemptorē. et
ſuam ꝟginitatē retinere. ꝙ tam imenſa le
ticia omnē aliū dolorē excluſit. Silr poſt
partū non habuit languorē. qꝛ medicinā
dei portauit. i. filium dei q̄ ſanat omnē lā/
guorem et omnē infirmitatē. Tum qꝛ ꝟt⁹
altiſſimi vmbraculum et refrigeriū ſibi fe/
cit. et nullā moleſtiā eam pati in ꝑtu ꝑmi
ſit. Luc. j. Virt⁹ altiſſimi obumbrabit ti/
bi. Quarta dignitas eſt. ꝙ ipſe chriſtus
mrī ſue ſubdit⁹ fuit. Vñ Luc. ij. Et erat
ſubditus illis. vbi chriſt⁹ docet filios obe/
dire ꝑentib⁹. De h̄ q̄re ante ſmone. xxiiij.
S. Quinta dignitas eſt ꝙ omnes grās
quas alij ſancti habuerūt ꝑticulariter. ip/
ſa habuit vniuerſaliter. Nā abraā habu/
it fidelitatē magnā. h̄ ipſa fidelior. Moy/
ſes habuit manſuetudinē. h̄ ipſa māſueti/
or. Dauid habuit humilitatē. h̄ ipſa hu/
milior. Johes euāgeliſta ſuauit ꝟginita/
tem. ſed ipſa purior. Martha habuit ho/
ſpitalitatē. h̄ ipſa liberior. qꝛ chriſt⁹ noueȝ
menſib⁹ in vtero ipſi⁹ hoſpitatus fuit. Ma
ria magdalena inſtetit cōtemplationi. ſed
ipſa in cōtemplatione ſublimior fuit. Be/
atus Nicolaus miaȝ exhibuit. ipſa clemē/
tior fuit. et ſic de alijs. Vñ Prouer. xxxj
Multe filie cōgregauerūt diuitias. tu ſo/
la ſupergreſſa es vniuerſas. Vñ Bern.
Non decuit Mariā cōmunes grās habe/
re nec paucas. q̄ ſummū geſtabat in vtero
ſed q̄cquid ſummū. q̄cquid altiſſimū fuit ī
grā. h̄ abūdātiſſime poſſidebat. Vñ Hie/
ro. Ceteris ꝑ ꝑtes Marie ꝟo ſe tota ſil ī/
fudit plenitudo diuinitatis. Unde iterū
Bern. Merito de te ꝟgo beata plenitu/
do grē ꝑdicat̄. qꝛ non defuit tibi fides prī/
archaꝝ. charitas apl'oꝝ. martyrū patien/
tia. ſobrietas cōfeſſoꝝ. caſtitas ꝟginū. pu/
ritas angeloꝝ. Sexta dignitas ē oīum
chriſtianoꝝ ſpecialis collaudatio. qꝛ vere
q̄t ipſi chriſto. tot fiunt laudes ipſi ꝟgini
marie. Vñ Eccl. xliiij. Bñdictionē oīum
gentiū dedit illi. Quis enī eſt tam ſcelera/
tus. q̄ nō habeat deuotionē ad beatā vir/
ginem. Nam cū q̄s offendit pedē ad lapi/
dem ſtatim inuocat Mariā. Vel etiā qñ/
cūq3 occurrit alicui grādis tribulatio ſiue
ab aqua ſiue ab igne. vel etiā a quacunq3
alia creatura. ſtatim hō implorat patroci
niū ꝟginis glo'ſe Marie. clamādo O ve
Maria. Sic et quaſi naturaliter eſt iā ho
mini inſitum habere ad Mariam ſpēale

refugium tanq̃ʒ ad matrẽ ꝓpriam. Sep-
tima dignitas Marię eſt ꝙ Jeſus chri-
ſtus in occurſum eiꝰ ꝑrrexit cũ exercitu ce-
G leſti qñ ipſa de hac vita migrauit ¶ Vñ
ſciendũ ꝙ chriſtus matrẽ ſuã ꝟginẽ Ma
riam cũ honorabili ſocietate aſſũpſit. Nã
angeli pr̃iarchę ꝓphetę et apoſtoli ſibi cuʒ
chriſto obuiauerũt. Et merito· qꝛ omnes
iſti ſancti eam honorare tenebant᷑. Angeli
enĩ qꝛ ipſa beata ꝟgo Maria eſt dña an-
geloꝝ. Patriarchę· qꝛ de eoruʒ ſtirpe de
ſcendit. Prophetę· qꝛ ipſa ſpũ ꝓphetico
plena fuit· Apoſtoli· qꝛ ipſa eoꝝ magiſtra
fuit· q̇ apl̄i ꝑ̄ſentes corꝑaliter fuer̃t· ⁊ ei ex-
equias fecerũt. Unde ſciendũ ꝙ bis eua
cuatũ fuit cęlũ. Primo qñ chriſtꝰ aſcen
dit· qꝛ tunc nullus in cęlo remanſit· ſ; oẽs
obuiam chriſto venerũt.. Secũdo qñ
beata ꝟgo aſſumpta fuit· qꝛ tunc oẽs an-
geli et omnes aĩę ſanctoꝝ· et ipſe chriſtus
obuiam ſibi venerũt. Tertio euacuabit᷑
in iudicio· qꝛ tunc omnes in cęlo exñtes in
valleʒ ioſaphat ꝓficiſcent᷑. Octaua di-
gnitas eſt. ꝙ eam tanq̃ʒ reginã cęli ad dex
H tram ſuã collocauit. Sciendũʒ ꝙ q̃li-
bet regina prę cęteris ꝯſueuit in regali pal
latio tria habere· ſ· nobiliorẽ locũ· ornatũ
et famulatuʒ. Iſta tria habet regina cęli·
Ideo dicit ps. Aſtitit regina a dextris in
veſtitu deaurato ⁊c. Habet igit᷑ beata vir-
go Maria nobiliorẽ locũ ſiue ſitũ· quia ſe
det a dextris filij ſui. Secundo hʒ no-
biliorem ornatũ. Ideo dꝛ. In veſtitu de-
aurato· i· cum corꝑe gl̃ificato. Bern̄. To-
ta cõgl̃iat᷑ angeloꝝ frequẽtia· vt videat re
ginam ſedentẽ a dextris dñi ꝟtutũ in ve-
ſtitu deaurato· i· corꝑe ſemꝑ imaculato.
circũdata varietate · i· mltiplicitate ꝟtutũ
diſtincta· Tertio habet nobiliorẽ famu-
latum· qꝛ omnes angeli ⁊ ſancti aſſidue fa
mulant᷑ ei· Ideo ſubdit᷑. circũdata varieta
te· Varietas eſt angeloꝝ ⁊ omniũ cęleſti-
um ſpirituũ· ſ· pr̃iarchaꝝ· ꝓphetaꝝ · apl̄oꝝ
martyrũ· cõfeſſoꝝ· et ꝟginum. Omnes iſtę
varietates ipſam circũdant· qꝛ omnes iſti
tanq̃ʒ domicelli et domicellę ſibi aſſiſtunt
et eam venerant᷑ et laudãt. Itẽ per ipſam

et ꝓpter ipſam in cęlis ęternaliter honore
altiſſimo honorabimur ab oĩbꝫ ordinibuſ
angeloꝝ. Quẽadmodũ vniũſi fr̃es et ſo-
rores reginę a tota familia ſua reuerẽdiſ-
ſime honorant᷑· ſic et nos ab oĩbꝫ angel᷑ ra
tione ſororis nr̃ę ꝟginis Marię. Nona I
dignitas eſt ꝙ ipſam ieſus chriſtꝰ petitio-
nariam hominũ fecit. Vñ Bern̄. Per te
acceſſũ habemꝰ ad filiũ: O beata genitrix
vitę· inuentrix gr̃ę· mater ſalutis· copioſa
charitas tua nr̃oꝝ cooperiat multitudi-
nem peccatoꝝ· fęcunditas tua gl̃ioſa fęcũ
ditateʒ nobis pariat meritoꝝ. Dña nr̃a
mediatrix nr̃a· tuo filio nos repr̃ſeta · tuo
filio nos recõmeda. Ideo beata ꝟgo ma-
ria aſſimilat᷑ p̄mo aurorę. Sicut enĩ auro-
ra eſt mediũ inter diẽ et nocteʒ· ſic ipſa eſt
mediatrix inter nos et deum· Vñ Bern̄.
Securũ acceſſũ habet hõ ad deũ· vbi me-
diatorem cauſę ſuę filiũ habet añ patrem
matrẽ añ filiũ · Chriſtus nudato corpore
pr̃i oñdit latus et vulnera. Maria pectus
et vbera · non põt modo fieri repulſa· vbi
tot cõcurrunt charitatis inſignia. Itẽ aſſi
milatur lunę Sicut enĩ luna ꝑ̄ cęteris pla
netis terrę eſt magis vicina· ſic et ipſa prę
cęteris ſanctis peccatoribꝫ eſt magis ꝓpinq̃
cum ſua mĩa. Item ipſa compat᷑ ſoli· quia
eius mĩa ꝑ̄ oĩbus alijs eſt cõmunior. Iteʒ
ſicut ſol habet tres planetas ſup̄ ſe ⁊ tres ĩ
fra ſe. Sic et ipſa beata ꝟgo Maria ha-
bet trinitatem ſup̄ ſe· et tres ſtatus hoĩum
ſcʒ cõiugatoꝝ· viduarũ· et ꝟginũ infra ſe.
Nam ipſa eſt ꝑ̄poſita a chriſto cõiugatis
viduis · et ꝟginibꝫ· quoꝝ omniũ curã ge-
rit· ſicut mater ſollicita ſuꝑ ſuos filios ⁊ fi-
lias. Itẽ ſicut ſol lucẽ ſuam et calorẽ ſuuʒ
cõmuniter tribuit oĩbꝫ tam bonis q̃ʒ maliſ
iuſtis et iniuſtis. Sic et ipſa lucẽ gr̃e et ca-
lorem miſericordię oĩbꝫ impendit. Unde
Bern̄. Omĩbꝫ ſinũ miſericordię aperit vt
de plenitudine eius accipiãt vniũſi. Cap-
tiuus redemptionẽ· ęger curationẽ · triſtis
cõſolationẽ· peccator veniã· iuſtus gr̃am·
angelus lęticiã· filij ꝑſona carnis huma-
nę ſubſtãtiã · tota deniq̃ʒ trinitas gl̃iam.
Item beata ꝟgo Maria compat᷑ ſtellę

maris. Vñ canitur: Aue maris ſtella dei
mater alma ₹c. Quia ſicut ſtella marꝫ vni
uerſaliter dirigit oēs nauigãtes ſuis ra-
dijs. ſic ỽgo Maria oēs hoĩes ꝑ mare
huius mũdi trãſeuntes. dirigit ſuis exem-
plis. illuminat. et informat. Informat enĩ
mulieres cõiugatas vt viris ſuis obediãt.
⁊ eos honorẽt. ſicut ipſa Joſeph obediuit.
et ipſum ſemꝑ honorauit. Informat vidu
as vt poſt mortẽ viroꝝ ſuoꝝ alios nõ ac-
cipiant. ſꝫ in ſua viduitate ꝑmaneãt. In-
format ỽgines vt hominũ cõſortia fugiãt
⁊ a multiloquio ſe tempꝑent. Informat pe
nitentes vt opa penitẽtie pficiãt. Infor-
mat etiã hoĩes iuſtos vt de die in diẽ pfi-
ciant. ⁊ ſemꝑ meliores fiant ₹c. Quia igit
beatiſſima ỽgo maria. oĩb ꝑ mare huius
mũdi nauigantib radios exemploꝝ ſuo-
rum emittit. ideo ſtella maris vocari debu
it. Itẽ dĩ ſtella maris rõne ſtationis. quia
non occidit ſicut alia ſtella. ſꝫ ſemꝑ in ꝯſpe
ctu filij ꝓ ipſis peccatorib intercedit. Nã
cum oẽs ſancti et ſancte peccatorẽ derelin
quũt. tunc ipſa ſola eum nõ derelinquit.
Vñ ſeq̇tur ꝙ q̇libet peccator ad glioſiſſi-
mam ỽginẽ Mariã confugiat. tanq̃ ad
mediatricẽ auxiliantẽ. q̄ nullũ vnq̃ pctõ-
rem q̃tũcunq̃ ꝑditũ dedignat. Vñ An-
ſel. Maria tu pctõrẽ toti mũdo deſpectũ
materno affectu amplecteris. nec deſerꝫ eũ
q̊uſq̃ deus ꝑ te placat᷒ ipſũ ſue grẽ refor-
mabit. Vñ Bern: O mater dei et hoĩs.
o mater rei et iudicis. o mater regis et exul
cum ſis mater vtriuſq̃. non decet vt inter
K filios dei diſcordiã eſſe ꝑmittas. Quan
tum ad ſecundũ ſciendũ ꝙ beata virgo
Maria oĩbus hoĩb cuiuſcunq̃ ſtat᷒ for-
mam viuẽdi tribuit. qꝛ oẽs hoĩes aut ſũt ĩ
ꝓſperitate. aut in aduſitate. aut in medio
cõſtituti. Illis q̇ ſunt in ꝓſperitate et q̇ ꝑ-
eminẽt alijs in donis tꝑalib naturalibus
vel ſpũalib dat exemplũ humilitatꝫ. Nã
in die annũciationis ꝑponit oĩb creaturꝫ.
qꝛ regina celi et mater dei effecta eſt. Ipſa
aũt ſe humilians rñdit angelo dicẽs: Ec-
ce ancilla dñi ₹c. Qꝫ aũt neceſſe ſit humili-
tatem in ꝓſperitate ſuare. oñdit Aug. di-
cens: Humilitatis ſectatores et ꝯſeruato-
res maxime eos cõuenit eẽ. q̇ in aliq̊ dono
ceteris ꝑeminẽt. Vñ humiliare nos debe
mus cũ deus ſua dona ſiue tꝑalia ſiue ſpũ
alia tribuit. ſiue etiã cum ad dignitates ꝓ
moti ſumus. Vñ Bern. ſup Miſſus ẽ an
gelus. Non magnũ eſt eſſe humilẽ in ab-
iectione. magna ꝓrſus et rara ỽtus humi-
litas honorata. Secundo illis q̇ ꝑmũt L
tribulationib dat exemplũ et formã pati-
entie. ⁊ hoc in tꝑe et die paſſionis chriſti. qñ
pluſq̃ martyr effecta eſt. qꝛ habuit ꝗuis
martyriũ. eo ꝙ eius martyriũ nõ fuit ĩ car-
ne ſꝫ in mente. Vñ Hiero. Alij ſctĩ paſſi
ſunt ꝓ chriſto in carne: Beata autẽ virgo
in illa ꝑte paſſa eſt q̄ impaſſibilis et ĩmor-
talis habet. hꝫ eſt. in aĩa vel in mẽte. Idcir
co verum fateor. pluſq̃ martyr fuit. quia
atrocius paſſa eſt. dũ tꝑe paſſionis chriſti
gladiũ in aĩa ſua ſuſtinuit. Qui gladi᷒ do
loris cauſabat ꝑmo ex eo ꝙ ipſa pñs erat
et vidit filiũ ſuum pati penã ignominioſã
id eſt. penã latronũ. penã doloroſã. qꝛ in
neruoſis mẽbris manib ⁊ pedib clauis ꝑ-
foratũ. et ꝑ totũ corpus vulneratũ. Pe-
nam diuturnã. qꝛ ab hora noctis et ꝑ to-
tam noctẽ vſq̃ ad horã nonã diei in qua
expirauit in ſupplicijs et dolorib ſꝑ fuit et
penã iniuſtã qꝛ peccatũ nõ fecit. ſuſtinuit.
Multũ enĩ dolet mater. qñ audit filium
morte horribili necatũ. maxĩe aũt dolet cũ
ante oculos ſuos videt filiũ vulnerari et
occidi. Quanto ergo dolore beata ỽgo
cruciabat. qñ filiũ ſuum videbat mortuũ
et ipſum morte horribili necatũ. et hꝫ oĩa
fieri ante ꝯſpectũ. Itẽ erat ĩpotẽs ad ad-
iuuandũ. Magna etenĩ eſt cõſolatio mrĩ
qñ aſſiſtit filio moriẽti. ⁊ poteſt ſibi in aliq̊
ſubuenire. Hec aũt filiũ moriẽtem ĩ nullo
potuit adiuuare. Audiebat ipſũ ſitire ⁊ ñ
poterat ei potũ porrigere. Videbat corpuſ
eius plenũ vulnerib. et ñ poterat alligare
Videbat corp᷒ eius cruentatũ. et nõ pote
rat lintheo abſtergere. Videbat caput ei᷒
non hr̃e reclinatoriũ nec illi poterat exhi-
bere fulcimentũ. Viderat et illũ nr̃as de-
flentẽ miſerias. nec ſe tñ poſſe lachrymas

abſtergere ab oculis. Videbat ipſum ex/
pirare·et nō poterat ipſū oſculari ⁊ ample
xari. Itē erat deſtituta omni humano au
xilio. Nam apli fugerāt a chriſto ſic ꝙ nō
habuit auxiliantē neqꝫ cōſiliantē. Unde
Damaſ. Ipſa beata ꝟgo dolores q̊s eſ/
fugit pariēs·hos in chriſti paſſione ſuſti/
nuit. Vñ etiā Anſel. Dña mea q̊s fōtes
erupiſſe dicam de pudiciſſimis oculis tuis
cum attenderes vnicū filiū tuū īnocentem
corā te flagellari·mactari·et carnē de car/
ne tua ab impijs crudelit̄ dilacerari. Itē
ſciendū ꝙ beata ꝟgo Maria in his oībꝫ
tribulationibꝫ ſemꝑ patientiā ſeruauit·nec
aliqḋ ſignū odij et impatiētie oñdit. Er/
go illi errāt qui dicunt ꝙ ꝟgo ſibijpſi cri/
nes extraxerit·et ſe cū pugnis ꝟberauerit·
q2 nūqꝫ aliqḋ ſignū indecētie oñdit·ſed ī/
dulſit crucifixoribꝫ·et affectauit ſalutē ip/
ſorū. Et h̄ ꝙ chriſtus orauit ore dicens:
Pater ignoſce illis·h̄ ipſa affectabat̄ cor
de. Tertio illis q̄ ſunt in medio ꝯſtituti
dat exemplū oꝑandi et tempus vtilit̄ ex/
pendendi. Nam ipſa ſemꝑ tempꝰ vtilit̄ ex/
pendit et nūqꝫ ocioſa fuit· Unde Prou̇·
xxxi. Panē ocioſa non comedit· Sic ⁊ ex
emplo Marie debemꝰ oꝑari bonum. Vñ
Job·ix. Oꝑamini dū dies eſt· venit enim
nox in qua nemo oꝑari pōt. Nā inter oīa
q̄ deus nobis adminiſtrat in ꝑſenti· nihil
eſt nobilius et vtiliꝰ qꝫ tempus grē. Bern̄
Nihil p̄cioſius tp̄e·ꝗ ſtudioſe ſeruādū ē
tempus. Vñ Bern̄. Oē tēpus nobis ī/
penſū a nobis exiget̄·q̄liter ſit expēſū. Vñ
in his pūctis iam dictis debemꝰ imitari be
atam ꝟginē Mariā. Vñ Prouerb·viij.
M Beati q̄ cuſtodiūt vias meas. Quan/
tum ad tertiū·nota exemplū in q̊ cogno/
ſcere poteris·ꝙ eſt vtile et ſalubre beatam
ꝟginē Mariā in neceſſitatibꝫ inuocare.
Vñ legit̄ in libro de miraculis beate ꝟgi
nis. Q̄ ꝗdam matrona beate ꝟgini deuo
ta·ꝓles ſuas informando ſilia edocuit·vt
ipſā in neceſſitatibꝫ inuocarent deuote di/
centes: Aue maria. Que filiā diſſolutā et
vagabundam et ſaltatricē et claſſatricem
habuit·quā ipſa mater pluries correxit·h̄
paꝝ in ea ꝓfecit·q2 pater dilexit eā ꝑ cete
ris pueris ſuis·eo ꝙ pulcra et mūdana eēt·
et emit ei pulcras et pompoſas veſtes· q̄ in
vna die dñica choriçādo fatigata iuit ad
quoddā pomeriū ſedēs ſub vna arbore vo
lens refocillari·cui diabolus īmediate affu
it dicēs: Surge veni mecū. Cui illa: Quiſ
nam es tu? Et ille: Sū diabolus cuiꝰ ꝓpo
ſitum conaris implere arma et rete noſtrū
ad aīas capiēdas. Vñ modo recipies pe
nam·non ſolū ꝓ tuis peccatis·h̄ etiā ꝓ pec
catis omniū q̊s ꝑ ornatū corporis tui ad
malas cōcupiſcētias induxiſti. Et diabolꝰ
ſtatim violenter nitebat̄ eam rapere. Et cla
mauit dicens: Virgo maria adiuua me·
ſicut mater in puericia eam edocuit·et ſta/
tim dixit clara voce: Aue maria grā ple/
na ꝛc. Rñdit diabolus: Maledicta ſit q̄
te hanc orōnem docuit· quam ſi non dix/
iſſes iudicio dei ad inferni incēdiū te traxiſ
ſem· vbi tu cum tuis equalibꝫ penaꝝ cōdi/
gnam ꝓ omnibꝫ quos ad peccandū traxi/
ſti inueniſſes. Que poſtmodū nunqꝫ am/
plius choriçauit·et veſtes pompoſas depo/
ſuit·et vitam et mores humiliter emenda/
uit·⁊ beate ꝟgini amplius vſqꝫ ad mortē
ſeruiuit·et ſic vitam ſuā in bono finiuit.

¶ Cōmunis ſermo de beata vir gine maria. Sermo·clxiij·

EGo mater pul
cre dilectionis et timoris et agni
tionis·et ſancte ſpei. Eccꝉ·xxiiij.
Sciendū ꝙ nemo pōt digne laudare
beatam ꝟginem Mariam niſi ipſum di/
gnum faciat ille qui habitauit in vtero eiꝰ
Quis eam laudare poterit ſufficiēter que
eternum ꝓtulit ꝟbum·que ſuū genuit cre
atorem q̄ nobis dedit mediatorē dei et ho
minū·q̄ nobis cibum attulit angelorum·
Vñ dicit Petrꝰ Damia. Qualiter eam
laudare poterit mortal' hoīs ꝟbū·q̄ d' ſe ꝓ/
tulit ꝟbū qḋ manet in eternū· Que ligua
in eius laude inuenit̄ idonea·q̄ illū genu/
it quē omnia bñdicūt·cui et cū tremore ſer/
uiunt elementa. Vñ etiā Damaſ. Licet
mille ora· mille lingue vociferentur·non

ſufficerēt. ſʒ nec ſi omnes lingue hominum
conuenirent eaʒ mirificis poſſent efferre p̄/
conijs. Dīs enī p̄conij excedit magnitudi/
nem. et om̄e eloquiū ad eius excellentiā in
ſufficiens inuenit. Vn̄ etiā Bern̄. Vtinā
mihi tot eſſent lingue q̄t ſunt ſtelle. ⁊ oēs
illas poſſem cōuertere in laudeʒ genitricis
dei. nec ſic ſatiarer. Et ſi nullus humanus
ſmo in eius laude inuenit idoneus. nō tn̄
ꝓpter h̄ ab eius laude ceſſare debem⁹. ſʒ qd̄
poſſum⁹ faciam⁹. nā ipſa eſt mater pulcre
dilectionis ⁊ timoris. Ex q̄ hodie feſtū. N
beate Marie celebram⁹. q̄ eſt non ſolū mr̄
chriſti. ſʒ etiā omniū hominū et dn̄a ange-
lorum. Tūc in p̄ſenti ſmone q̄ttuor de be-
ata v̄gine ſunt dicenda. Primo per q̄ fa
cta ſit mater dn̄i. Secūdo ꝑ que facta ſit
mater omniū hominū. Tertio per q̄ facta
ſit dn̄a angeloꝝ. Quarto dicenda ſūt ali-
qua exempla d̄ beata v̄gine. in qb⁹ cogno
ſcere poterimus bonitatē et pietatē v̄ginis
N marie. Quantum ad p̄mū ſciendūʒ. ꝙ
tria fecerūt beatā v̄ginem Mariā matreʒ
dn̄i. Primum eſt eius caſtitas. qꝛ ipſa
eſt ſpeculū v̄ginū. Hoc ptʒ. qꝛ habuit tri
plicem v̄ginitatē. Primo integrā. ſ. in
corpe ⁊ aīa. j. Theſſal. v. Integer ſpūs vr̄
et aīa et corpus ſine q̄rela in aduētu dn̄i
nr̄i ieſu chriſti ſuet. Sūt enī q̄daʒ q̄ non
hn̄t integritatē corpis. ſicut fuit magdale
na. ceu aliq̄ opinātur. et heu iaʒ plures ſūt
in mūdo. Vn̄ Hiero. Qui imundiciam
luxurie pfecte ꝯtinētie ſubijcit. ſāctior da-
uid exiſtit. fortior Sampſone. Naʒ nihil
vili⁹ ē q̄ʒ a carne vinci. nihil glioſi⁹ q̄ʒ car-
nem vincere. Alij ſunt q̄ hn̄t integritatem
corpis. ſʒ non aīe. qꝛ ꝑ malā cōcupiſcentiā
et cōſenſū aīam maculāt. Vn̄ Matth. v.
Qui viderit mulierē ad cōcupiſcendū eā
iam mechat⁹ eſt eā in corde ſuo. Sic intel
ligit de tactu illicito et locutione ⁊ corpis
ornatu ⁊c. Vn̄ Hiero. Nam mille ſunt
v̄gines carne ſʒ non ſpū. quoꝝ corpus eſt
integrū ſʒ aīa corrupta. Vn̄ Iſid. de ſum.
bo. Virgo carne ⁊ nō mēte p̄miū n̄ habet ī
repromiſſiōe. Alij ſunt q̄ non hn̄t ītegrita
tē ſpūs. q̄. ſ. ꝑ mortale pctm̄ ſpm̄ ſuū a ſpō

ſo ſuo diuidunt. et ſic adulteriū ſpūale cō
mittūt. Beata aūt v̄go habuit integrita
tem in corpe. qꝛ ſp corpus ſuū illibatū ſer
uauit. Et in aīa. qꝛ omnē p̄uū motū et cō/
cupiſcentiā penit⁹ reſecauit. Et in ſpū. qꝛ
nūq̄ʒ ꝑ aliquod peccatū a deo diuiſa fuit.
Cātico. iiij. Tota pulcra es amica mea
Secundo habuit v̄ginitatē exempla/
rem. qꝛ ei⁹ v̄ginitas oīb⁹ v̄ginib⁹ fuit exē/
pluʒ. Ideo ſignata eſt ꝑ amygdalū. q̄ int
ceteras arbores. p̄mo flores ꝓdurit. Sic ⁊
beata v̄go p̄mo inter mulieres votū v̄gi/
nitatꝫ emiſit. ps. Adducent regi virgines
poſt eā. Nā an̄ ipſā v̄ginitas nō videbat
eſſe magni meriti vel honoris. poſtmoduʒ
aūt facta eſt magni meriti. qꝛ debet ei fru/
ctus centeſim⁹. cū cōiugatꝫ et corruptꝫ dat
triceſim⁹. ⁊ viduis ſexageſim⁹. Et etiā vir/
ginitas facta eſt magni honoris. qꝛ ipſam
honorauit chriſt⁹. qn̄ nō de cōiugata cor/
rupta. ſʒ de v̄gine naſci voluit. Ipſā etiā
v̄ginitatē honorāt angeli. vt ptʒ in ſanctꝫ
v̄ginib⁹: Sicut in Agnete cui angeli veſtē
p̄parauerūt. et ei⁹ nuditatē texerūt. In ce/
cilia. cui angel⁹ coronā de celo attulit. Et
in beata Barbara. cui angel⁹ ſtolā candi
dam deportauit. qua nudatū corp⁹ ei⁹ te/
rit. Et ī beata katherina quā angeli ꝓprijſ
manib⁹ ſepelierūt in mōte ſinai. Itē om̄es
hoīes exemplo chriſti ⁊ angeloꝝ honorare
debent v̄gines. Vn̄ Damaſ. li. iiij. A nu-
ptijſ abſtinētia angeloꝝ eſt imitatio. q̄ʒto
itaq̄ʒ eſt angel⁹ hoīe ſupior. tāto v̄ginitaſ
nuptijs eſt honorabilior. Quis enī hoīuʒ
eſt tam ſtolidus ꝙ nō amet et honoret vir/
ginitatē. quā etiā diabolus honorat. Vn̄
Tho. iij. legit ꝙ demon aſmode⁹ v̄ginita
tem Sare a ſeptē corruptorib⁹ liberauit.
quos ſingullatim occidit. q̄ʒcito vnuſq̄ſq̄ʒ
ipſoꝝ ad v̄ginem introiuit. Item ptʒ hoc
in beata Agnete. cuius v̄ginitatis inſidia
torem. ſ. p̄fecti filiū diabolus ilico ſuffoca/
uit. Diabol⁹ ergo velit nolit honorat vir/
gines. ſicut victus victrices. et tanq̄ʒ ange
lorum ſorores. ⁊ tanq̄ʒ chriſti ſpōſas. Vn̄
Bern̄. Virginitas eſt gēma virtutum. et
germana angelorum. lampas eccleſiaruʒ.

lux animę·ipſa calcat libidinē·vincit dia-
bolum·cōtemnit ſeculū· deprimit om̄e peri
lum. **Tertio** beata ꝟgo Maria habuit
ꝟginitatē transfuſā·qꝫ in alios caſtitatez
trāſfudit·licet enī pulcerrima fuit·tñ a nul
lo cōcupiſci potuit. Et talem ꝟginitatem
ſancta katherina nō habuit·q̄uis ꝟgo eſ
ſet mente et corꝑe·tñ Maxentius eam cō-
cupiuit. Similiter et beata Margaretha
quā Olibrius cōcupiuit. Et beata Agnes
quā ꝓfecti filius adamauit·et ſic de alijs.
D **Sed diceres**·vñ accidit ꝙ nullus in-
ſpicientiū Mariā cōcupiſcere potuit. Re
ſpondet̾ ꝙ accidit p̱ncipaliter trib9 rōnib9
Prima ratio·qꝫ taliter ſe habuit in om-
nib9 verbis factis et morib9 ꝙ nulli dabat
occaſionem peccandi ſed mouit cor cuiuſli
bet ipſam intuentis ad deuotionem. **Se
cunda** ratio eſt·ꝓpter luminis claritatez
q̄ de eius facie exibat·q̄ hoīes in admirati
onē inducebat·et ad deum laudanduz de
tam nobili creatura. **Tertia** ratio eſt qꝫ
de9 occultabat in ea oīa q̄ poterāt eſſe inci
tamēta ad libidinē. et dedit illā grām oī-
bus eam intuētib9·vt non inordinate mo-
uerentur erga eam ad malū·ſed ſolum ad
P bonum **Secūdum**. ꝙ beatā ꝟginē ma
riam fecit eſſe matrez chriſti eſt humilitas
vt ipſa fatet̾ ꝑ ſe. Luc·j. Reſpexit humi-
litatē ancillę ſuę. Bern. Audeo dicere ꝙ
nec Marię ꝟginitas ſine humilitate pla-
cuiſſet·ꝓpter qꝺ cum ꝑ Gabrielē dei filiuſ
ex ea incarnādus denūciaret̾·oīuz ꝟtutū
oblita de ſola humilitate gl̾iatur dicens:
Quia reſpexit humilitatē ancillę ſuę. Vñ
etiā Augꝰ. Si audeo dicere tūc Marię nō
tm̄ profuit ſua virginitas·q̄tum eius hu-
militas. Per eius humilitatem deus eſt ī
carnatus·peccator liberatus·dānatus ſal
uatus·exul reductus·mortuus ſuſcitatus.
Vñ ſciendum ꝙ beata ꝟgo Maria poſt
chriſtū humilima fuit inter oēs hoīes ⁊ ſā
ctos q̄ hic in mundo vixerūt. Nam ipſiuſ
mirāda humilitas apparet in h̾·ꝙ licet ſā-
ctior ſit omnib9 in cęlo et in terra· tñ nūq̄
legitur de ea in euangelio ꝙ aliquod mi-
raculum perpetrauerat·vel etiaz facere at-
temptauerat in ꝓſenti vita. De ſctō Pe
tro legit̾ Act·v· Qꝫ vmbra illius ſanauit ī
firmos. Similiter de ſancto Johāne euā-
geliſta qui tunicam ſuā fecit ponere ſuper
mortuos q̄ occiſi fuerūt cum veneno et re-
uixerunt. Similiter et beatus Andreas q̄
ſuſcitauit q̄draginta mortuos q̄ in aq̄ ite-
rierunt·et ſic de alijs ſanctis. Quis enī be-
ata ꝟgo magnā cōpaſſionē habuit cū tri
bulatis·quę bene fuiſſet cauſa incitans eā
ad miracula faciendū· tñ humilitas adeo
cor ipſius occupabat·ꝙ ꝓpter humilitatē
attēptare non ꝓſumpſit. Vñ Bern. Me
rito facta eſt nouiſſima prima· q̄ cum eſſet
p̱ma omnium ſe nouiſſimā faciebat. Sz
q̄ritur cur beata ꝟgo Maria debuit eſſe
tam humilis? Rñdetur p̱mo ideo·qꝫ de-
buit illum recipe totaliter in ſe·q̄ eſt ſuper
omnes· ideo humiliari debuit infra oēs.
Secundo qꝫ debuit ſuꝑ omnes ſctōs
et ſuꝑ om̄es choros angeloꝝ exaltari tāq̄
regina cęli ⁊ dn̄a angeloꝝ·ideo debuit eē
humilima. Vñ Amb·ſuꝑ Beati īmacu-
lati. Quāto enī quis eſt abiectior in h̾ ſę-
culo·tanto magis exaltabitur in futuro.
Tertio qꝫ ſicut ꝑ ſuꝑbiam Eue mors ī
trauit in hunc mundū. Sic ecōuerſo vita
ꝑ humilitatē Marię reddita ē huic mun-
do. Et qꝫ ꝯtraria ꝯtrarijs curant̾·ideo ſicͭ
Eua ꝑ ſuꝑbiam voluit ſe aſſimilare altiſ-
ſimo deo q̄ eſt ſuꝑ oēs. Sic Maria econ-
uerſo debuit ſe humilimam exhibere·vt a
nobis mortem auferret et vitā daret. Vñ
canitur de ea: Mortē quā fęmina intulit·
fęmina fugauit. **Tertiū** qꝺ fecit eā mr̄ez
dn̄i eſt firmitas fidei. Nam ipſa beata vir-
go cōmēdata eſt ꝓpter fidē Luc·j. Bea-
ta q̄ credidiſti qm̄ ꝑficient̾ in te oīa q̄ di-
cta ſūt tibi a dn̄o. Ubi Eliſabeth mater
Johis baptiſtę fidei attribuit·ꝙ beata ꝟ-
go Maria chriſtū concipe meruit. Unde
Augꝰ·in li·de ꝟginibus. Beatior fuit ma
ria ꝑcipiēdo fidem q̄z carnē chriſti. Nihil
enī Marię mr̄na ꝓpinq̄tas ꝓfuiſſet niſi eū
fęlicius corde q̄z carne geſtaſſet ¶ Pro
quo ſciēdū·ꝙ beata ꝟgo maria habuit
fidē firmā·qꝺ pa tuit ī paſſiōe chriſti·quia

ceteris apl'is a fide cadētibꝫ ·ipſa in fide fir
Q ma ꝑmanſit. Quantū ad ſecundū ſcien
dum. ꝙ tria fecerūt beatā ꝟginem mariaꝫ
dn̄aꝫ angeloꝝ. Primū eſt puritas mētꝭ
et corpis. Vn̄ Amb. Virgo erat nō ſolū
corpe ſ3 et mēte· Pro quo ſciēdū ꝙ pu-
ritas Marie ꝑcellit non ſolū puritatē om
nium hoīum ſ3 etiā angeloꝝ. Vn̄ Anſel.
Decebat ꝙ de͂ ut ꝟgo beata ea puritate ni
teret q̄ ſub deo maioꝛ neq̄t intelligi. S3
q̄ritur q̄re beata ꝟgo Maria debuit eē tā
pura? Rn̄det' ꝙ ideo· qꝛ ꝑ puritatē venit
hō ad ſilitudinē dei. Sed Maria debuit
aſſimiliari deo et in ſe recipe ſpeculuꝫ ſine
macla·ſ·filiū dei·igit' debuit eē puriſſima.
Secūdo qꝛ illud opus·ſ·incarnatiōis
debuit eſſe totaliter a ſp̄ūſācto·ſ3m ꝙ dixit
angel' ad Mariā Luc·j. Sp̄ūſſanct' ſu-
perueniet in te ꝛc. Quanto igit' q̄s eſt pu-
rioꝛ·tanto libētius et efficaci' ſp̄ūſſanctuſ
opat' ī eo·igit' debuit eſſe puriſſima Ter
tio qꝛ ieſus chriſt' filius dei venit nos per
eam reducere ad ſtatū īmoꝛtalitatis·ſ·an
gelice puritatꝭ·vbi nō nubēt atq3 nubent·
ſ3 erunt ſicut angeli dei·igit' ꝛc. Secun-
dum qđ fecit eam dn̄aꝫ angeloꝝ fuit ip-
ſius cōſtantia et firmitas volūtatis. Sic
enī angeli ſꝑ faciūt volūtatē dei·ſic ꝛ ipſa
fecit. Et ſic angeli nūq3 ceciderūt nec vnq3
peccauerūt·ſic et ipſa nūq3 peccauit. Pro
quo ſciendū ꝙ beata ꝟgo peccare nō po
tuit·nec ꝑ infirmitatē·nec ꝑ ignoꝛātiā·nec
ꝑ maliciaꝫ. Oīs enī caſus in pctīn fit aliq̄
iſtoꝝ triū modoꝝ. Et iſti tres modi peccā-
di inter apl'os inuenti fuerūt. Petr' nāq3
peccauit ꝑ īfirmitatē humanā·qn̄·ſ·timo-
re moꝛtis chriſtū ter negauit. Paulus per
ignoꝛantiā. Vn̄·j. Timoth·j. Ignoꝛans
feci in incredulitate mea. Judas autē per
maliciam affectatā peccauit· qꝛ chriſt' ſibi
ꝓdixit ꝙ malefaceret qn̄ dixit: Ve hoī ꝑ
quē fili' hoīs tradet'·vt ſic eū a ꝑuerſa vo-
luntate retraheret. S3 ipſe infelix iudas nō
acq̄euit·ſ3 chriſtū ex certa malicia tradidit
S3 beata ꝟgo Maria cadere nō potuit
ꝑ īfirmitatē·qꝛ oīpotētia p̄ris ꝯfoꝛtata fu-
it. Nec ꝑ ignoꝛātiā·qꝛ ſapīa filij illumina

ta fuit. nec ꝑ maliciā·qꝛ bonitate ſp̄ūſſcti
repleta fuit. Tertiū qđ fecit eā dn̄aꝫ an- R
geloꝝ eſt feruēs charitas. Angeli enī ſēꝑ
feruēt ī charitate dei. Sic et ipſa ꝟgo ma
ria inquātū poſſibile ē filiū ſuū ſuꝑ oīa di-
lexit. Et in ſignū hui' ſtabat iuxͣ crucē ce-
teris apl'is fugiētibꝫ. Vn̄ Cant·viij. Foꝛ-
tis eſt vt moꝛs dilectio. Vn̄ ipſa dr̄ mater
pulcre dilectionis. Nā ipſa duplicē dile-
ctiōeꝫ habuit·ſ·q̄ ad filiū et q̄ ad nos: Jō
in coꝛde ꝟginis Marie tpe paſſiōis chri-
ſti magna pugna fuit. Pugnabāt enī ad
inuicē ī coꝛde ipſi' duo amoꝛes ꝛ duo do
loꝛes. Duo enī amoꝛes erāt iſti·ſ·amoꝛ fi-
lij et amoꝛ generꝭ humani. Amoꝛ filij nole
bat ipſū pati. Amoꝛ ꝟo humani generꝭ vo
lebat ipſū moꝛi·et ſic int' iſtos duos amo-
res magna pugna erat. Siłr ī coꝛde Ma-
rie duo doloꝛes erāt·ſ·doloꝛ quē habitu-
ra erat d̄ moꝛte filij·ꝛ iō nolebat ipſū pati
et doloꝛ quē habebat d̄ ꝑditiōe generꝭ hu-
mani·iō volebat ipſū moꝛi. Et ſic int' iſtoſ
duos amoꝛes et duos doloꝛes magna pu
gna erat. Nā p̄m' amoꝛ retraxit eā ne fili'
pateret'. Secūd' amoꝛ quē habuit ad noſ
īcitauit eā vt fili' moꝛeret'. Et ſic p̄m' amoꝛ
ſuꝑauit ſecūdum·qꝛ poti' voluit filiū pati
q3 humanū gen' ꝑire·imo ſi paſſio filij ſuf
ficiēs nō fuiſſet·ipſa cū filio ꝓ nob crucem
aſcēdiſſet. Quatum ad tertiū ſcienduꝫ S
ꝙ tria fecerūt dictā ꝟginē mariā mr̄eꝫ nr̄aꝫ
Primū ē magnitudo mīe ei'. Nā mīa
ipſi' ceteris miſericoꝛdijs ē cōmunioꝛ ꝛ co
pioſioꝛ. Vn̄ Bern̄. Virgo beata copioſiſ
ſima charitate· ſapiētibꝫ et inſipiētibꝫ de-
bitricē ſe fecit·et oībꝫ veniā petētibꝫ mīe ſi-
nū aperit. Reis obtinet veniā·egris mede
lam·puſillis coꝛde robur·afflictꝭ ꝯſolatio-
nē·ꝑiclitātibꝫ adiutoꝛiū ꝛ liberatiōeꝫ Se
cundū qđ fecit eā mr̄eꝫ nr̄aꝫ ē grē pleni-
tudo. Nā ipſa ſtetit ī altiſſimo ḡdu grāꝝ.
Altiſſimū aūt ī ḡtijs ē hr̄e omnē grāꝫ quā
ḡliat' ſe hr̄e. Eccl·xxiiij. In me oīs grā. Vn̄
Bern̄. Maria an̄ ꝯceptiōeꝫ plena grā ab
āgelo nūciat'·vt qꝛ dudū ſibi plena nob fi
eret ſuppleña. Si enī vaſi pleno aliqđ coꝛ
pus īmittit' q3tum illud magnuꝫ eſt quod

immittitur·tm̃ neceſſe ē effluere de ſupple-
no·et in eam iā dudũ plenā de⁹ etern⁹ dei
filius in cōceptiōe in vteꝝ ei⁹ imittit̃·ideo
neceſſe eſt vt ſupeffluat in eternũ. Vñ ip-
ſa dicit: Trāſite ad me oēs q̄ cōcupiſcitis
me. Et in ſignũ hui⁹ tunc beata ꝟgo com
parat̃ collo·qꝛ ſicut collũ eſt mediũ int̃ ca-
put et corp⁹·ſic et ipſa inter nos et deum.
Itē ꝓpter eminentiā et dignitatē· qꝛ ſic p⁹
caput collũ eminet oīb⁹ mēbris· ſic et ipſa
poſt chriſtũ eminet ſ̄ oīb⁹ ſanctis. Item ꝓ-
pter adminiſtrationē. Sicut enī a capite
mediāte collo deſcēdunt oīa nutrimenta
corpis·ſic a chriſto p beatā ꝟginē in nos
veniũt oīa dona et bñficia q̄ de⁹ nob ꝯfert
Nam ipſa eſt diſpēſatrix graꝝ ꝛ bñficioꝝ
dei. Vñ Aug· Maria hoib⁹ multũ tenet̃
qꝛ p eos habet q̄cquid habet·qꝛ ſi nos pec
catores non fuiſſem⁹· chriſtus de ea carnē
nō aſſumpſiſſet Nos igit̃ ſibi tenem̃·quia
ſum⁹ p ipſam deo recōciliati. Et ipſa no-
bis tenet̃·qꝛ mater nr̃a ē mater dei effecta
Vñ etiā Bern̄. Intuemini q̄ꝫto deuoti-
onis affectu a nob eam voluerit honorari
qꝛ toti⁹ boni plenitudinē poſuit in Mariā·
vt p inde ſi q̄d ſpei in nobis eſt· ſi q̄d grē·
ſi q̄d ſalutis· ab ea nouerim⁹ redundare.
Tertiũ q̄d fecit Mariā matrē noſtrā· ē
nr̃a miſeria et indigentia·et ipſius potētia
Eſt enī magna in potentia ſup oēs creatu
ras·q̄ nobis data eſt in adiutoriũ·et ī ad-
L uocatā nr̃am apud filiũ ſuũ. Pro quo
ſciendũ·ꝙ beata ꝟgo Maria aduocat p
nobis. Primo ſanctitate merita·ſi enim
merita alioꝝ ſanctoꝝ p nob ad deũ inter-
cedũt·multo forti⁹ Marie merita q̄ pleni-
tudinem poſſidet meritoꝝ. Itē ſi de⁹ vult
miſereri alicui homī ꝓpter merita alicuius
ſancti·quid tũc faciet ꝓpter merita ſue ſan
ctiſſime matris? Secūdo aduocat p no
bis ardenti deſiderio. Deſidera enī ſctōꝝ
ſunt interceſſiōes p nobis apud deũ. Vñ
ipſa dicit Cant· j. Cũ eſſet rex ī accubitu
ſuo·nardus mea dedit odorē ſuũ. Nard⁹
eſt q̄dā herba callida·et ſignificat ei⁹ deſi-
deria inflāmata·q̄ ad deũ aſcēdũt et q̄tuꝫ
odorē ſibi faciũt. Tertio aduocat pie-

tatis ſigno. Legit̃ enī in hiſtoria eccl'iaſti-
ca. Qꝫ antipater idume⁹ apud impatoreꝫ
falſe accuſat⁹ ē· Ac ille· Eiectis veſtib⁹ ci-
catrices vulneꝝ oſ̄ndit q̄ p impatore ptu-
lerat dicens: Ego me impator nolo excu-
ſare coraꝫ te·ſ3 iſta vulnera q̄ ſuſtinui p te
teſtimoniũ phibēt d̄ me vtꝝ diligo te. Qꝫ
vidēs impator eũ ad gratiā ſuaꝫ recepit·
Iſtũ modũ aduocādi habet ipſe chriſtus
et mater ei⁹ ad deũ prēm. Vñ etiā Bern̄.
O hō ſecurũ acceſſũ habes ad deũ·vbi mr̄
ante filiũ·ꝛ fili⁹ añ patrē ꝛc. Pro quo
ſciendũ ꝙ beata ꝟgo Maria tantā ꝯfidē
tiam habet de omni re quā petit· ꝙ etiā ſe
exaudiri nō dubitat. Vñ dicit Aug· ſup
Ioh. ꝙ qñ ī nuptijs dixit: Vinũ nō hñt
Et tũc chriſt⁹ rñderet: Quid m̄ et tibi mu
lier· nōdum venit hora mea·nō ꝓpter hoc
dubitauit ſe non exaudiri·ſ3 ꝯfidenter ait
miniſtris: Qd̄cunqꝫ dixerit vob facite· ac
ſi diceret vt ait Aug. Licet negare videat̃
q̄d peto· tñ finaliter fili⁹ non patiet̃ coraꝫ
tot aſtantib⁹ me cōfundi vt in mea petiti-
one erubeſcētiā habeā· Firmit̃ nāqꝫ credē-
dum eſt·ꝙ q̄cq̄d petierit mater a filio ſuo·
hoc ſibi rñdeat ꝙ Salomon rñdit mr̄i
ſue dicēs: Pete a me mater q̄d vis· neqꝫ
enī fas eſt vt auertā faciē meam a te. Vñ B
ſciēdũ·ꝙ poſt chriſtũ ad nullũ ſctōꝝ tātā
fiduciā hr̄e debem⁹· ſic ad beataꝫ ꝟginem
Mariā·q̄ ē mater omniũ noſtrũ. Chryſ·
O dulcis·ꝟgo non eſt fas te poſſe illũ de-
ſerere·q̄ ſuā ſpem fiducialit̃ ī te ponit. Vñ
etiā Bern̄. Ille ſolus a laude ꝟginis ma
rie taceat·q̄ eaꝫ ſemel inuocatā in ſuis ne-
ceſſitatib⁹ ei⁹ auxiliũ ſenſerit ſibi defuiſſe.
Quantũ ad quartũ nota exemplũ ī q̄ X
cognoſcere poteris fidelitatē et bonitateꝫ
ꝟginis Marie. Vñ ſcribit Vincenti⁹ in
ſpeculo hiſtoriali· ꝙ duo nobiles·ſ· vir et
vxor erāt hōme carētes ꝓle· q̄ tandē ieiu-
nijs·orationibus· et elemoſynis·a deo ꝓ-
lem obtinuerunt·caſtaꝫ vitā deinceps du
centes·vir poſt pauca pegrinatur ꝛ morit̃
in peregrinatione. Mulier delicate nutrit
infantē noctib⁹ ſingulis a pueritia locans
eũ ſecũ in lectũ. Qui virili etate ſuccedēte

m̄re ꝓpriā imp̄gnauit. Que tm̄ a ieiunijs
orōnib9 et bonis opib9 nō desistebat et oc
cultabat se· ne q̄s eā imp̄gnatā cognosce
ret. Adest dies ptus q̄ cum dolore occulte
peperit· ⁊ p̄ confusione humana infantē
strangulauit· et eū in cloacā piecit. Quā
cū diabol9 in aīa sic captiuā teneret· nite/
batur eā cōfundere. Vñ specie clerici assu
mens rhomā intrat· dicit se notariū ī scrip
turis valde illuminatū fore. Scire se etiā
furta inuenire· et alia occulta cognoscere·
et h̄ oīa factis ꝓbauit. Nā diabolus p̄te/
rita bñ cognoscit. Captaq̄ȝ oportunitate
corā impatore et senatu mirabile inquit ē·
ꝙ rhoma tota non est diu cōsumpta· ꝓpt
detestabile facinus in ea ꝑpetratū. Stu/
pent oēs: Diabolus factū narrat ⁊ mulie/
rē ex noīe signat. At illi: Falsū dicis. Hec
enī mulier boni testimonij· et laudabilis vi
te· et speculū ꝟtutū. At ille· sciebā ꝙ non
crederetis mihi· vocet̄ et examinet̄· si ꝯfes/
sa ⁊ cōuicta fuerit cōburat̄· et si nō· ego cō
burar. Vocat̄ femina ad palaciū· omnes
assurgūt· ponit̄ in throno iuxta impatorē
q̄ indicabat ei de factis et dictis noui pro
phete· et ꝙ eam accusaret in q̄busdā q̄ in/
credibilia viderent̄· iubet̄ vt se expurget vl̄
fateat̄. At illa ait: Salomon docet oīa
debere fieri cū cōsilio· ideo īducias peto vt
p me rn̄salem (q2 mulier sum) ꝓcurē. Dāt̄
inducie· papā linū tūc p̄sidē adijt· lachry
mis veniā petijt· cōfessionē cū amaritudīe
fecit· petens penitentiā q̄ȝtūcunq̄ȝ vellet ī/
iungi· vt tm̄ in aīa nō periret. Papa ꝯso/
latur flentē: ꝓponēs negationē Petri· pec
catū Magdalene· et lachrymis vtrisq̄ȝ di
missū· monet ne desperet· s̄ beatā ꝟginem
adiutricē inuocet· dans spem ꝙ p eā mo
dis oīb9 liberet̄. Sȝ q2 breue tēpus habes
dic vnū pater nr̄ p oībus peccatis tuis. Cō
fortat̄ mulier· inuocat ꝟginē Mariā· die
statuta intrat ꝯsistoriū· assunt p̄ncipes cū
impatore· mulier in medio locat̄· notari9
vocat̄ vt accuset reā. Intuitusq̄ȝ eam nō
agnouit dicens nō esse illā incestuosā. Et
impator: Vtiq̄ȝ illa est quā an̄ accusasti·
Rn̄dit notari9: Ego nullū malū cognō/
sco in ea· et quō auderē loq̄ malū de ea cū
video matrē dei circa eam stantē ⁊ ꝓtegē/
tem. Ad hanc vocē omnes stupent· et se si
gno crucis signāt· et statim diabol9 dispa
ruit· femina honorat̄ ab impatore· ab om
nib9 p̄ncipib9· et deo ⁊ gl'iose matri sue om
nes grās et laudes referūt. Qui sic saluat
sperātes in se.

¶ Qr dies sabbati dedicata est beate marie virgini.

Sermo· clxiiij·

Notandum q̄ sicut dies dn̄ica dedica/
ta est resurrectioni· ⁊ sexta
feria passioni· sic dies sab
bati dedicata est gl'iose ꝟgini Marie· et
h̄ multiplici rōne. Prima est· q2 passio A
sāctoꝝ cōsueuit in aliq̄ die celebrari. Be/
ata aūt ꝟgo si non est passa martyrio car
nis· passa tn̄ fuit martyrio mentis. Iuxta il
lud Luc· ij. Tuā ipsius aīam ptransibit
gladius doloris. Et istud martyriū fuit ī
ea cōtinuatū p totā sextā feriā ⁊ in sabba
to sequēti. Sexta autē feria dedicata est
martyrio filij· et ideo sequēs sabbatū de/
dicari debuit martyrio matris. Secun
da ratio· q2 sicut in die sabbati deus req
euit ab omni ope suo· sic christ9 intrās ma
rie vterū requieuit· et venit in eius ventrē
et mentē. In nullo enī sancto spūssanctus
requiē plene habuit nisi in christo et ꝟgīe
Maria· q2 ī alijs sanctis habuit aliq̄d re/
pugnās saltē pctm̄ veniale. In christo au
tem et ꝟgine Maria nihil repugnās inue/
nit· et ideo pfecte ibi requieuit. Tertia ra/
tio ē· q2 de9 diē sabbati bn̄dixit· sic beata
ꝟgo ab oīb9 fuit bn̄dicta. Nā p̄r elegit eā
ī filiā· et fili9 ī matrē· spūssāct9 ī sponsā. Et
ab angelo ē bn̄dicta q̄ eā salutauit· et a to
to mūdo q̄ eā venerat̄ ⁊ laudat. Quar/
ta ratio ē· q2 sabbatū est mediū int̄ diem
gaudiosū· s· dn̄icū et penosū· s· sexta feriā
sic ipsa est mediatrix inter deū et hominē.
Quinta ratio est· q2 in die sabbati tota
fides perijt· et in sola virgine remansit· et
ideo sibi hec dies merito dedicata fuit.

Sequuntur exempla de beata ꝟgine.

Nota exemplum quō beata ꝟgo
B Maria iuuat hominē in vita. Legitur
exemplū in dialogo ceſarij. De iuuenis q̄-
dam cui pater moriēs multas diuitias di
miſerat. qui intantū ſtudebat torneament̄
et vanitatibꝫ huiꝰ mūdi in veſtibꝫ et ī eq̄s
ꝙ quaſi oīa bona ſua effudiſſet. et cuidaꝫ
militi iuxta ſe manēti multa vendidiſſet. ⁊
loco pignoris expoſuit. et ꝙ ille tandē vo-
luit recedere de terra ſua. ſed q̄dam villicꝰ
ſuus videns eum triſteꝫ ait: Dn̄e q̄re eſtis
triſtis. vultis diues fieri? Rn̄dit. libenter
vellem ſi cum deo poſſeꝫ hr̄e diuitias. Re-
ſpōdit villicꝰ. Seq̄mini me et bn̄ erit vob.
et ſtatim dn̄s ſecutꝰ eſt ſuū villicum. q̄ du
xit euꝫ ꝑ quoddā nemus in locū paluſtrē.
vbi cepit loqui cū diabolo villicꝰ. Territꝰ
dn̄s q̄ſiuit eum cum q̄ loqueret̄. Reſpon-
dit cū diabolo. Et iuuenis plus timuit. et
ait villicus diabolo: Adduxi vobis hoīeꝫ
ſupplicans vt eum antiq̄s diuitijs reſtitu-
atis. Cui diabolus: Si voluerit mihi eſſe
deuotꝰ dabo ei diuitias et honores ſuper
oēs cognatos et vicinos ſuos. Rn̄dit vil-
licus. Libenter erit vob obſequioſus et fi-
delis ſi habuerit iſta. Cui diabolꝰ: Opor-
tet eum abrenūciare altiſſimo. qđ cū iuue
nis renueret. dixit villicꝰ: Quid timet̄. ꝓ-
ferre vnū verbū. dicite abrenūcio. Tādē
iuuenis īductꝰ ſuaſu villici. abnegauit al-
tiſſimū. Cui diabolus: Adhuc opus imꝑ-
fectum eſt. etiā abrenūciare debet matrem
altiſſimi. Illa eſt enī q̄ maxima dāna nob
infert. Quos enī filiꝰ ꝑ iuſticiā ꝑdit. mr̄ ꝑ
miam et indulgentiaꝫ adducit. Ad qđ iu-
uenis multū expauit et turbatꝰ ſup modū
Rn̄dit: Nūq̄ꝫ faciā. Quare inq̄t villicꝰ.
feciſtis qđ maius fuit. facite nūc qđ minꝰ
eſt? Abnegaſtis creatorē. abnegate nūc et
creaturā. Et ille: Nunq̄ꝫ eam negabo. et ſi
deberē perpetue mēdicare. et ſic imꝑfecto
opere redierūt. In itinere autē venerūt ad
q̄ꝫdam eccliaꝫ ſemiclauſā. in quā iuuenis
exiliens de equo intrauit. equū cōmittens
villico. et añ ortū aurore ꝓſtrauit ſe añ al-
tare beatę ꝟginis Marię tenētis pueꝝ in
vlnis. et cepit eam inuocare ex intimo cor-
de. Erat aūt ſuꝑ altare idem imago ipſiꝰ
ꝟginis puerū Jeſū in ſinu hn̄tis. Et ecce
merit̄ ipſius ꝑclariſſimę ſtellę maris. verꝰ
lucifer oriri cepit ī corde ſup̄dicti adoleſcē
tis. Tandē enī ei dn̄s ꝓpter honorē matris
quā nō negauerat donare dignatꝰ ē ei cō
tritionē. vt ꝑ fletu rugeret. et ꝑ planctu ec
cleſiā clamoribꝫ impleret. Eadē hora ſuꝑ-
uenit miles ſup̄dictꝰ q̄ bona ſua in vadio
habebat. et vidēs oſtiuꝫ ecclię apertū pu-
tans ibi diuina celebrare ſolꝰ intrauit. iue
nienſq̄ꝫ corā altari iuuenē bn̄ ſibi notū la
chrymāteꝫ. et putās ꝙ defleret ſuā pauꝑ-
tatem. retro q̄ꝫdā columnā ſeceſſit latēter
rei exitū expectans. Cūq̄ꝫ inſtāter inuoca-
ret beatā ꝟginem. iuuenis. et nō auderet ī
uocare deum altiſſimuꝫ quem negauerat
vtroq̄ꝫ audiēte. beatę ꝟginis imago locu-
ta eſt filio ſuo quē tenebat in vlnis in hec
ꝟba: Dulciſſime fili miſerere huic homī.
Puer ꝟo matri nihil rn̄dit. faciem ab ea
auertit. Cūq̄ꝫ iterū rogaret filiū ꝓ homīe:
puer matri dorſum ꝟtit dicens: homo iſte
negauit me. quid ei faciā? Poſt h̄ verba
imago beatę Marię ꝟginis ſurrexit pue-
rū Jeſū ſuꝑ altare poſuit. eiuſq̄ꝫ pedibꝫ ꝓ-
na ſe ꝓſtrauit. et ait: Rogo fili vt ꝓpt̄ me
dimittas peccatū. Mox īfās matrem ele-
uans. Rn̄dit illi: Mater nunq̄ꝫ tibi aliq̄d
negare potui. ecce ꝓpter te totum dimitto.
ſurgēſq̄ꝫ iuuenis exiuit de ecclia. triſtis q̄-
dem de culpa ſua. ſ hilaris de indulgētia.
Exiuit quoq̄ꝫ poſt eū ſup̄dictꝰ miles latēt̄
et q̄ſi rem ignoraret. quęſiuit. Quare hu-
midos oculos hr̄et? Rn̄dit de vento eſt. ⁊
ille: Dn̄e non me latet cauſa triſticię vr̄ę.
habeo vnicā filiā ſi vult̄ illā ducere ī vxo
rē. oīa vr̄a vob cū illa reſtituā. inſuꝑ ⁊ di-
uitiaꝝ meaꝝ heredē vos ꝯſtituā. Ad h̄ iu-
uenis letꝰ effectꝰ. Rn̄dit. Si h̄ facē digna
remini plurimū mh placeret. Reuſus itaq̄ꝫ
miles ad vxorē ſuā. rē ei ꝑ ordinē retulit.
Cōſenſit illa. celebrāt̄ nuptię. Juueni ſub
noīe dot̄ oīa bona ſua reſtituūt̄. Et iuue-
nis iſte poſtmoduꝫ oībꝫ diebꝫ vitę ſuę re-
gr̄abat̄ beatę ꝟgini. et ei fideliter vſq̄ꝫ ad

mortem ſuiuit: qȝ p eaȝ meruit remiſſionē
peccatoꝝ· inſup etiā cōſolationē tpalium
C bonoꝝ. Item nota exemplū in q̄ cogno
ſcere poteris quō beata vgo Maria ſbue/
nit hoī in morte· et quare ſabbatis diebus
glorioſa vgo a q̄libet deuote eſt veneran/
da. Legit̄ in dialogo ceſarij· q̄ in vicinio
ciuitatis Tridētine ſilua eſt· in qua latro
nominatiſſim⁹ verſabat̄· a q̄ multi dep̄da
bant̄. Et q̄ ſe defendere voluerunt nec po/
tuerūt occidebant̄. Hic cū die quadā mo
nachum quendā ordinis nr̄i obuiā hr̄et·
ſperās q̄ pecuniā haberet ⁊ portaret. Ait·
niſi voluntarie me ſeq̄ris occidā te. Quē
cum monachus ſequeret̄ et q̄reret in via
quis eſſet vl̄ q̄d opis haberet. Rn̄dit· ego
ſum ille famoſus latro nomē ſuū exp̄mēs·
Cui cuȝ monachus diceret. Jam incipitiſ
caneſcere et non timetis p̄iculū aīe veſtre.
Rn̄dit· non plus q̄ȝ pecus. Et tacuit mo/
nachus. Veniēs autē ad ſpeluncā illi⁹ ait
intra ſe: Si poſſem hūc hominē cōuertere
magnū p̄ſtarē deo obſequiū· Dixitq̄ȝ ad
latroneȝ. Si licet mihi aliq̄d interrogare
vos. Rn̄dit ille: Licet. Monach⁹ ſubiun
xit. Qualis extitit vita vr̄a a p̄ncipio. Re
ſpondit ille· peſſima. Qn̄ puer erā cū oīb
ſocijs meis cōtendebā· factus adoleſcens
furto opam dedi· deinde in virū p̄ficiens
latrocinia exercui· in quib adeo p̄fecivt
hodie caput et magiſter ſum oīuȝ latronū
huius p̄uincie. Ad quē monach⁹: Nūq̄d
non timetis penas eternas hmōi opib p̄
patas? Dicēte illo· de aīa mihi nulla que
ſtio eſt· qȝ perdita eſt. Monachus quid ſi
poſſem vobis oñdere viā ſalutiſ· velletis m
acq̄eſcere· an non? Ait latro· etiā ɔſentirē
Et ille: Jeiunate vnū diē in hebdomada
in honore ſancte dei genitricis· et nullū eo/
dem die ledatis· et ſciatis p̄ certo qȝ grāȝ
apud filiū eius obtinebitis. Rn̄dit latro·
hoc reuera faciā· et etiā voueo q̄ nihil eo
die comedā· nullū dep̄dabo· nullū ledam·
Elegitq̄ȝ diē ſabbati nihil ī illo male ope
rans· imo plurimos de ſocioꝝ manibus
dep̄dandos ſiue occidēdos ad honorē be/
ate vginis Marie eripuit· Eodē tpe tri/
dentū p circuitū ab hoſtib īfeſtabat̄· ⁊ ex
euntes ſatellites ciuitatiſ cū hoſtes die ſab/
bati inſequerent̄· iā dictū latronē inermeȝ
p̄pter ſabbatū cū ceteris ceperūt· ⁊ cū eſſet
fortiſſim⁹ nō ſe defendebat cū caperetur nō
ſe excuſabat· nec loq̄ voluit interrogatus
cū duceret̄· veniēſq̄ȝ in ciuitatē mox vt co/
gnitus ē· patibulo adiudicat⁹ eſt. Nutu
tn̄ vt credit̄ beate vginis ſup pulcritudīe
corp̄is eius iudices moti in h̄ cōuenerunt
vt p̄uincia abiurata viueret: Qȝ cū ille ob
tineret et diceret nō faciā. Melius eſt enī
vt h̄ peccata mea luā q̄ȝ in futuro. Rn̄de/
runt. Si non· tu decollaberis. Non curo
inq̄t qualis ſit pena dūmodo occidar· Et
illi. Vis vt tibi vocet̄ ſacerdos. Reſpōdit
Non eſt neceſſe: Omēs enī chriſtiani eſtis·
oībus vobis pc̄tā mea q̄ vnq̄ȝ in hac pn̄/
ti vita cōmiſi ɔfiteor. Qȝ cū feciſſet cū mul
ta cōtritione· nihil ſe vnq̄ȝ boni feciſſe teſta
batur p̄ter illud ieiuniū qd̄ a monacho di/
dicerat. Sicq̄ȝ extra ciuitatē duct⁹ decolla
tus eſt· et ī eodē loco ſepult⁹· Nocte eadē
vigiles portaꝝ circa eius tumulū lumina/
ria celitus emiſſa viderūt. Quinq̄ȝ extūc
matrone corp⁹ ei⁹ effodiētes et caput cor/
pori adaptātes poſuerūt in feretro mire tex
ture purpura ſupp̄oſita· ex q̄b q̄tuor ſin/
gulas candelas ardētes in manib hn̄tes
p quattuor p̄tes feretrū tollētes· quinta q̄
clariſſima erat oīum cū cādela ſequēte ad
portā ciuitatis vſq̄ȝ venerūt· corp⁹ ibi de/
ponentes. Cuſtodes iſta vidētes timuerūt
putātes eſſe fantaſma· q̄b vna illarum di
cebat: Dicite volo ep̄o vr̄o· vt capellanū
meū a vobis decollatū in tali loco eccleſie
honorifice et reuerēter ſepeliat· minas ad/
dens ſi negligeret et noīauit ſe mariā eſſe·
Mane aūt cū h̄ ep̄o nūciata eſſent· cū cle/
ro ⁊ p̄pło exiēs· purpurā depoſuit· caput p̄
ciſū corpi vnitū vidēs expauit· texturāq̄ȝ
purpureā humanū artificiū excedentē ad
mirans· relatis credidit· hominēq̄ȝ cum ti/
more et honore maximo non vt latronem
ſ vt chriſti martyrē in loco deſignato ſepe
liuit· Ab illo ḡ tempore vſq̄ȝ hodie vix ali/
quis adultus inuenitur in illa p̄uincia q̄

eius exemplo diē ſabbati in honore domi/
D ne nr̄e non ieiunet. **Nota** aliud exēplū
de beata v̄gine Maria ī q̄ cognoſcere po/
teris quō ſbuenit hoī q̄nq̄ȝ etiā poſt mortē
Fuit in hibernia iuuenis quidā nobilis·q̄
q̄uis ſc̄lo toto dedit⁹· tm̄ beate v̄gini fuit
deuot⁹ in h̄·ꝙ ei ſingulis dieb⁹ q̄nquage-
nas ſalutationes ꝑſoluit. Qui infirmat⁹
ad extrema deductus eſt. Cūq̄ȝ diu iacuiſ
ſet mortuus·reuixit·et mulieri aſſedēti ſibi
clamans dixit: Cito voca ſacerdotē. Sa-
cerdote adueniente corā oīb⁹ ꝯfitebat̄ di/
cens: Ego fui rapt⁹ ad tribunal chriſti·et
cū in trib⁹ maxime accuſarer a demonibuſ
et ferri deberet ſententia ꝯtra me·piiſſima
mater chriſti rogauit filiū ſuū vt ad corp⁹
redirē locū penitentie ſuſceptur⁹·q̄d et fa/
ctum eſt. Vnū de peccatiſ erat· ꝙ decimas
ex agris meis et bonis ſacerdotib⁹ ſbtraxi.
Secundū ꝙ piſces cum ſociis meis religi/
oſis ꝑſonis furatus fui. Tertiū ꝙ ſegetes
pauperū cū canib⁹ venaticis ꝯculcaueraȝ.
Ad h̄ ruſtici ab eo dānū paſſi dixerūt: Cur
debuiſtis dn̄e ꝓ bis dānari· cū vobis hoc
puro corde dimiſim⁹: At ille·veſtra remiſ/
ſio non ſufficit mihi ad ſalutem· q̄r ditior
eram ad ſoluēdum q̄ȝ vos ad relaxanduȝ.
Hec dicens iuſſit damna reſtitui·et ſic de-
E ceſſit. **Item** aliud exēplū de btā virgīe
maria ī q̄ cognoſcere poteris quō pctōres
et mali hoīes conuītunt·et boni erūt ꝑ me/
rita glioſe v̄ginis Marie. Fuit q̄dam vir
nobilis·ſ̄ tyrann⁹ tot⁹ erga ſuos ⁊ alienos
ita vt omnes vindictā peterent a deo. Et
hunc ꝯtigit infirmari ad mortē. Qui ad/
uocans ep̄m loci illi⁹ pure cōfeſſus eſt· a q̄
petiuit vt ſibi ſanitatē impetraret a deo·ꝑ/
ſtito tn̄ ꝓus iuramēto ꝙ de cetero neminē
lederet· Quo cōualeſcēte amplius indiffe
renter omnes leſit·ita vt non ſolū ei ſ̄ etiā
ep̄o oēs malediceret. Poſt h̄ iterū infir/
matus eſt et oppreſſus igne ſacro ſicut ꝓuſ
vt oīa eius mēbra arderent·ita vt de vita
deſparet. Vocauit igit̄ ep̄m ꝓmittens ſa
tiſfactionē de iuramēto non ſeruato ·vt ite/
rum ꝓ eo oraret vt ſanus fieret· q̄ renuit re
cedens cum indignatiōe. Appropinquā/
te aūt morte clamauit·et reſpexit in celum·
et ibi vidit in aere pendentē filiū dei ī cru/
ce·⁊ matrē ſuā ſibi aſtātē et orātē ꝓ eo. At
Jeſus ait. Mater non poſſum facere. Ec/
ce enī rurſū crucifixit me et oſ̄dit ei cicatri
ces ſanguineas. Q̄d vidēs pctōr ingemu/
it exclamās voce magna. O bone ieſu ſi et
crucifixi peccatis meis matrē tuā ſemꝑ ho
noraui. Ieiunauerat enī oīni ſabbato ad
honorem beate v̄ginis. Cūq̄ȝ ſic clamaret
audiuit vocē ieſu dicentē matri orāti. Ec/
ce mater dedi eū tibi·et ſanatus eſt· q̄ poſt
modū venditis omnib⁹ reſtituit ablata·et
ingreſſus clauſtrū deo ſeruiuit ⁊ beate vir/
gini Marie vſq̄ȝ ad finē vite ſue. **Aliud** F
exemplū de quodaȝ ruſtico q̄ dānat⁹ fuiſ/
ſet niſi beata v̄go Maria ſibi ſubueniſſet
Erat vir q̄dam ſec̄laris rurali oꝑe dedit⁹·
et aliis mūdanis ſtudiis occupat⁹· q̄ cum
multis prauis actib⁹ eſſet intētus ·etiā dū
terrā ſuā exararet·q̄ȝtum poterat terre vici
nis ſuis ſurripiebat·et metas ſuas trāſgre
diens·iugerib⁹ ſuis terrā alioꝝ furtim ſo/
ciabat. Hic tn̄ Mariā ſanctā genitricem
dei ſepius in mente habebat·⁊ plerūq̄ȝ de
uote eam ſalutabat. Iſte ḡ cū eſſet defun/
ctus · cōuenerūt demones aīam ei⁹ rapere
cōfidentes·fuerūt etiā angeli·q̄ cū ꝓferrēt
pauca ab eo facta bona·ceperūt demones
ꝯtra ꝓferre inumerabilia mala. Cūq̄ȝ ob
h̄ exultātes putarēt ſe viciſſe· vnus intulit
ex angelis·ꝙ cum magna deuotione ſoli/
tus erat ſalutare dei genitricē v̄ginē ma-
riaȝ·h̄ audiētes ſpūs maligni ⁊ īmundi re-
licta hoīs aīa receſſerūt cōfuſi ab ea. Sicq̄ȝ
anīa illa erepta ab aduerſarioꝝ poteſtate
ꝑpetuā damnationē euaſit largiente deo
ꝑ merita ſancte dei genitricis v̄ginis Ma
rie. Et poſtmodū oīb⁹ q̄b⁹ dāna intulit·
auferēdo bona ipſoꝝ plene ſatiſfecit. ⁊ oīa
iniuſta reſtituit·et ſic poſtmodū vitā ī bo/
no finiuit. **De glorioſa v̄gine Maria** G
q̄dā ſequunt̄ exēpla. In q̄dā cenobio erat
monach⁹ ſecretarii officio fūgēs · h̄ valde
erat lubricus et demoniaco inſtinctu ali/
quotiens libidinis vrebatur eſtibus·⁊ ta/
men genitricem dei non modice diligebat

et quotiens pertrāſibat altare eiꝰ dicebat:
Aue maria gratia plena. Sicq̄ꝫ eam cum
reuerētia ſalutabat. Adiacebat aūt ipſi cę
nobio fluuiꝰ q̇dam quē p̄dictus frater p/
tranſibat qn̄ ad explendā cōcupiſcentiaꝫ
ſuā pgebat. Quadā igit̄ nocte volens ire
ad ſcelus aſſuetū corā altari vt ſolitꝰ erat
ſanctā ſalutauit Mariā. ac deinceps eccle
ſię ianuā aperiens. ad p̄dictū fluuiū pue/
nit. quē dū trāſire vellet a diabolo impul/
ſus in eundē cecidit. et mox dimerſus ibi/
dem interijt. Cuiꝰ aīaꝫ mox rapuit multi/
tudo demonū. cupiētes eam deferre in ba/
ratrū. ꝟ pietate dei affuerūt ibi etiā angeli
ſi poſſent illi aliq̇d ferre ſolatij. Quibꝫ ve/
nientibꝫ dixerūt demones ꝟbis ꝯtumaci/
bus. vt q̇d huc aduenistis. nihil ī hac aīa
habetis. qm̄ ꝓpter mala opa q̄ geſſit ꝯceſſa ē
nobis. Ad h̄ triſtes valde ſancti angeli. dū
nō ſufficiēter haberēt qđ ꝓferrēt boni ope
ris: Ecce ſubito aduenit ſctā dei genitrix
maria. et liberali autoritate dixit demoni/
bus illis: Cur o neq̇ſſimi ſpūs hāc aīaꝫ ra
puiſtis? Rn̄derūt q2 inuenimꝰ eam cōſum
maſſe vitaꝫ in opibꝫ malis. At illa. Falſa
ſunt inq̇t q̄ ꝓfertis. ſcio enī q2 nunq̄ꝫ aliq̄
pergens niſi me p̄mū ſalutādo a me licen/
tiam accipiebat. ꝛ rediēs h̄ ſilr agebat. Qꝫ
ſi dixeritis q2 vim facimꝰ vob. ecce ponamꝰ
in indicio ſūmi regis. Cūq̄ꝫ ex his alterca/
rent̄ inter ſe. placuit altiſſimo dn̄o ꝓ meri/
tis ſuę ſanctę matris vt aīa fratris rediret
ad corpꝰ quatinꝰ pęnitentiā ageret đ pctīs
Interea aduenerat tempꝰ q̊ fratres ad cā/
tandos hymnos cōuocarent̄. et dū mora
fieret ad pulſandas matutinas. ſurgentes
aliq̇ de fratribꝫ ſecretariū p̄dictū q̄ſierunt
et eū īmerſum in aqua reperiūt. Cui corpꝰ
ex aqua trahentes mirabant̄ cogitātes q̄
occaſione h̄ ei cōtigiſſet. Cūq̄ꝫ opinantes
plurima inter ſe ſermocinarent̄. mirrum
immodū: Ecce ille frater ſurgens a morte
inter eos aſtitit viuus. et narrauit fratribꝫ
quę cōtigerant ſibi. et quō euaſerat ſuccur
rente dei genitrice. Poſt h̄ nō ſoluꝫ illud
vitiuꝫ per quod delectari ſolebat deſeruit
ꝟ etiā deo et ſanctę eius genitrici feruentiꝰ

ſeruiuit. et ſanctis actibꝫ vitā cōſūmās in
pace aīam reddidit. ¶ Exemplū aliud. h
Quidā clericꝰ in carthaginenſiū vrbe de/
gebat. q̇ erat leuis moribꝫ. ſcli curis deditꝰ
carnalibꝫ deſiderijs etiā vltra modū ſubie
ctus. Hic tn̄ ſanctā dei genitricē frequēt̄
in memoria habebat. et etiā ſępiſſime ſalu
tatione angelica ſalutabat. Qui dum vt
fert̄ ab inimicis eſſet pemptus. ſcientes eū
ſatis irreligioſā vitā duxiſſe. decreuerunt
eum extra cęmiteriū ſepeliri deberi. Qđ et
ita fecerūt extra atriū. nō vt talē decebat vi/
rum tumulātes. Et dū illic p triginta di/
es iacuiſſet. ſācta ꝟgo ꝟginū illius miſer/
ta apparuit cuidaꝫ clerico dicens ei talia:
Cur ita egiſtis erga meū cancellariū vt po
neretis eū extra cęmiteriū veſtrū? Cui int̄/
roganti quis eſſet ille eius cācellariꝰ. ſctā
ꝟgo dixit. Ille q̇ ante triginta dies a vob
extra cęmiteriū eſt tumulatꝰ. mihi deuotiſ
ſime ſeruiebat. et corā meo altari me ſępiſ/
ſime ſalutabat. Citius ḡ ite et corpus eius
de indecēti loco auferētes in atrio ponite.
Hęc dū ille narraret cūcti vehemēter ad/
mirati ſunt. tumulūq̄ꝫ eiꝰ aperuerūt ꝛ flo/
rem pulcerrimū in eius ore inuenerūt. et lin
guam eius integrā et ſanā. ꝛ quaſi ad lau
dem dei paratā. Intellexerūt itaq̄ꝫ cūcti q̇
aderant. q2 dei genitrici ex ſuo ore fecerat
ſuitiū. qđ ſibi fuiſſet placitū. ꝛ relato cor/
pore eius ad cęmiteriū cū dei laude decent̄
ſepelierūt. Qđ non ſolū ꝓ illo ſed etiaꝫ ꝓ
nobis ſanctā Mariā feciſſe credimus. q̄ti
nus et nos h̄ audiētes accendamur in dei
et eius amore. ¶ Exemplum aliud. Alt̄ I
quoq̄ꝫ clericꝰ q̇dam in quodā loco cōmo/
rabat̄ q̇ et ipſe deo et eiꝰ almę genitrici ſatꝭ
erat deuotꝰ. Qui īter cętera actuū bonoꝝ
ſtudia q̇bꝫ eidē ſanctę ꝟgini placere cura/
bat. hanc antiphonā in eiꝰ laudē mēte de/
uota cātabat. Gaude dei genitrix ꝟgo im
maculata. gaude quę genuiſti ęterni lu/
minis claritatem. gaude quę gaudiuꝫ ab
angelo ſuſcepiſti. tu ſola mater innupta.
te laudat omnis creatura. genitricem lu/
cis. ſis pro nobis queſumꝰ pia interuētrix.
Hic ḡ cum languore correptꝰ ad extrema

perueniſſet· cepit anxiari ⁊ pauore magno pturbari. Cui apparens ſancta v̾go Maria dixit ei: Cur tãto timore trepidas· qui totiens mihi gaudiuȝ annũciaſti? Ne paueas quoniam nihil mali patieris ƀ gaudij qđ mihi ꝯcinebas amodo pticeps eris Audiens hęcille putabat ſe ſanitati reſtitutum· et dum ſe cum leticia erigere vellet· anima eius a corpe egrediens· petijt paradiſi gaudiuȝ· vbi ſicut pmiſerat ei ſancta dei genitrix· letabit̾ per ęterna ſcl'a· Ergo penſandum eſt quantum debeat mente retineri q̃ ſibi ſuientib9 nõ deſinit auxiliari.

¶ Expliciunt ſermones diſcipuli cõmunes omni tempore pręedicabiles.

¶ Allegationes abbreuiate.

In decre· diſ· xxviij. Nullus eps·i·ĩ decretis diſtinctione· xxviij· c· Nullus eps·
In decre· xxiiij· q· v· Cum caput· i· ĩ decretis cauſa· xxiiij· q· v· c· Cum caput·
In decre· de pę· diſ· ij· § · ex ꝑmiſſis· i· ĩ decretis· de pęnitẽtia diſtinctione ſecũda· paragrapho· ex pręmiſſis.
In decre· de ↄſe· diſ· iiij· Per baptiſmuȝ id eſt· in decretis· de cõſecratiõe diſtinctione quarta· capitulo· Per baptiſmum.
Tho· ij· ij· q· xxiiij· i· ſanct9 Thomas đ aq̇no· ſecũda ſecundę· ſ· ſũmę ſuę· quęſtiõe xxiiij.
Tho. ſuper· iiij· diſ· xxiiij· i· ſanct9 Thomas de aquino ſuper quarto libro ſentẽtiarũ diſtinctione· xxiiij·
Bonauen· ſuper iiij· diſ· xv· i· Bonauentura ſuper quarto libro ſentẽtiaꝝ diſtinctione· xv·
Ray· i· Raymundus·
Hoſti· i· Hoſtienſis·
Innoc· i· Innocentius·
Augi· li· v· ↄfeſ· i· Auguſtinus q̇nto libro confeſſionum·
Aug· de ciui· dei· i· Auguſtin9 de ciuitate dei·
Iſid· ety· i· Iſidorus in libro etymologiarum·
Iſid· de ſum· bo· i· Iſidorus de ſummo bono·
Greg· in moral· i· Gregorius in libro moralium·
Greg· in regiſ· i· Gregorius in regiſtro·
Greg· ſup ęzech· i· ſuper ęzechielem.
Greg· in omel· i· in omelia.
Anſel· i· anſelmus·
Caſſi· i· caſſiodorus·
Amb· ſup Luc· i· Ambroſi9 ſup Lucam·
Sene· i· Seneca·
Hen· de vri· i· Henric9 de vrimaria·
Guilhel· lugdu· i· Guilhelm9 lugdunẽſis
Vitaſpa· i· Vitaſpatrum·
In dialo· ceſa· i· Ceſarius in dialogo·
Ariſto· de regi· prin· i· Ariſtoteles de regimine principum·
Ariſto· poliți· i· politicorum·
Ariſto· ethi· i· ethicorum·
Ariſto· phyſi· i· phyſicorũ.
Cõmen· vj· prin· i· cõmendator ſex principiorum·